

VELKOMMEN TIL OPPVEKSTKONFERANSEN – SAMMEN OM UNG INKLUDERING



Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlândia Stáhtaháldadiddje



Nordland
FYLKESKOMMUNE

HELSE  NORD



NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

— virker til Nordlands beste



NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Ungt utenforskap

- Ragnhild Holmen Waldahl
- rhw@nforsk.no





- Skolen?
- Arbeid?
- Vennegjengen?
- Idrettslaget?
- Bandet?
- Føler seg utenfor?





Kumulativ og flerdimensjonal



Betyr det noe hvordan vi forstår utenforskap?

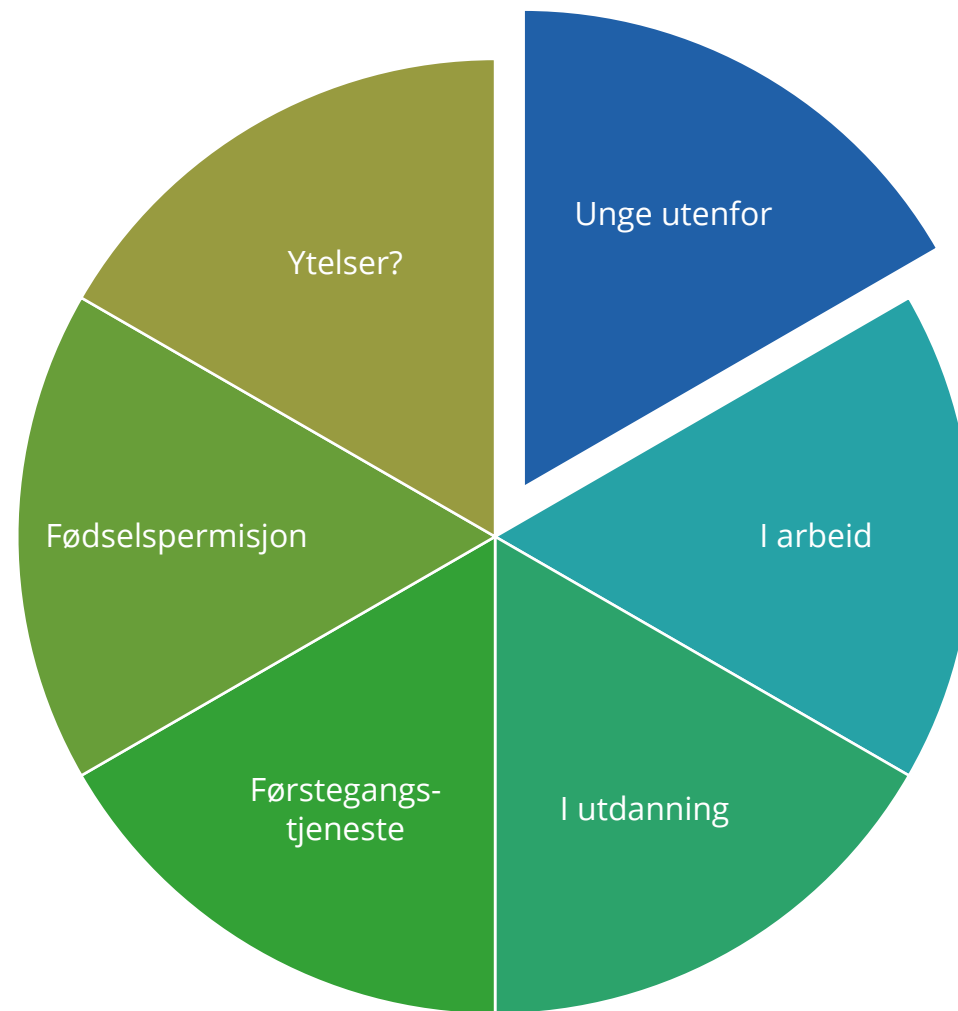


Hvem er utsatt?

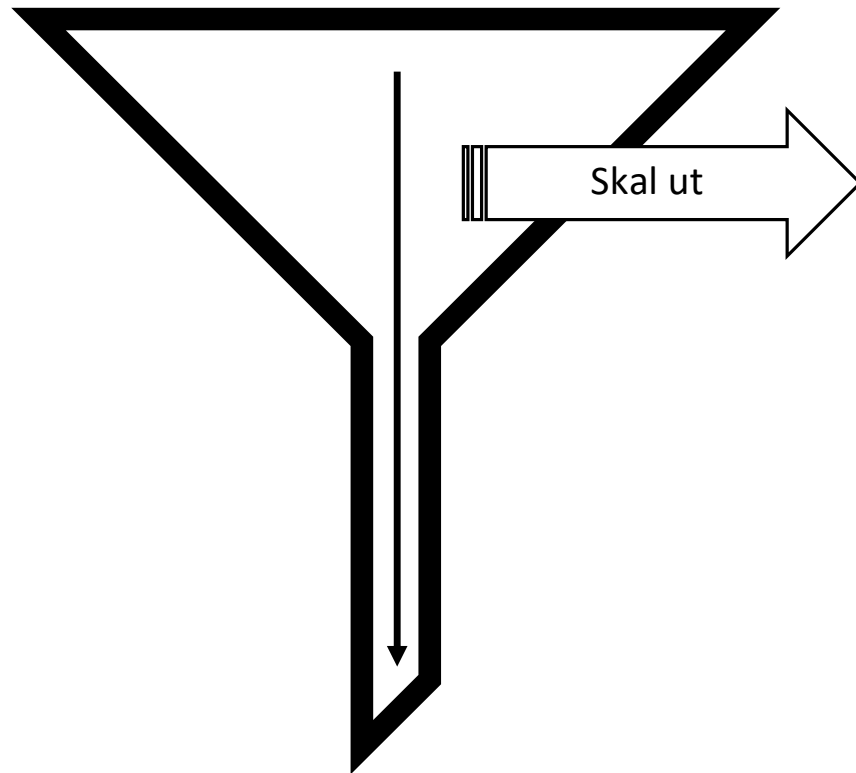


Unge utenfor?

- Sirkelen: alle unge i Nordland mellom 15 og 29 år



**Alle mellom 16-29 år utenfor arbeid
og utdanning over 1 år**



Skal ut

1. De som mottar uføretrygdet etter 21 år, men ikke tidligere vært i jobb mellom 16 og 21.**
2. De som mottar uføretrygdet før 20 år
3. Uføretrygdet, men tidligere vært i jobb**
4. Hatt noe arbeid eller utdanning ila. siste året (uansett hvor mye)**
5. Fødselspermisjon
6. Sykepenger
7. Under førstegangstjeneste
8. Fullført VGS
9. Andre trygdeytelser???
10. Andre kriteria???

**usikkerhet rundt kriteria

Hvem er utsatt?
Kunnskap om gruppen?
Hvilke tiltak virker?
Sjekk at tiltakene virker?





Følg oss:



<https://nordlandsforskning.no/>



<http://www.facebook.com/nordlandsforskning>



<https://www.instagram.com/nforsk/>



<https://twitter.com/Nforsk>



<https://www.linkedin.com/company/nordlandsforskning>



<https://www.youtube.com/@nforsk>





Utenforskap i Nordland

Petter Bugge Richardsen

Avdelingsdirektør // NAV Nordland



Kortvarig og langvarig fravær fra arbeid

Unge under 30 år i Nordland

Helt ledige 490

Arbeidssøkere registrert hos NAV og som er aktive arbeidssøkere og kan ta arbeid på kort varsel.
Utgjør **1,7 %** av arbeidsstyrken i aldersgruppen.

Ledige på tiltak 189

Arbeidssøkere på tiltak i regi av NAV for å øke mulighetene for å komme i arbeid.
Utgjør **0,7 %** av arbeidsstyrken i aldersgruppen.

Bruttoledighet er summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak

Klar for arbeid

Delvis ledige 203

Arbeidssøkere registrert hos NAV som har noe arbeid.
Utgjør **0,7 %** av arbeidsstyrken i aldersgruppen.

Legemeldt sykefravær

3,7 % tapte dagsverk i prosent av avtalte dagsverk

Har ikke arbeid

Uføre 1 014

Personer med sykdom eller skade som i hovedsak ikke lenger er i stand til å arbeide.
3,0 % av befolkningen 18-29 år.

Har arbeid

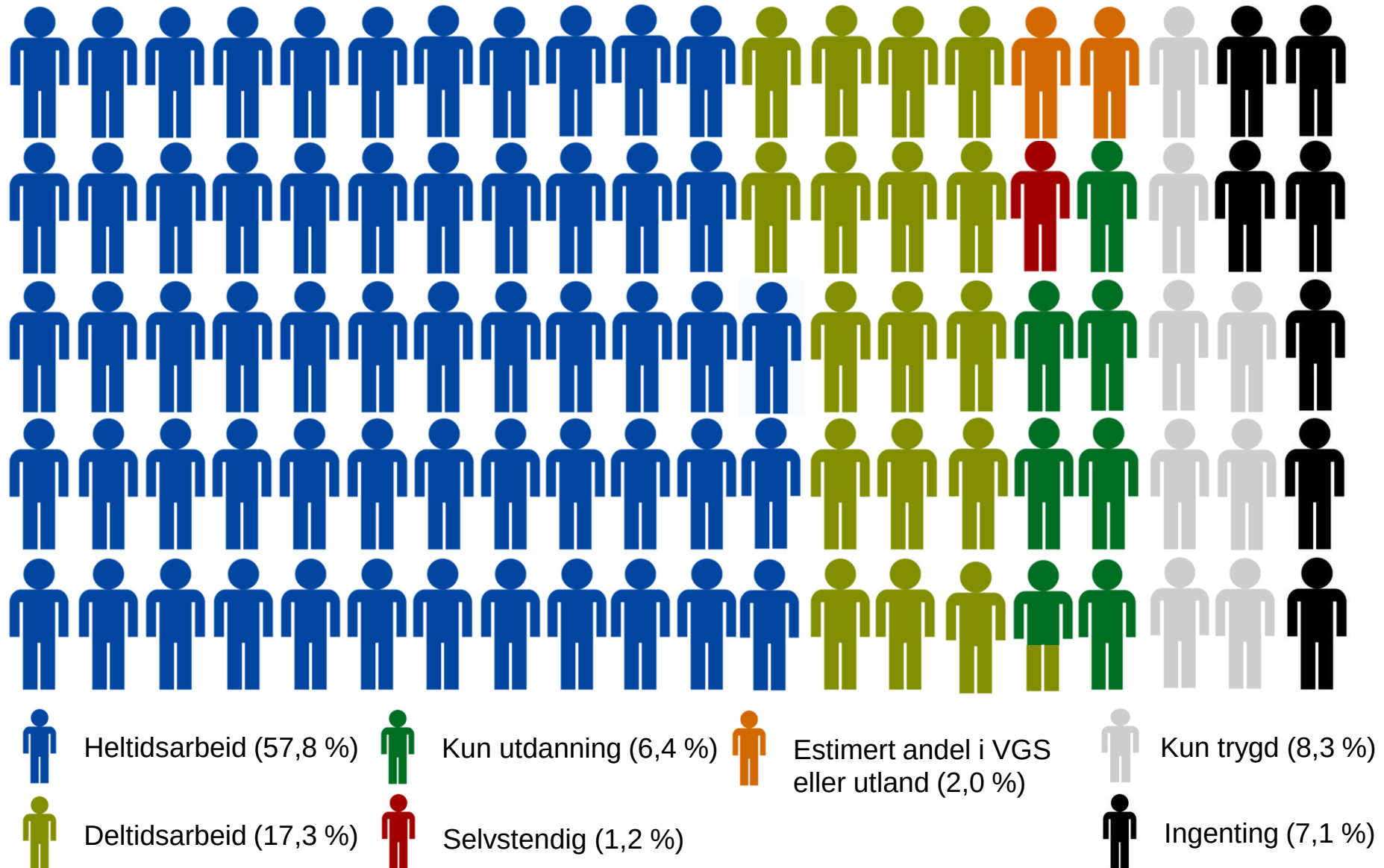
Nedsatt arbeidsevne 2 372

Personer med nedsatt arbeidsevne pga. sykdom, skade eller lyte. Trenger tiltak, behandling eller oppfølging med en viss varighet for å komme tilbake i arbeid.
Utgjør **6,9 %** av befolkningen 18-29 år.

1 513 har **arbeidsavklaringspenger** (AAP) som ytelse. Mange ender opp med uføretrygd etter 4 år på AAP.
Utgjør **4,4 %** av befolkningen 18-29 år.

I mindre grad klar for arbeid

Arbeid, utdanning, trygd og utenforskap for unge i 20-årene



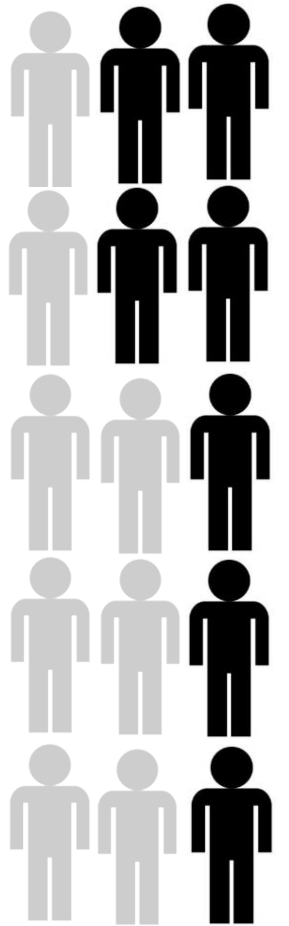
15,4 % av alle 20-29 år

4 415

personer

2 390 (54 %) mottar trygd

2 025 (46 %) mottar ingenting



Kun trygd (8,3 %)



Ingenting (7,1 %)

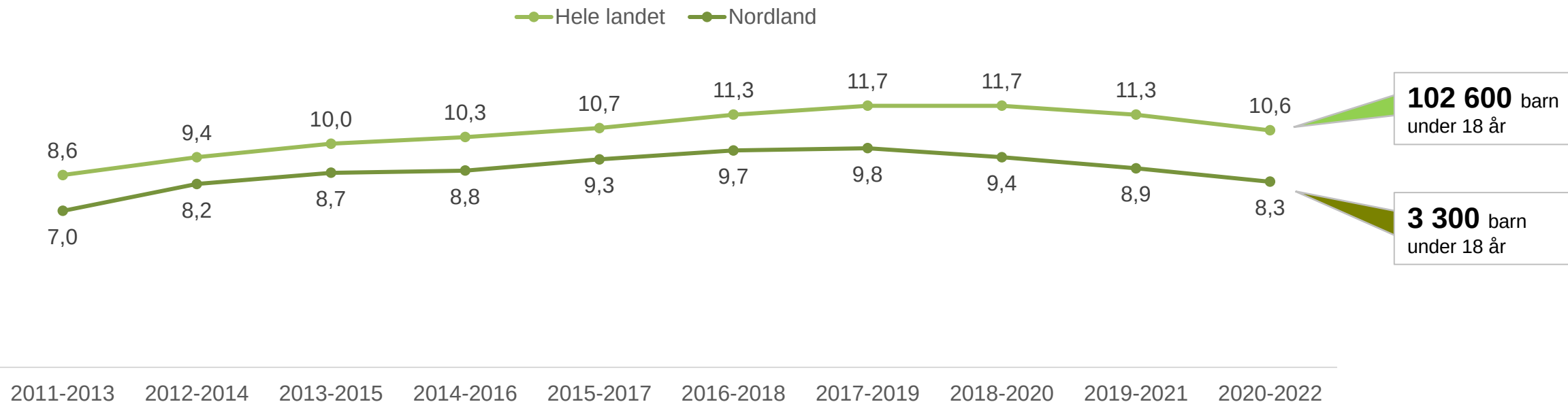
Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si

Lavinntekt gir økt risiko for levekårsproblemer - Barn som opplever lavinntekt i ungdomstiden i snitt oppnår lavere utdanningsnivå og svakere tilknytning til arbeidsmarkedet som voksen

Andel barn under 18 år som vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt¹



¹Vedvarende lavinntekt:

Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

Kilde: SSB, Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, tabell 12944 Vedvarende lavinntekt

Artikkel SSB: [Færre barn lever i familier med lavinntekt – SSB](#)

«Halvparten av alle i husstander hvor ingen har jobb lever i fattigdom»

Stabil arbeidstilknytning for en i husstanden reduserer risikoen for å leve i fattigdom fra 48 prosent til 6 prosent.



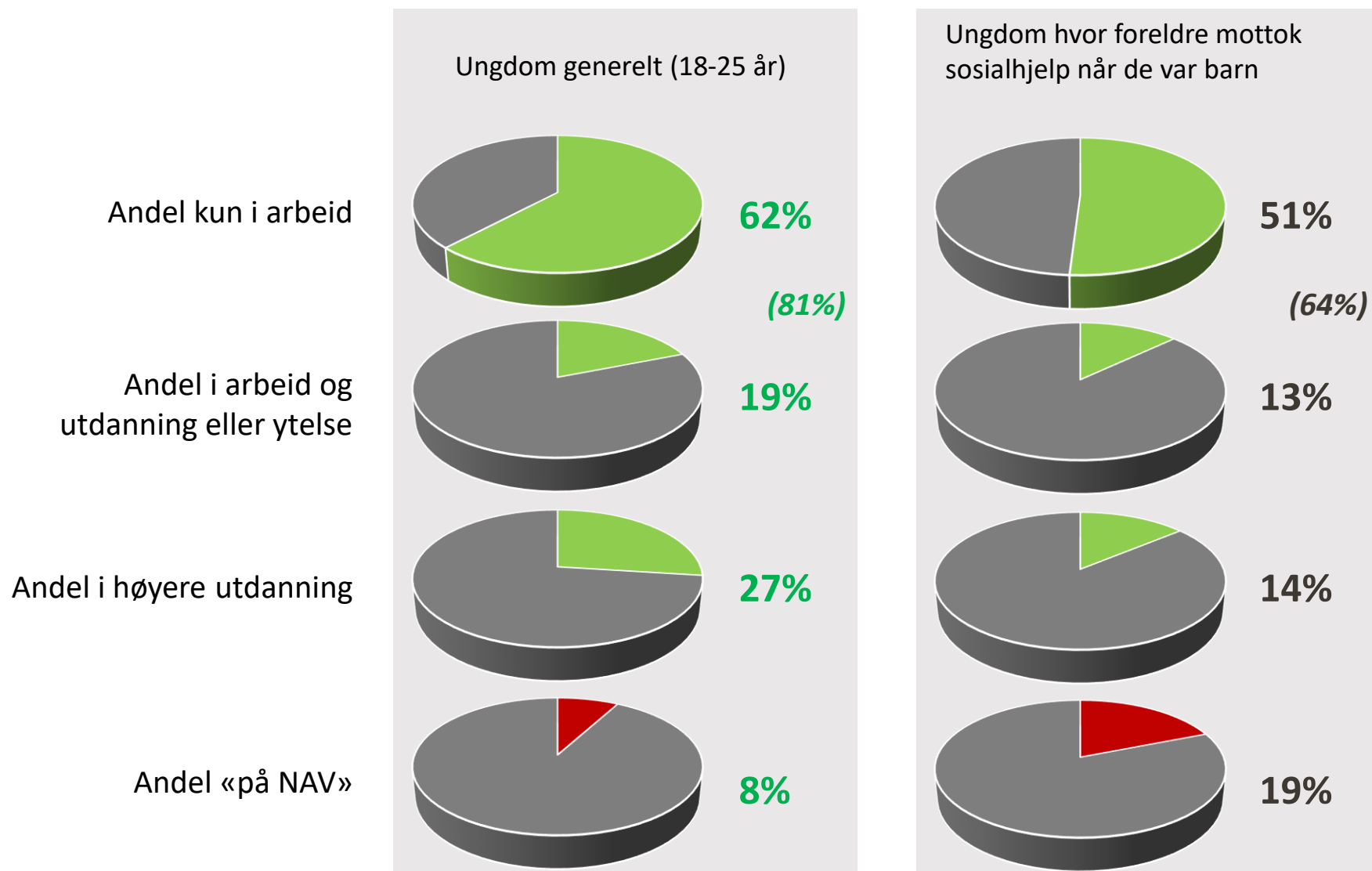
Arbeid er helt sentralt i
å **motvirke fattigdom**

48% av husstander
uten noen i
arbeid lever i
fattigdom...

*Kilde: SSB («Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2022», side 47)

Foto: Getty Images

Omgivelsene man vokser opp i har nemlig noe å si...



Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si



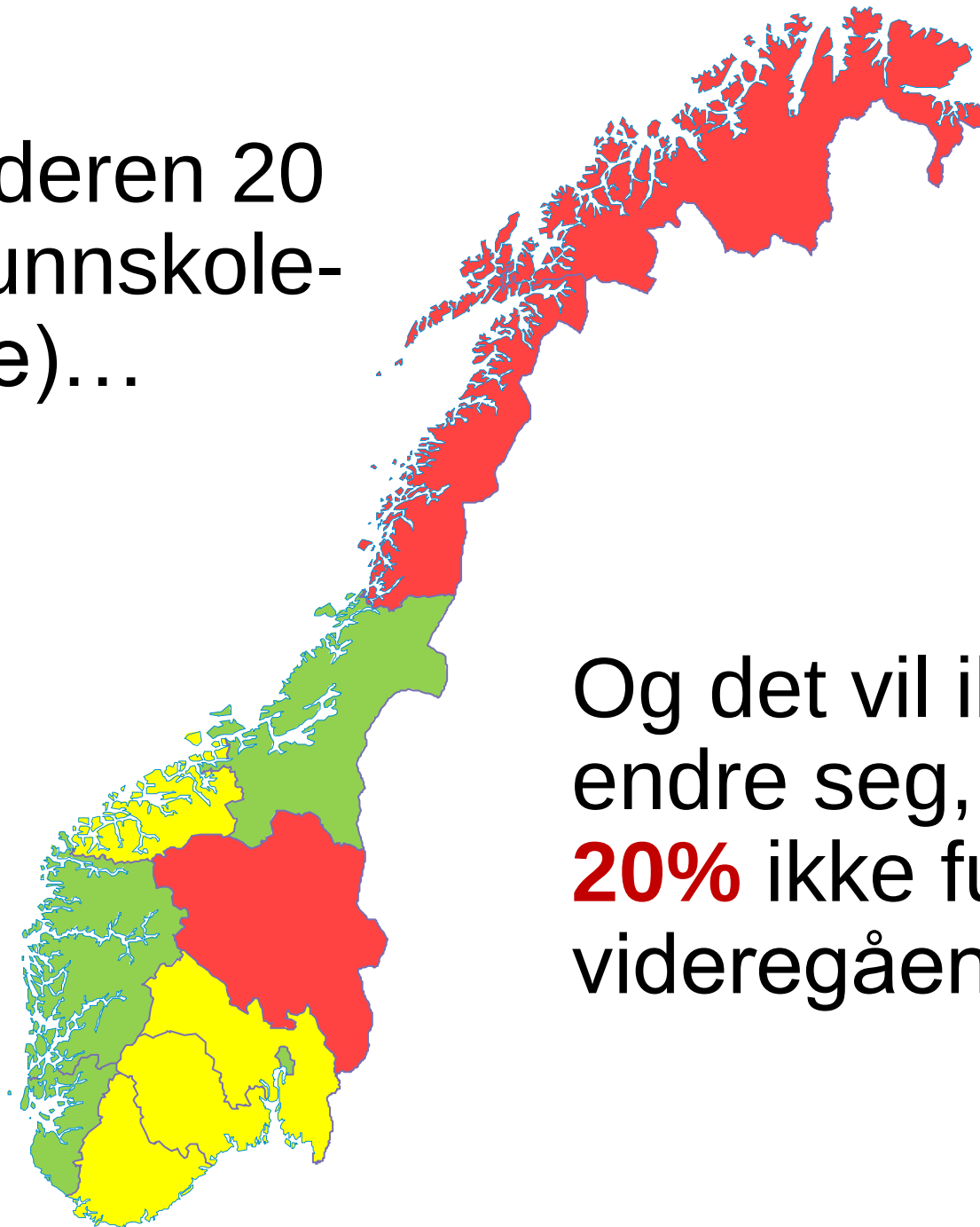
Mange har ikke utdanning utover
grunnskole (eller enda mindre)

880 000 personer i alderen 20 år og eldre har kun grunnskole-utdanning (eller mindre)...

➔ **21%**

Grunnskole som høyeste fullførte utdanning i befolkningen (over 16 år):

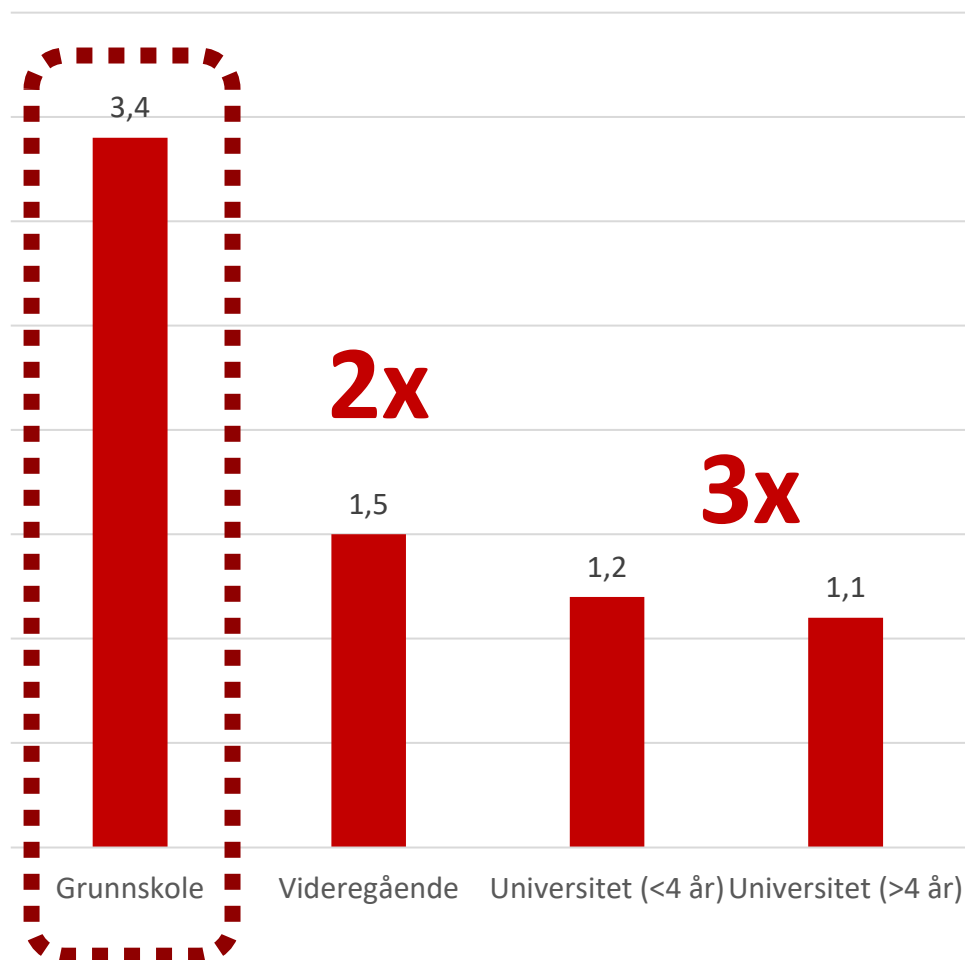
- Under 24%
- 24% – 27%
- Over 27%



Og det vil ikke endre seg, ettersom **20%** ikke fullfører videregående...

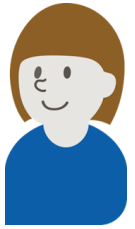
Nesten halvparten av de arbeidsledige har ikke fullført videregående skole

Andel helt ledige



- Mer enn dobbelt så høy ledighet for de uten fullført videregående opplæring enn de med fullført
- Tre ganger høyere enn for de med fullført høyere utdanning

Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si



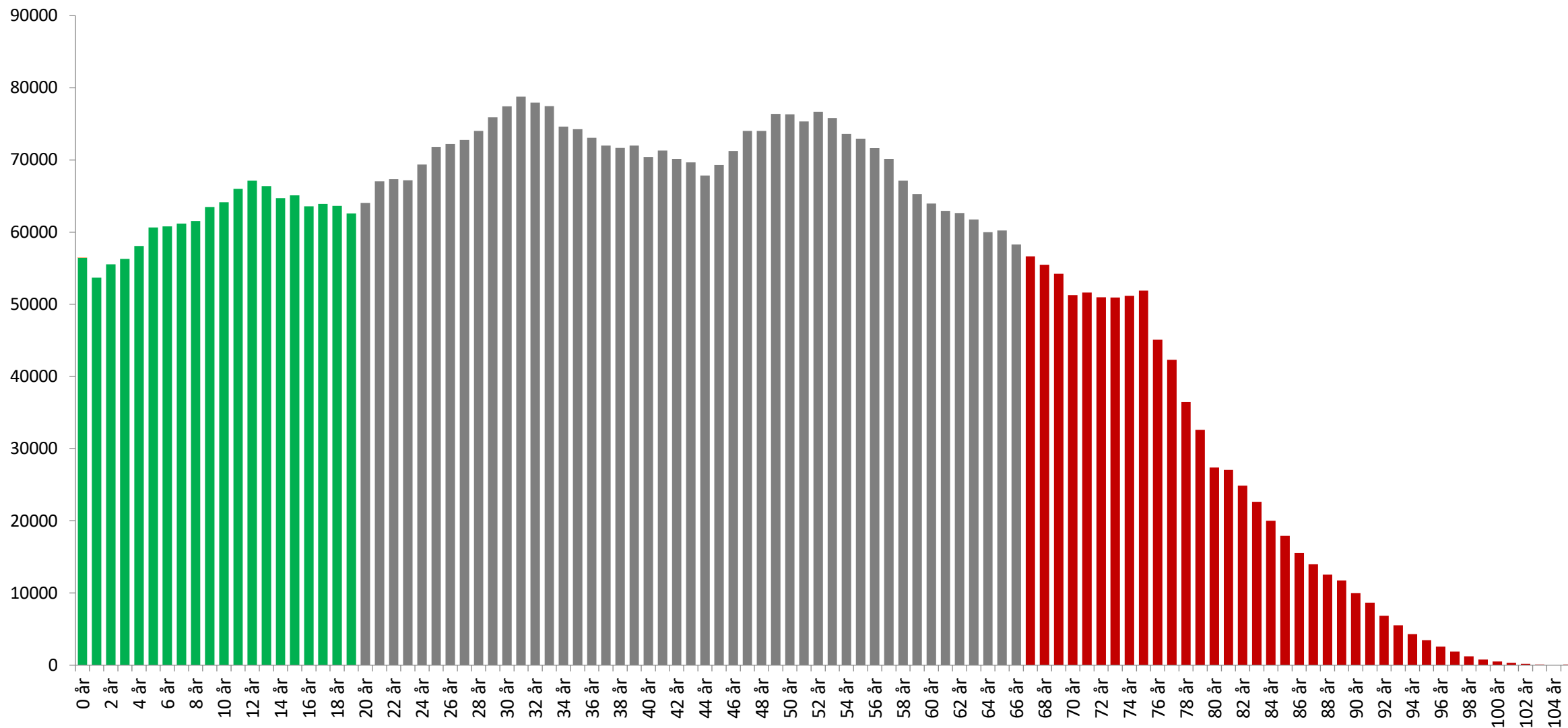
Mange har ikke utdanning utover grunnskole (eller enda mindre)



Nesten all befolkningsvekst fremover kommer i de eldste aldersgruppene

Befolkningen i Norge

2022



Befolkningen i Norge

Andel 20-66 år:

55%

(61% i 2022)

2050

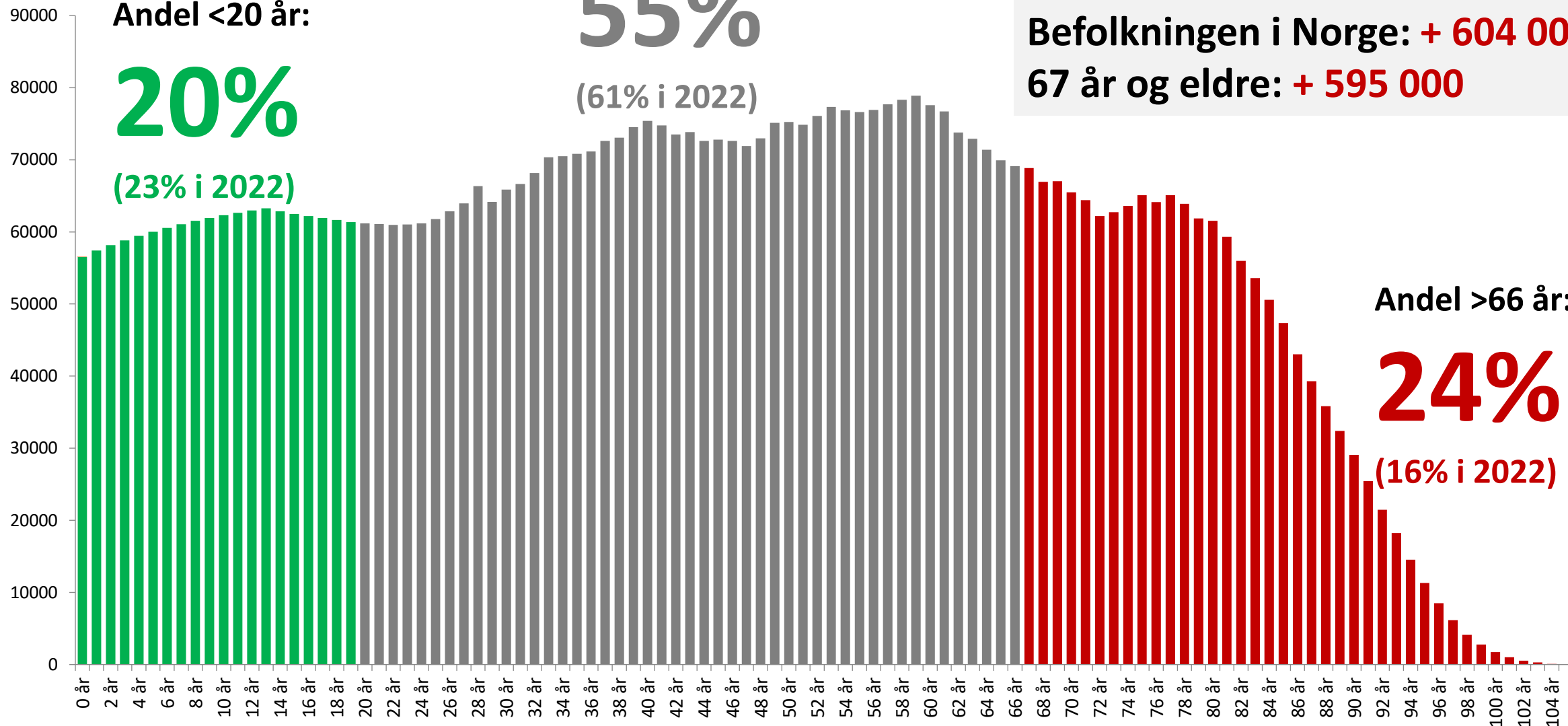
Andel <20 år:

20%

(23% i 2022)

Befolkningen i Norge: + 604 000

67 år og eldre: + 595 000



Andel >66 år:

24%

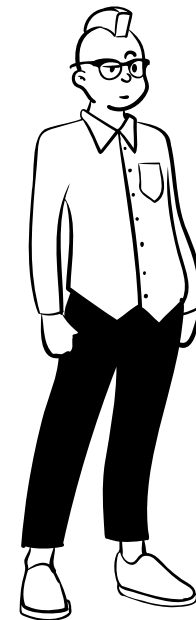
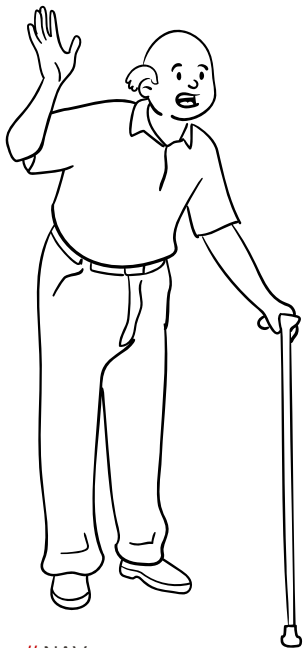
(16% i 2022)

SSB om Norges befolkning:

*«I løpet av de neste 10 årene vil det være **flere personer som er 65 år eller eldre enn barn og unge under 20 år i vårt hovedalternativ.**»*

I Nordland har dette allerede skjedd!

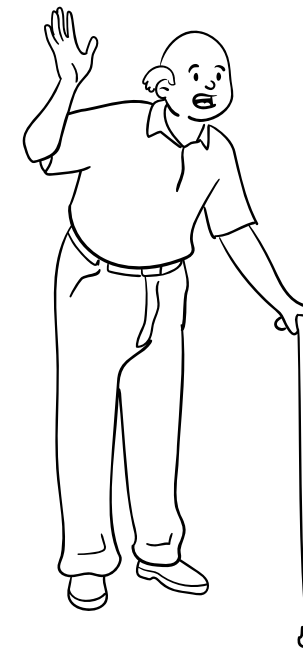
Antall **eldre** (65+) i Nordlands-befolkningen
passerte antall **yngre** (0-19 år) i fjor.



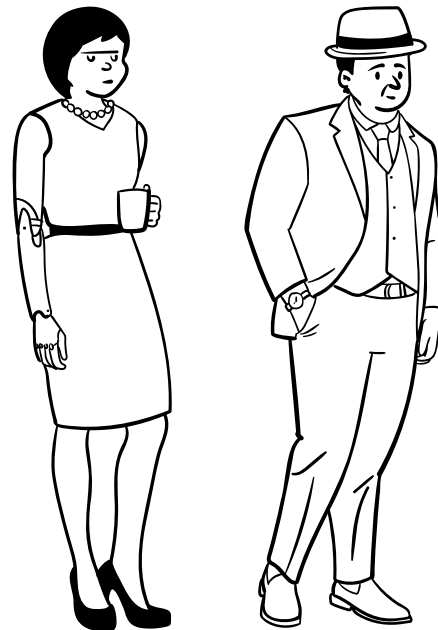
I dag:



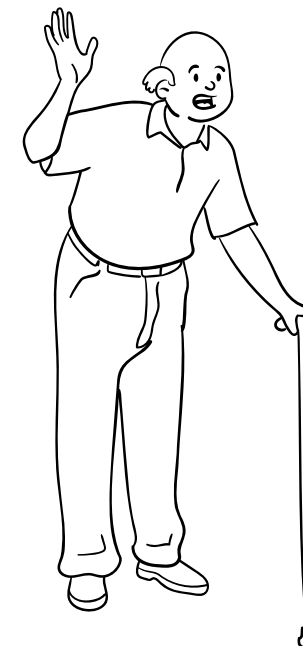
3,0
i yrkesaktiv
alder per
person 67+
(Landet 3,8)



2050:



2,0
i yrkesaktiv
alder per
person 67+
(Landet 2,3)



Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si



Mange har ikke utdanning utover grunnskole (eller enda mindre)



Nesten all befolkningsvekst fremover kommer i de eldste aldersgruppene



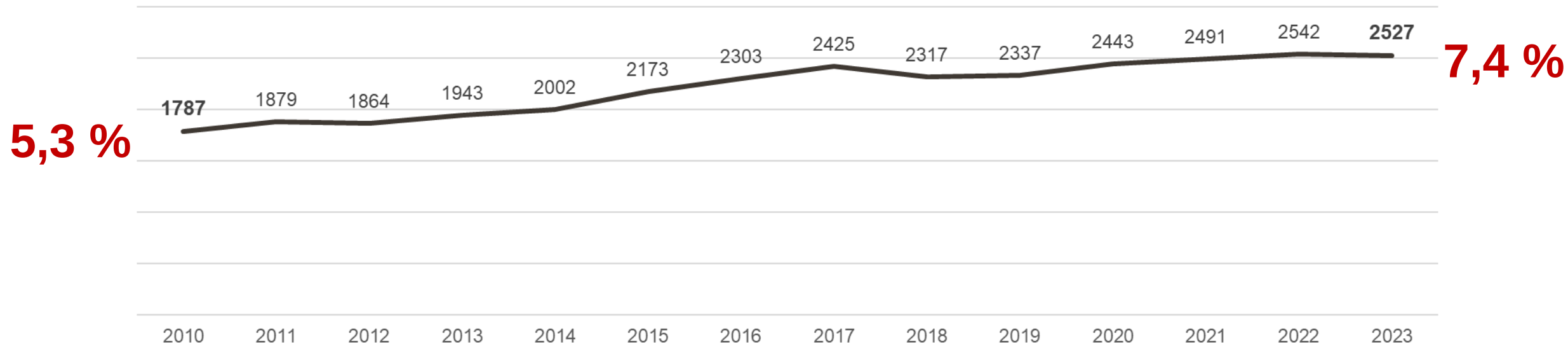
Bruken av helserelaterte ytelser blant unge i Nordland øker

A woman with brown hair tied back, wearing a grey sweater, sits on a bed with a blue and white checkered blanket. She is looking out a window with a thoughtful expression. The room is softly lit, and a white bedside table is visible in the background.

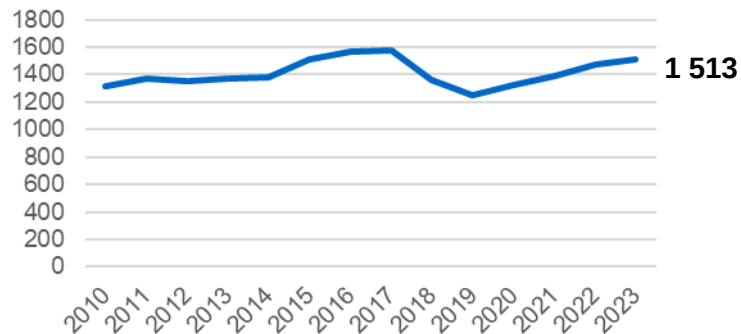
En del – særlig unge
voksne – «tvinges» inn
i et helseløp for å få
inntektssikring
(*medikalisering*)

Bruken av helserelaterte ytelser blant unge i Nordland øker...

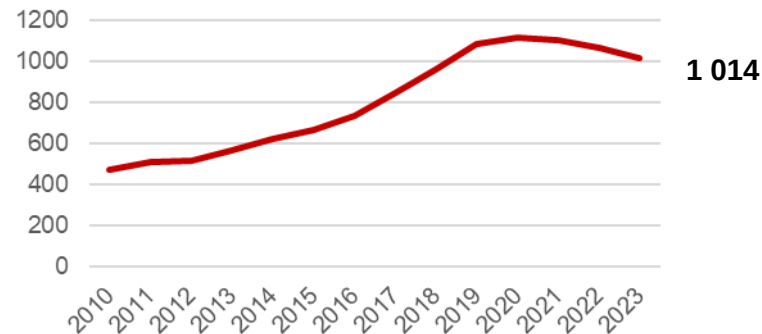
Mottakere av helseytelsene arbeidsavklaringspenger og uføretrygd
Unge 18-29 år



Mottakere av arbeidsavklaringspenger

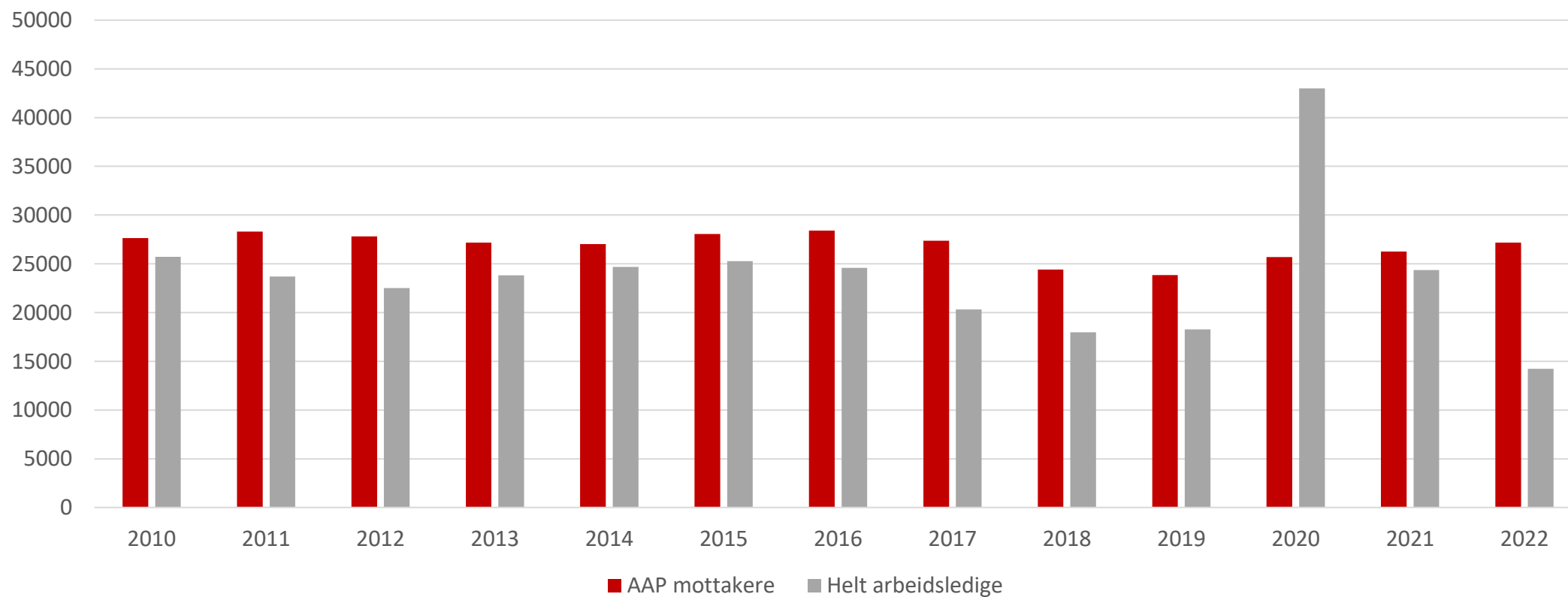


Mottakere av uføretrygd



Med unntak av under pandemien, har vi alltid flere unge voksne (18-29 år) på AAP enn i arbeidsledighet...

AAP mottakere vs helt arbeidsledige i alderen 18-29 år



Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si



Mange har ikke utdanning utover grunnskole (eller enda mindre)



Nesten all befolkningsvekst fremover kommer i de eldste aldersgruppene



Bruken av helserelaterte ytelser blant unge i Nordland øker



Norge har mange personer i yrkesaktiv alder utenfor arbeidsliv og utdanning

Hva hindrer personer i å tre ut av utenforskap og inn i arbeid og aktivitet?

De vil ikke komme inn

(mangler motivasjon)

Motivasjon / insentiver / vilje

- Trygdenivå
- Skatt på inntekt
- Andre inntekter
- Inntekt andre i husstanden
- Aktivitetsplikt

De kan ikke komme inn

(mangler kvalifikasjoner)

Kvalifikasjoner / situasjon / evne

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- Barn og hjem
- Mobilitet

De får ikke komme inn

(mangler muligheter)

Muligheter

- Ledighetsnivå
- Lønnsnivå
- Bedriftenes situasjon og behov
- Læringsplasser
- Deltidsstillinger



Det er kun *tverrsektorielt samarbeid* som kan redusere eller fjerne disse hindringene...

Utfordringene personer i utenforskap møter på arbeidsmarkedet kommer fra tre kanter:

Forhold ved personen; som lav utdanning, dårlig språk kunnskaper, og helseutfordringer

Forhold ved arbeidsgiverne; som høye krav, manglende fokus på mangfold, og diskriminering

Forhold ved systemet; som manglende tverrsektorielt samarbeid, medikalisering, og manglende lærlingeplasser

Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...



Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm



Gap mellom tilbud og etterspørsel



Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...



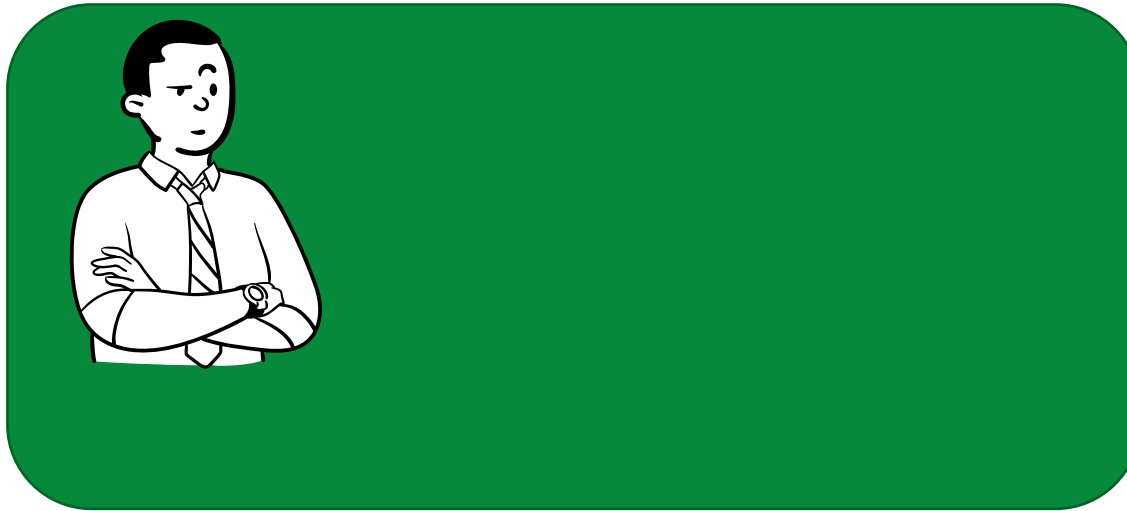
Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm



Svaret har vært kvalifisering gjennom tiltak og virkemidler

Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...



Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm



Men kan ikke arbeidsgiverne også senke kravene, øke opplæringen, osv?

Forhold som påvirker utenforskap og noen utfordringer



Omgivelsene man vokser opp i har noe å si



Mange har ikke utdanning utover grunnskole (eller enda mindre)



Nesten all befolkningsvekst fremover kommer i de eldste aldersgruppene



Bruken av helserelaterte ytelser blant unge i Nordland øker



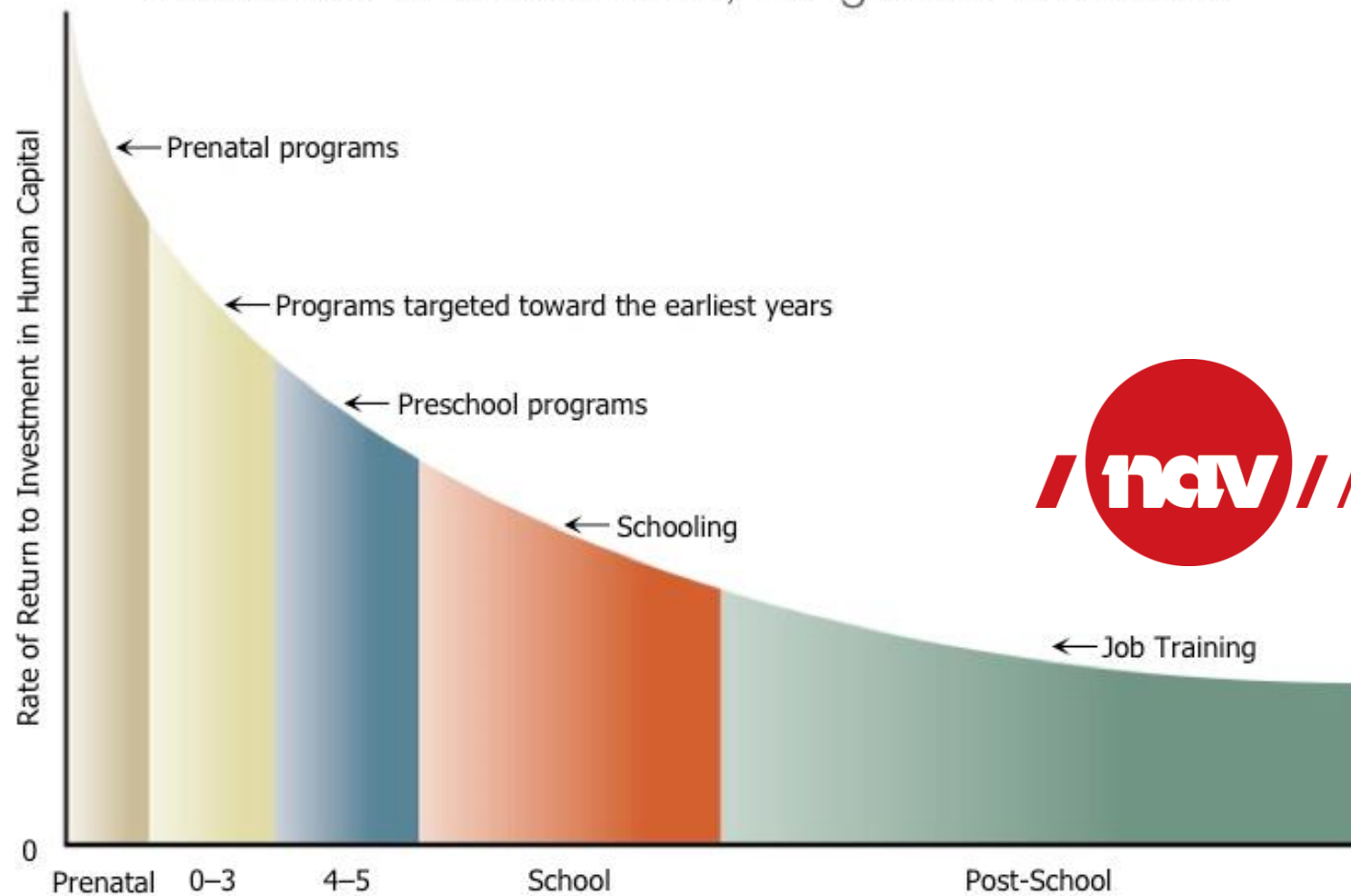
Norge har mange personer i yrkesaktiv alder utenfor arbeidsliv og utdanning

Utenforskap har **store konsekvenser** for den enkelte. For Norge som nasjon får utenforskap **store konsekvenser** for arbeidsmarkedet og vår evne til å opprettholde velferdssamfunnet vårt.



Når lønner det seg å sette inn innsats for å motvirke utenforskap senere i livet?

The earlier the investment, the greater the return



Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics



Samisk utenforskap

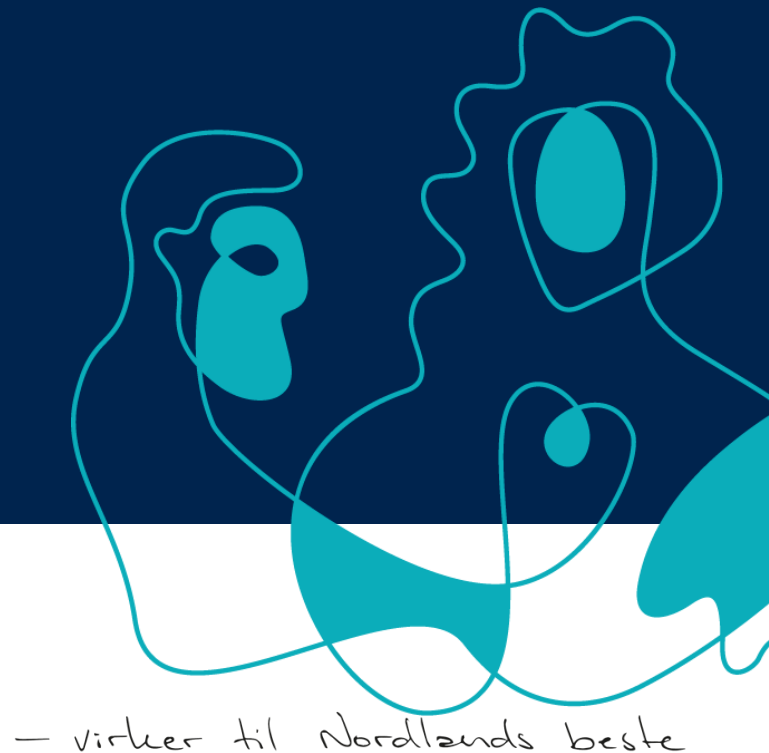
Oppvekstkonferansen

Ramsalt 30. januar



Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje





Identitet og ekskludering

- Dačča, gadzo, goy, pākehā
- Excommunication
- Obama´s «Road to blackness»
- Selvsegregering/Selvassimilering?



Aksel Tjora

- Mens *ensomhet* beskriver den individuelle opplevelsen av å mangle og savne sosiale relasjoner og tilknytning (det vi si [psykologisk](#)), brukes utenforskap mer [strukturelt](#) om manglende sosiale koblinger i samfunnet (det vil si [sosiologisk](#)). Utenforskap kan dermed også betegne en situasjon der en gruppe individer, for eksempel [innvandrere](#) eller pensjonister, i mindre grad deltar i samfunnet enn andre.



Hva er urfolk?

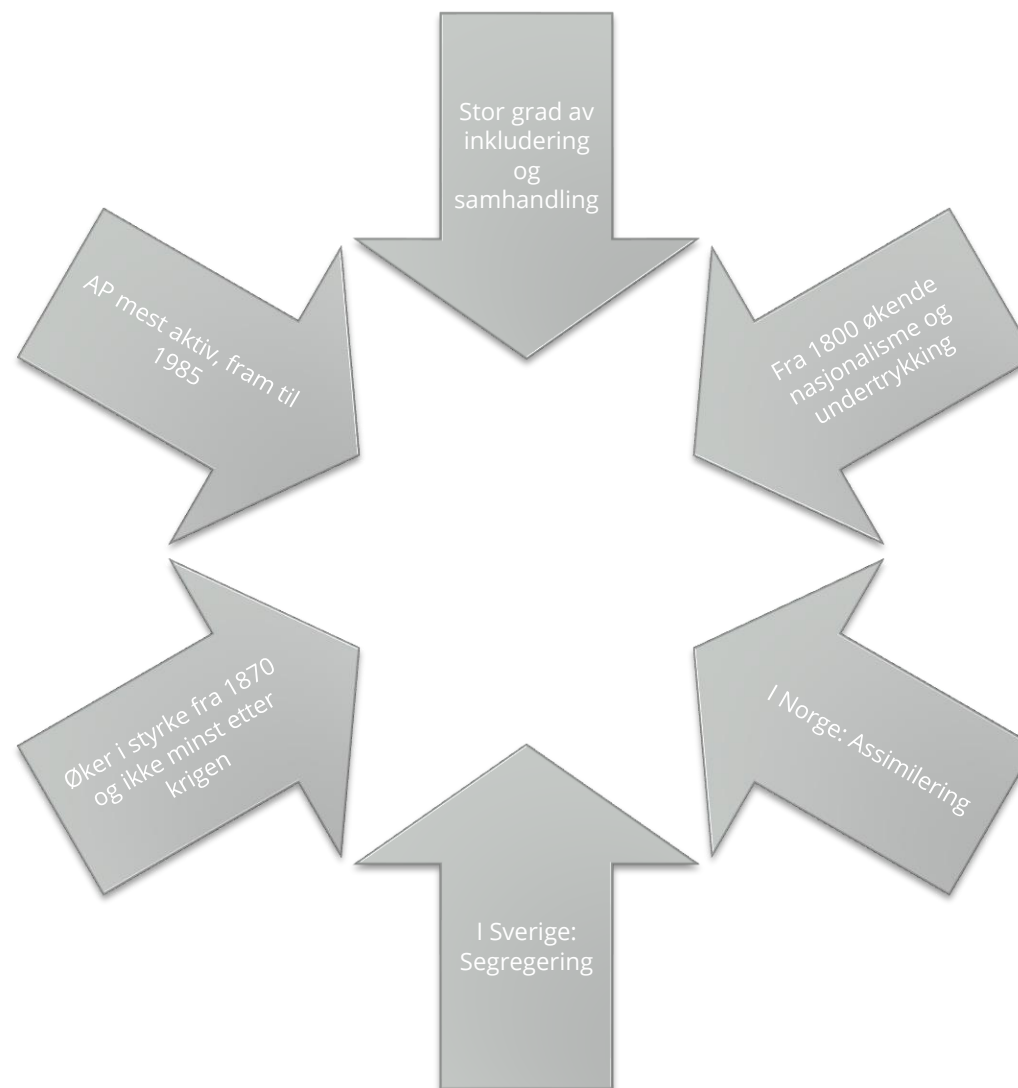
- The Big Game
- Minoritet?
- Kom først?
- Styrer ikke maktapparatet?
- Grønland, Baskerland, Croft



Urfolk: FNs definisjon

- «Folk som har bodd i et område siden før statsgrensene ble nedtegnet og som har beholdt hele eller deler av sin kultur, sitt språk og sin levemåte»

Minoritetspolitikk



— virker til Nordlands beste

Delmål 3

**Samiske unge
skal kunne delta
i samfunnet på egne
kulturelle og språklige
premisser.**

12

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste



Divna. Aktan. Alle. Sammen.

NFKs strategi for å motvirke ungt
utenforskap i Nordland

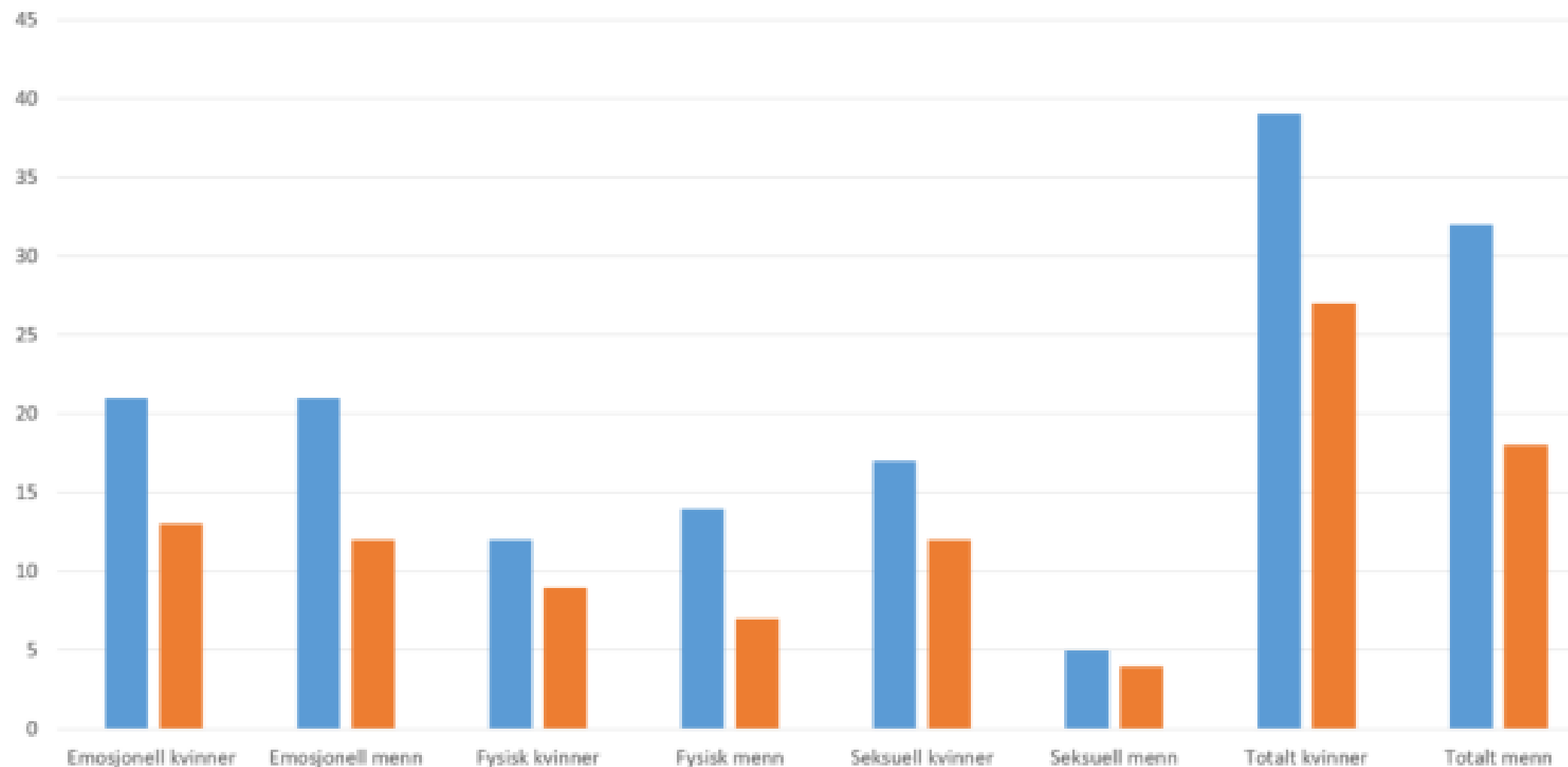
Foto:



Samisk statistikk som (ikke) finnes

- Vi har ikke individbasert samisk statistikk i Norge (noen få unntak, bl.a. elevtall i samisk i skolen)
- Samisk statistikk er i stor grad statistikk over områder, denne blir stadig mer misvisende
- samisketallforteller.no
- Stadig større andel av samer bor i byer og større tettsteder
- I tradisjonelle samiske distrikt er det stagnasjon og delvis tilbakegang

Figur 3.4 Forekomst av ulike typer vold i barndom fordelt på kjønn og etnisitet, SAMINOR 2, spørreskjemaundersøkelsen





Diskriminering (selvrapportering)

- 21,5 prosent av samer rapporterer at de har blitt diskriminert som samer
- Kvinner diskrimineres noe oftere enn menn
- De med sterk samisk tilknytning diskrimineres mest (50 prosent) (Ketil Lennert Hansen)
- På facebook er hver fjerde ytring om samer negative (Amnesty)



Sannhets- og forsoningskommisjonen

- Strukturell diskriminering av samer opp gjennom historien kolliderer med nordmenns oppfatning av seg selv og landet, «humanitær stormakt»
- Samisk historie svært underkommunisert i offisiell norsk historieskriving, også i skolens opplæring
- Kommisjonens rapport peker på mye urett mot minoriteter, men kan også være starten på et endelig oppgjør med fornorskning slik at tidligere tiders handlinger kan bli tilbaketrukket og fokus kan være på framtida



«Tysfjord-saken»

- «Innbyggerne i Tysfjord har hatt en hårreisende stor sjanse for å bli utsatt for seksuelle overgrep» (Politirapporten om saken)
- Unnfallenhet og berøringsangst
- Tysfjord-saken er et skoleeksempel i hvordan det offentlige IKKE skal håndtere utfordringer i samiske samfunn
- «Vi trenger hjelp fra storsamfunnet!» (sametingspresidenten)



Minoritet i minoriteten

- Lulesamer og sørsamer, men også generelt samer utenfor kjerneområdene, er på mange måter en minoritet i minoriteten
- Under Jasska-arbeidet i Tysfjord kom det klart frem det store presset læstadianske lulesamer følte fra storsamfunnet
- Både småsamfunnet og storsamfunnet må jobbe bedre for inkludering og toleranse



Godt arbeid nytter!

- Kunnskap, forståelse og egen faglig trygghet er ei forutsetning for å lykkes i arbeid med urfolk og minoriteter
- Forståelsen må ikke komme i veien for faglig tøffhet
- Toleranse må ikke komme i veien for universelle rettigheter
- Vi skal vise respekt for kultur, men også vise nulltoleranse mot ukultur



Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlándá Stáhtaháldadiddje*



Nordlândia
FYLKASUOHKAN

Divvna. Aktan.

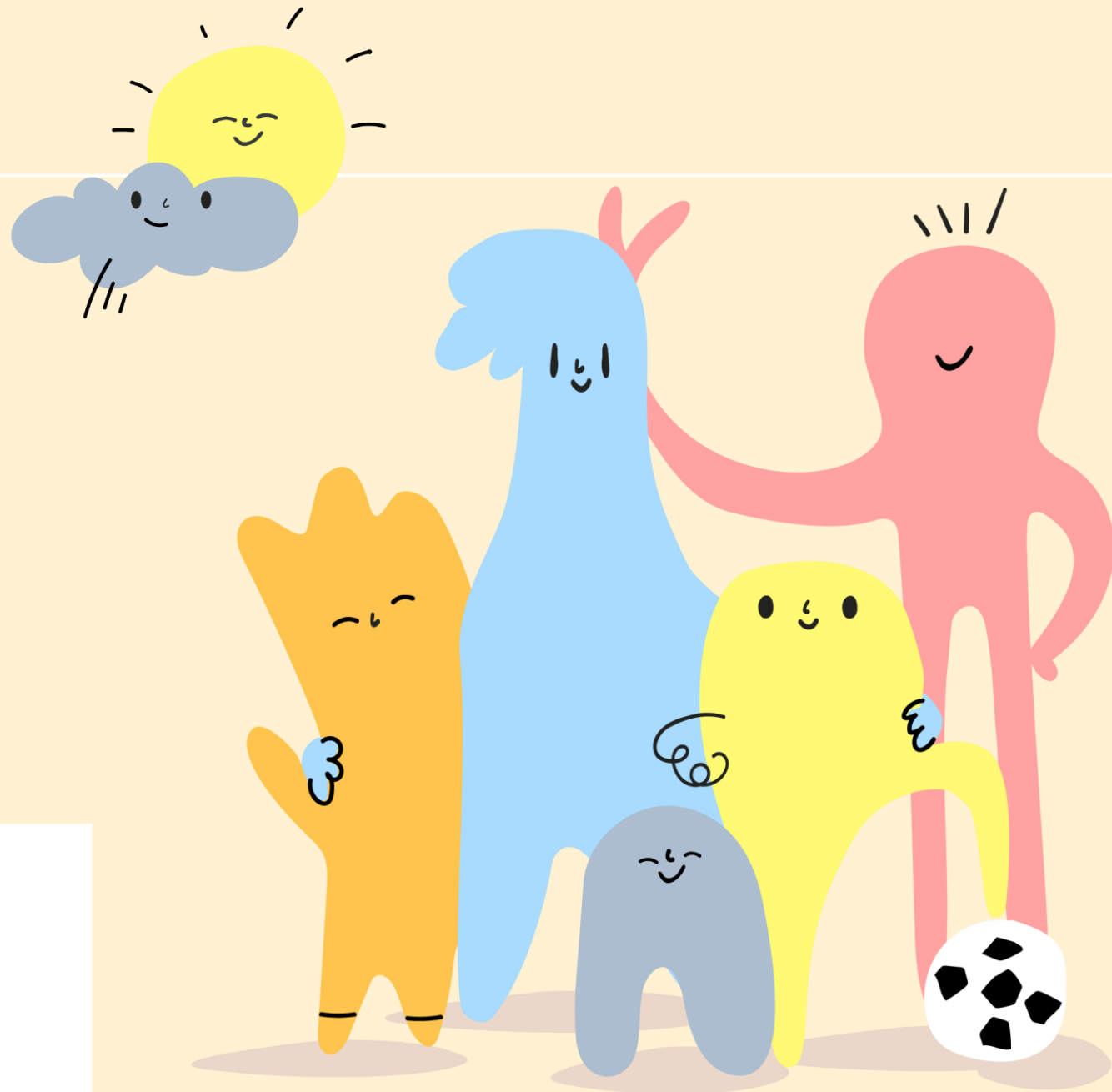
Alle. Sammen.

Ung inkludering i Nordland

Fra ord til handling – partnerskap for ung
inkludering

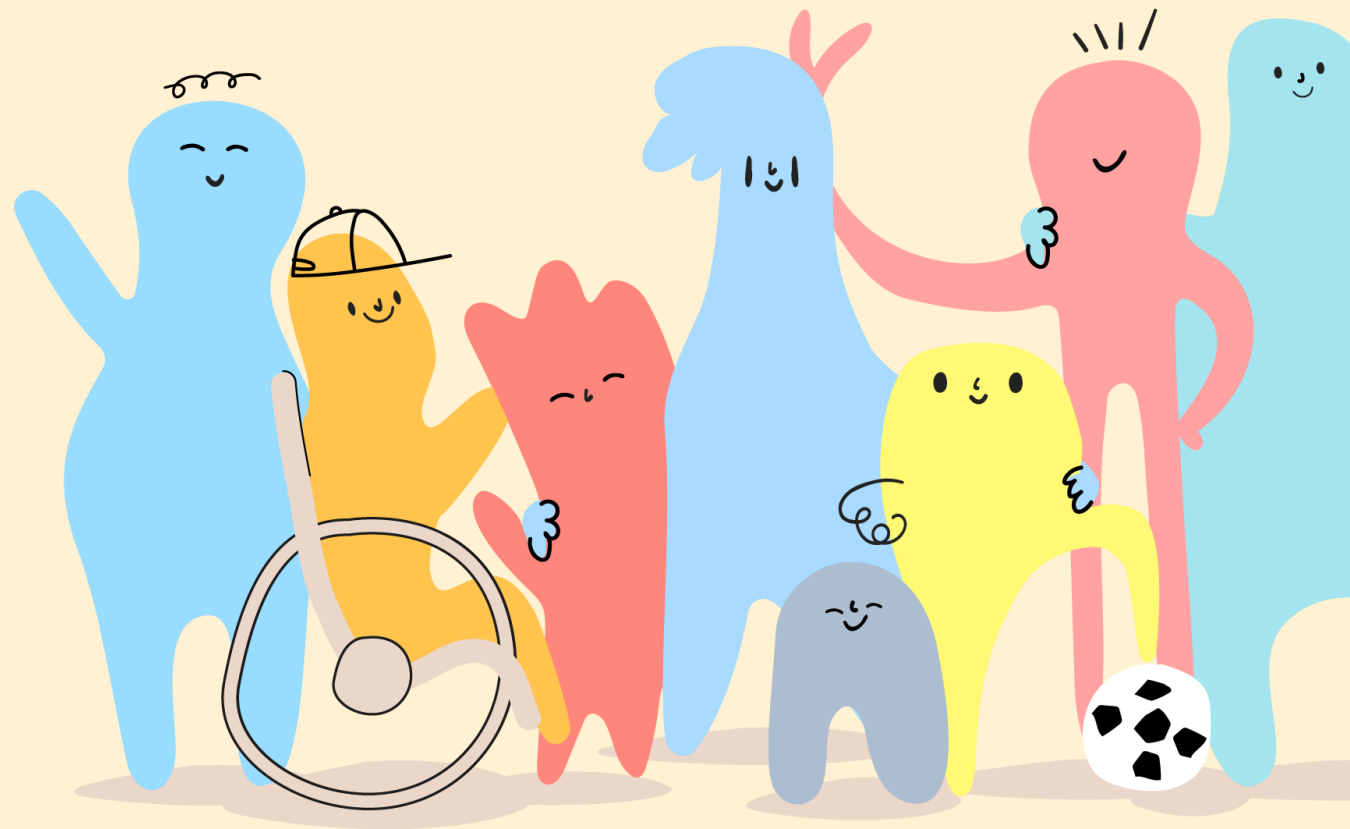
Hanne Østerdal og Ronny Bones Olsen

30. Januar 2024

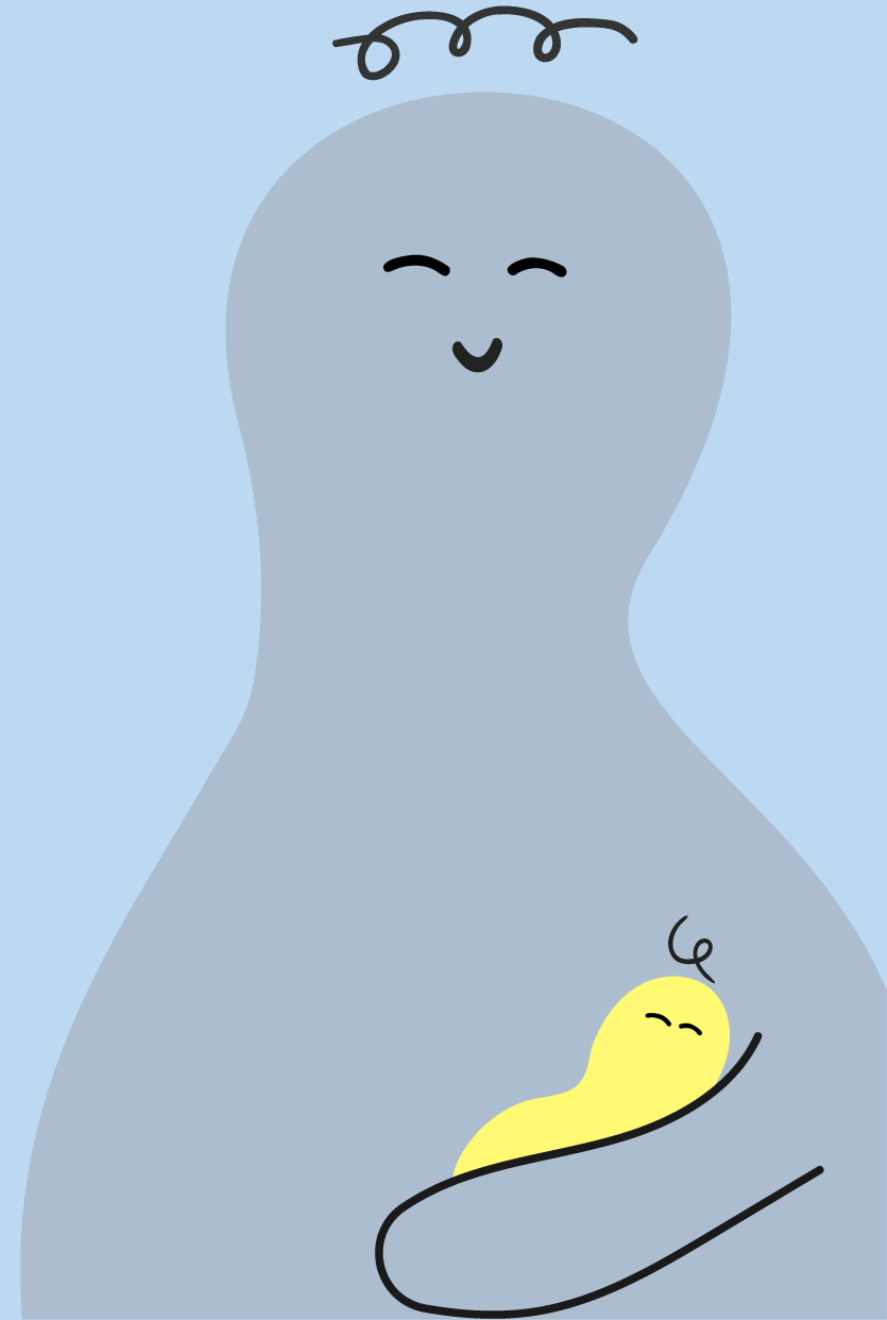


Nordland har plass
til og behov for alle.

Våre unge skal kjenne
på tilhørighet og ha
mulighet for å delta
i samfunnet ut fra egne
forutsetninger.



Regjeringen har startet arbeidet med et målrettet samfunnsoppdrag for inkludering av barn og unge

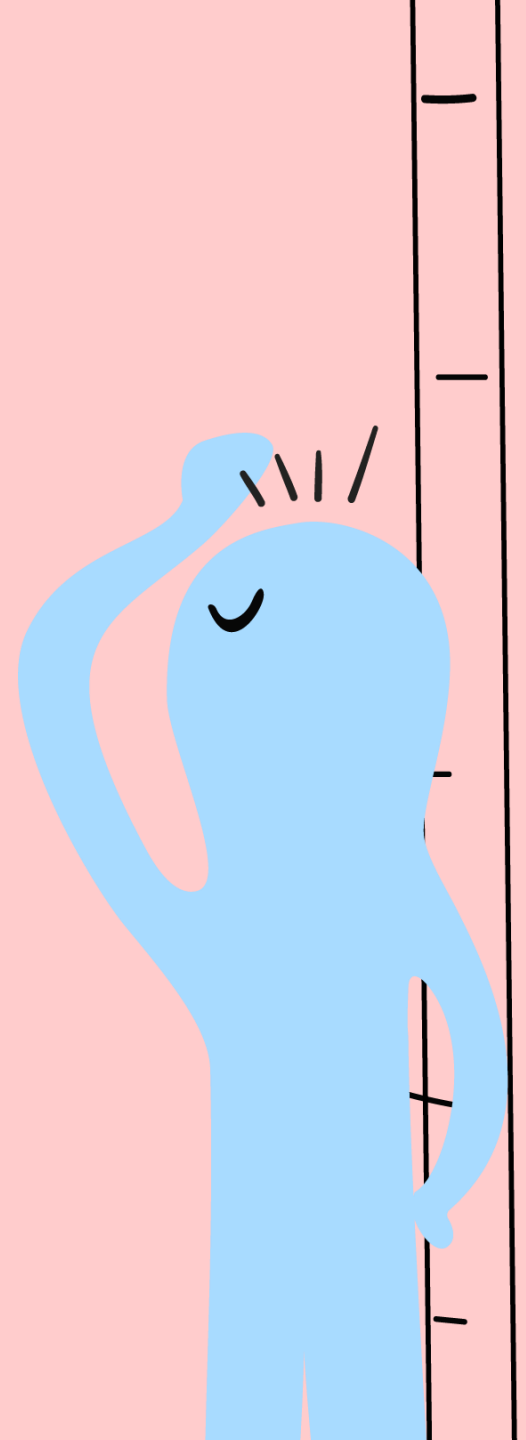


Målrettet samfunnsoppdrag for inkludering av barn og unge

- Regjeringen har gitt oppdraget
- Forskningsrådet sekretariat – alle direktorat på helse og oppvekstområdet deltar sammen med KS i arbeidet
- 1. februar 2024: Foreslå tidfestede mål, delmål og avgrensing av samfunnsoppdraget samt organisering og innretning

Partnerskap for ung inkludering i Nordland

Statsforvalteren i Nordland, Helse Nord,
NAV, KS, Nordlandsforskning og
Nordland fylkeskommune



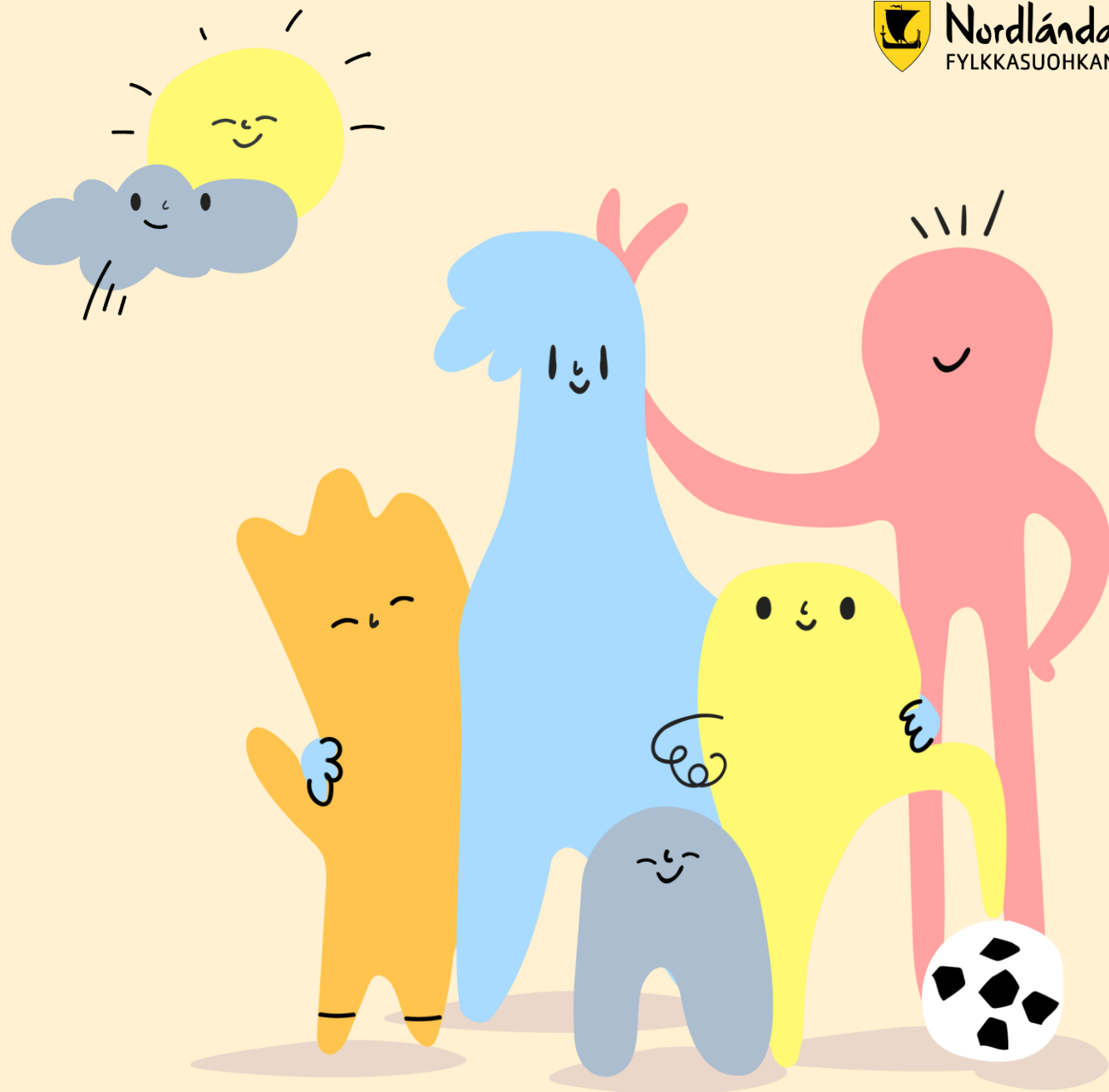
Partnerskap for ung inkludering i Nordland

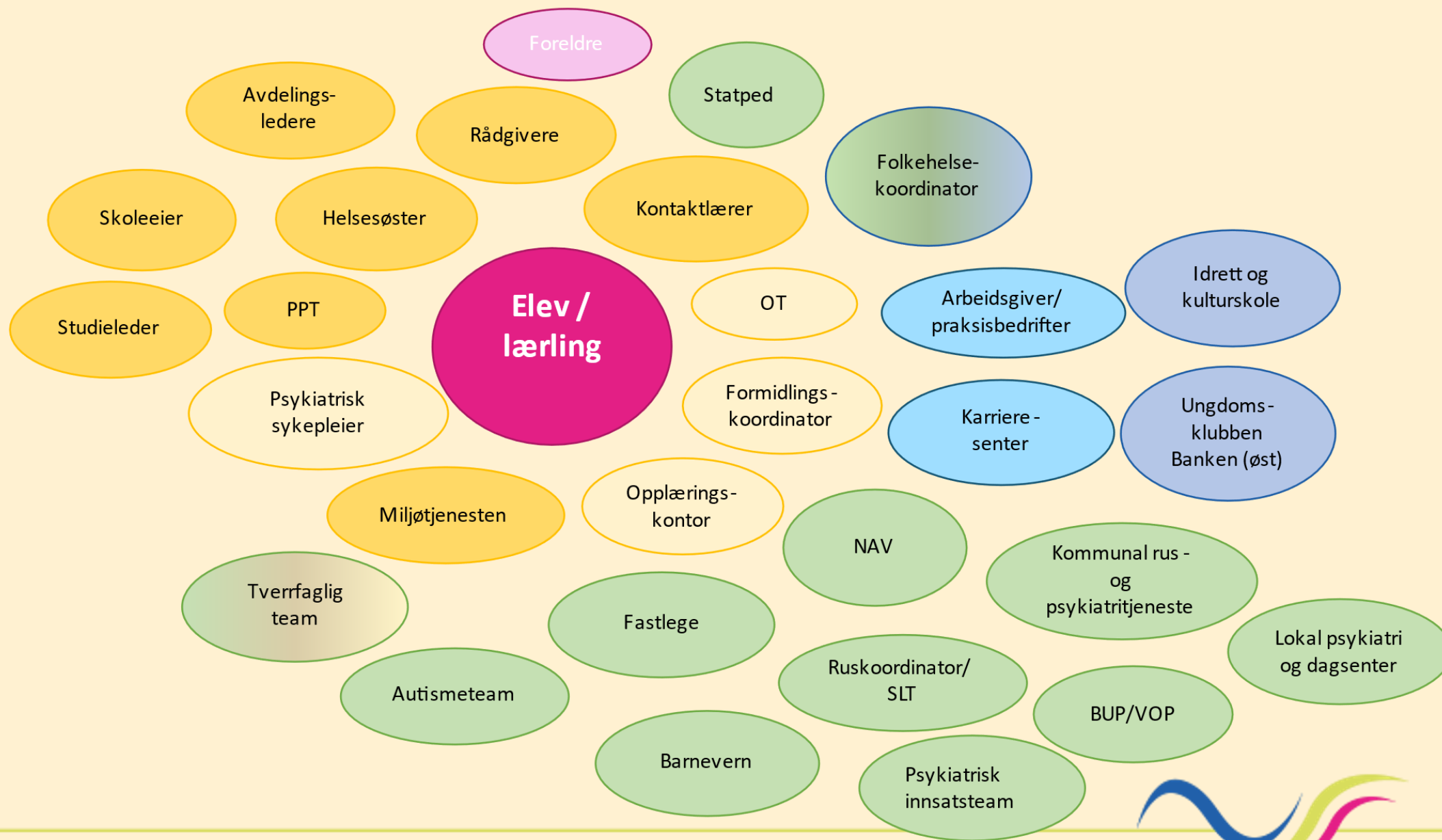
- Felles oppvekstkonferanse i dag og i morgen er første felles tiltak som partnerskapet gjennomfører
- Partnerskapet ønsker å koble seg på det nasjonale målrettede samfunnsoppdraget
- Ung inkludering skjer i kommunene – partnerskapet ønsker å bidra til å styrke kommunenes arbeid med ung inkludering



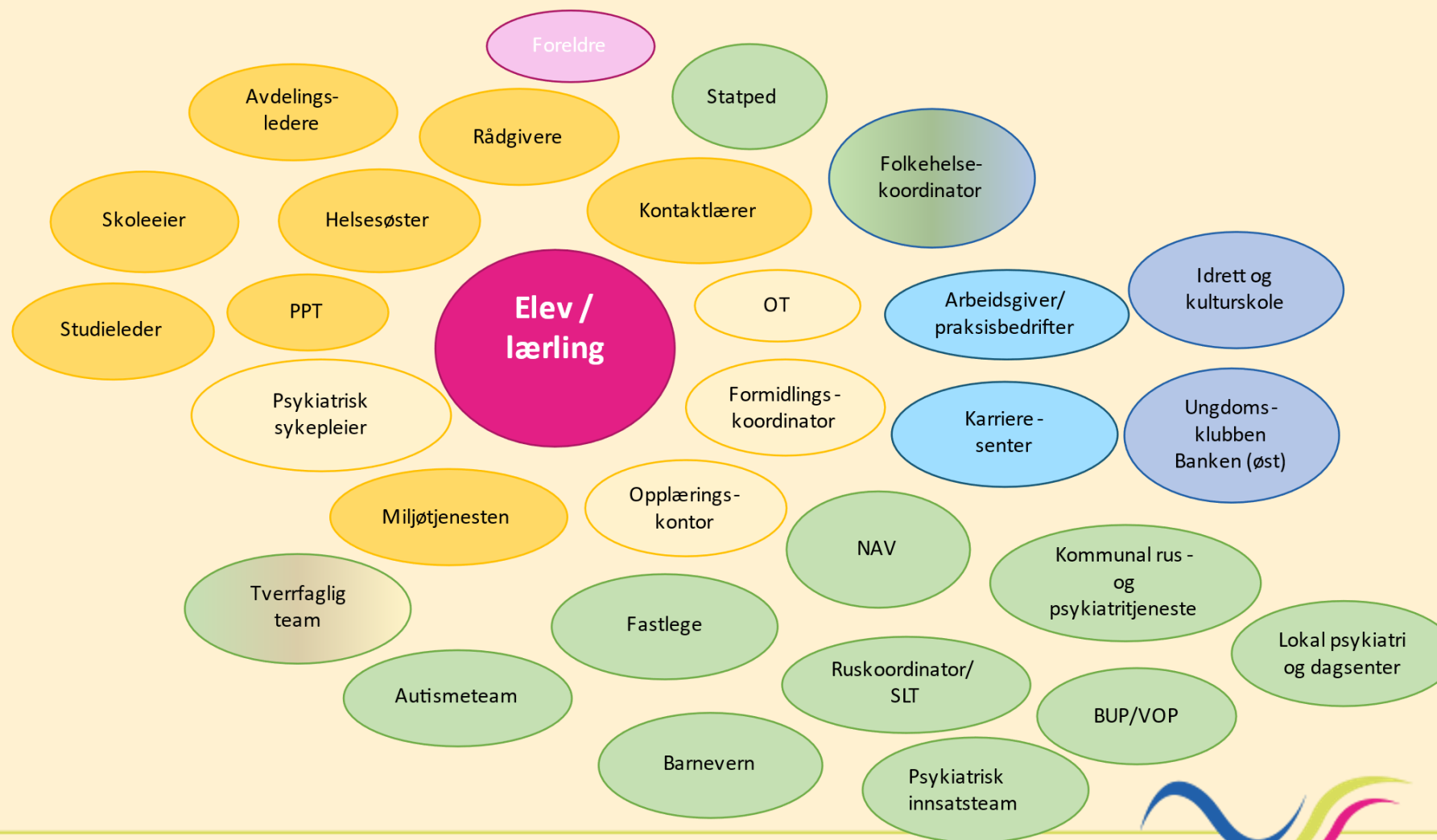
Divna. Aktan.

Alle. Sammen.
Ung inkludering i Nordland









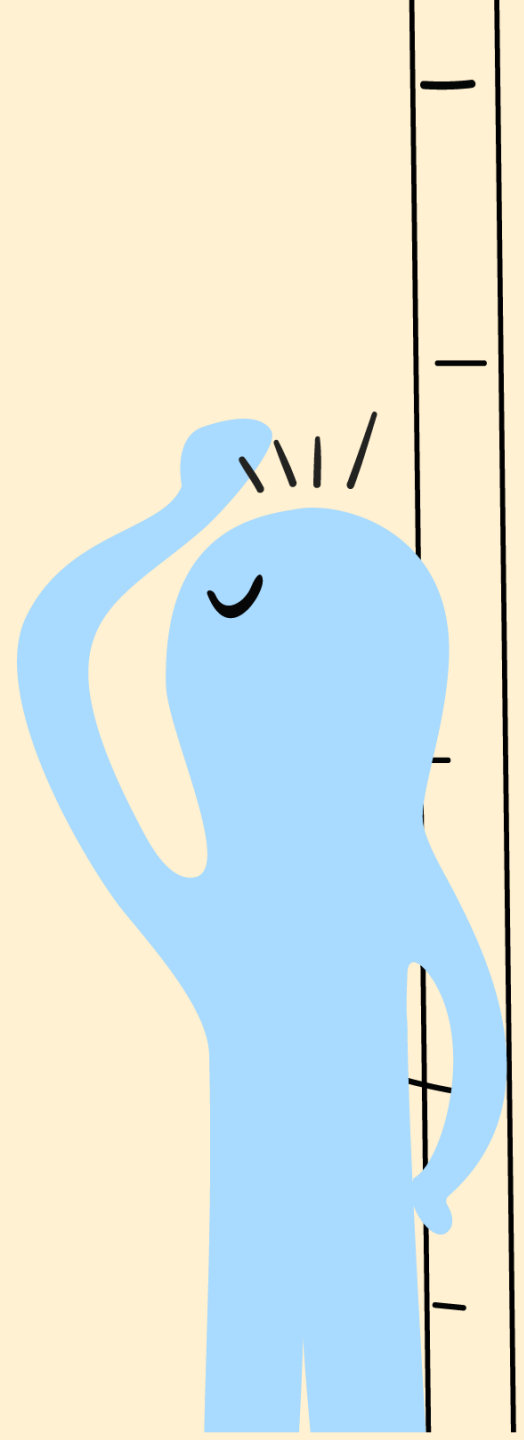


«Det de unge sliter med går på tvers av tjenestenes forvaltningsstrukturer og sektorer»

«Mange eiere av de unges utfordringer, det er det største problemet»

Unge i Nordland skal møte helhetlige og samordnede tjenester

- der de er.



Partnerskap for ung inkludering



«Måten å komme i gang på er å slutte å snakke og begynne å gjøre noe»

Walt Disney

Unge i sårbare overganger

Cecilie Høj Anvik, Nord universitet
cecilie.h.anvik@nord.no

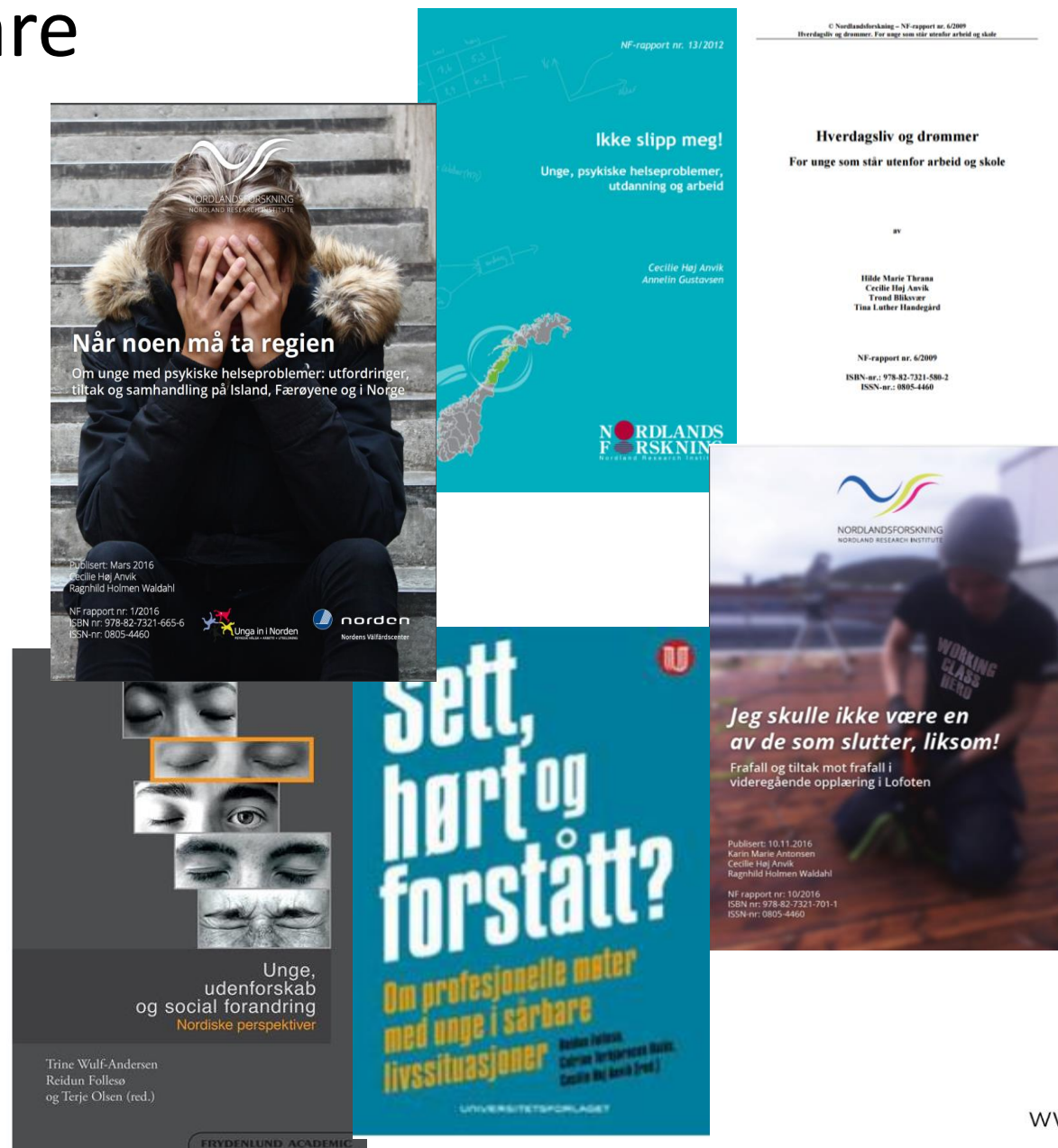
Oppvekstkongressen Nordland Bodø, 30. januar 2024



www.nord.no

Forskning om unge i sårbare overganger

Intervjustudier hvor unge forteller om sine erfaringer og utfordringer
Fra barndom og oppvekst
og nåsituasjon



Dagens norske ungdom:

Fortsatt; veltilpassete, skikkelige, aktive, hjemmekjære

Trives fortsatt i skolen

- Godt forhold til lærere og medelever
- Opplever at lærerne bryr seg om dem
- Å være god på skolen, status i vennemiljøet

Sunne og aktive

Godt forhold til foreldrene sine og opplever dem som viktige støttespillere i hverdagen

Stort sett fornøyd med livet sitt og tror de kommer til å få et godt og lykkelig liv



<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3011548>

Noen endringstegn

- Brudd med skikkelighetstrenden som har preget ungdomsgenerasjonene siden årtusenskiftet; økning i regelbrudd (særlig gutter)
- Lavere skoletrivsel, flere kjeder seg på skolen, gruer seg til å gå på skolen, «skulker», «vegrer», bruker mindre tid på skolearbeid (lekser)
- Mer skjermtid
- Andelen med psykiske helseplager har økt gjennom de siste tiårene. Gjelder både gutter og jenter, i ungdomsskole og vgo (UngData, FHI [Psykiske plager og lidelser hos barn og unge – FHI](#))
- Mobbetallene for skolen øker på alle trinn. Økningen på 10. trinn og Vg1 skjer etter flere år med avtagende mobbing, mens andelen som opplever mobbing på 7. trinn har økt siden 2018. Markant økning siste år på alle trinn i grunnskolen (Elevundersøkelsen, Udir 2023, 2024)

Sammenheng fravær/fracfall, mobbing, ensomhet, psykiske helseplager

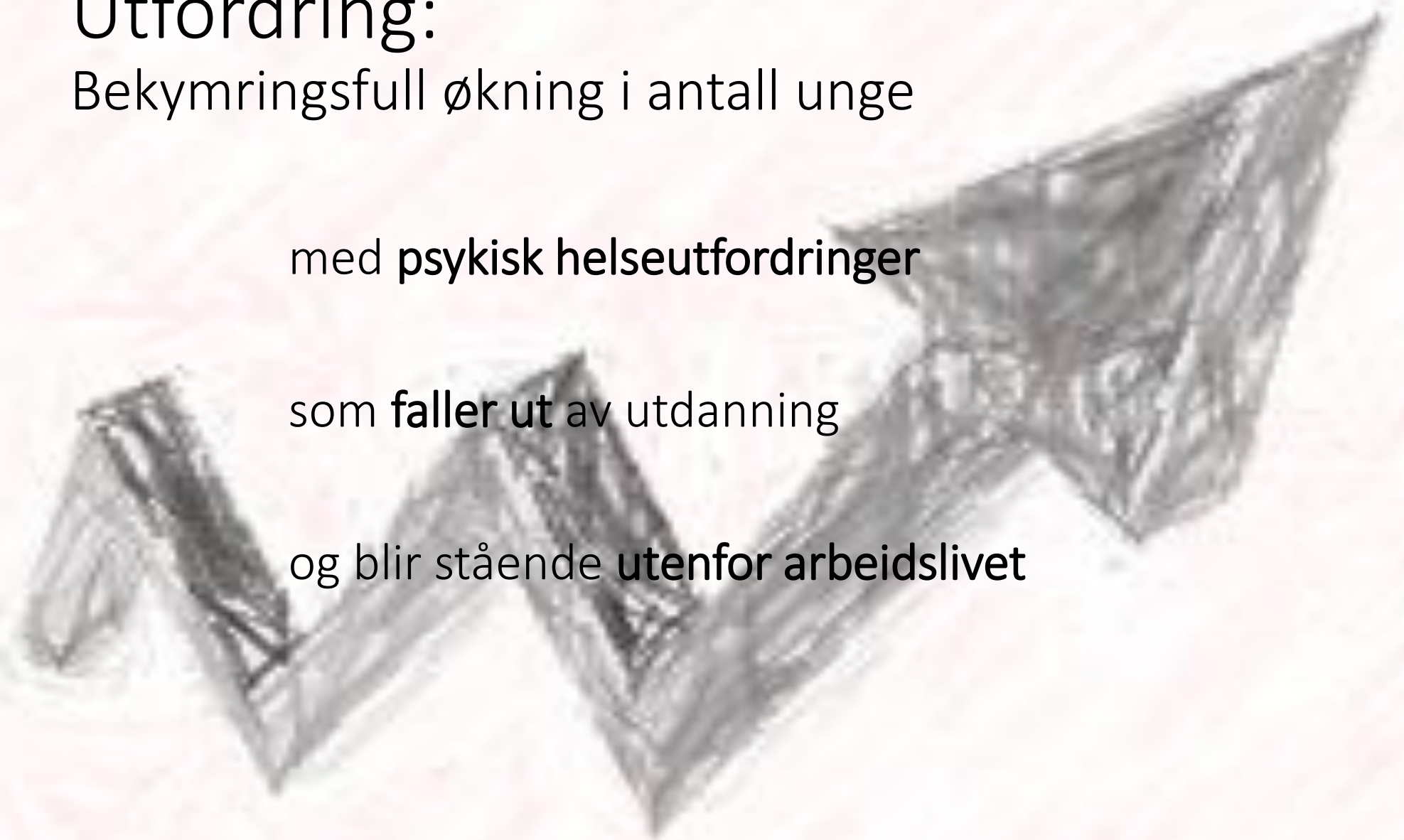
Utfordring:

Bekymringsfull økning i antall unge

med **psykisk helseutfordringer**

som **faller ut** av utdanning

og blir stående **utenfor arbeidslivet**



Målgruppe for våre studier:

Unge (16-29 år) som

- dropper ut av skolen
- sliter med å komme i arbeid og å få inntekt
- selv rapporterer om psykiske helseplager

Tjenester rundt målgruppa (utdanning, helse, NAV)

Hva snakker vi så om som psykiske helseproblemer i denne sammenheng?

Psykisk helse, en livsomstendighet; del av det å leve

Unge som sliter med mer enn «bad-hair-days»

Når psykiske utfordringer setter **begrensninger** for
og får **konsekvenser**

for hverdagslivet og

for deltakelse i sosiale felleskap og på samfunnsarenaer

Funn, intervjustudier

Sammensatt gruppe med ulike erfaringer og utfordringer

Psykisk helseutfordringer bunner ofte i sosiale, relasjonelle forhold

Felles:

- ✓ Vanskelige erfaringer fra barndom og oppvekst
- ✓ Sliter med å få til livet og hverdagen
- ✓ Uavklart nåsituasjon – livet på vent
- ✓ Framtiden usikker
- ✓ Behov for tett oppfølging og bistand fra flere hjelpesystem

Kilder:

Anvik og Waldahl 2017: «Excluded Youth in Iceland, the Faroe Islands and Norway.» I: Nordisk Velferdsforskning. Universitetsforlaget.

NF-rapport: Jeg skulle ikke være en av dem som slutter, liksom. Frafall og tiltak mot frafall i videregående opplæring i Lofoten. Antonsen, Anvik og Waldahl 2016

NF-rapport: Når noen må ta regien. Om unge med psykiske helseproblemer: utfordringer, tiltak og samhandling på Island, Færøyene og i Norge. Anvik og Waldahl 2016

NF-rapport: Ikke slipp meg! Anvik og Gustavsen 2012

NF-rapport: Hverdagsliv og drømmer for unge som står utenfor arbeid og skole. Thrana, Anvik, Bliksvær og Handegård 2009
- se nordlandsforskning.no

Å stå utenfor de viktige arenaene for anerkjennelse

Barndom og ungdomstid avgjørende for:

- forming av **individet**; selvoppfattelse, utvikling av identitet og selvilde: Hvem er jeg og hvem vil jeg være og bli?
- Relasjoner** og handlingskompetanse tilegnes gjennom samspill med andre
- Tilhørighet**; integrering av normer, verdier, kultur og samfunn

Oppvekst preget av mobbing, annerledeshet og ensomhet

Ulik forskning viser at mobbing og ensomhet i barndommen fører til risiko for utenforskap og vansker langt opp i voksen alder

«Frafall i videregående opplæring kan ses på som sluttpunktet på en prosess som har startet tidlig i de unges liv.» Frafall i utdanning for 16-20 åringer i Norden, Markussen 2010: 15)

Jeg har aldri egentlig hatt noen andre

Holde seg under radaren til folk, savannementalitet

«Normal?»- passer ikke inn i A4-malen

Annerledes rar, ikke annerledes kul

Systematisk oversett – fikk være i «fred», var luft

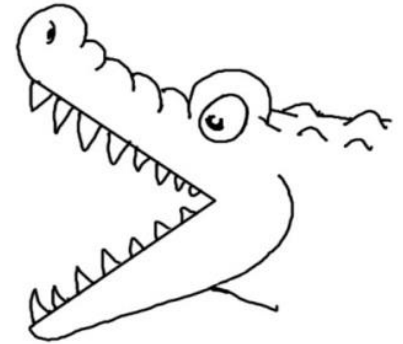
Voksne som overser

Mobbing og utenforskap i skolehverdagen

Sjeldent oppdaget og/eller tatt tak i

Vanskelig å stole på og føle seg trygg på andre
- både voksne og jevnaldrende

Ikke nødvendigvis faglige utfordringer de sliter med i
utgangspunktet



Overganger – det er ofte da man ramler

Å starte livet på ny i videregående skole

Representere håp: ny sjanse, nye muligheter

Samtidig har de med seg erfaringene fra grunnskole, barndom og oppvekst i sekken:

- manglende faglige ferdigheter
- manglende sosiale ferdigheter, utrygghet

Når det sier bom stopp

(fra)Fallet

Starter ofte med fravær, opphopping av oppgaver og manglende innleveringer, akutt sykdom

Isolerer seg hjemme

Oppleves som et stort, selvpåført, nederlag, beheftet med skam

Da er man utilstrekkelig, uvirksom og retningsløs

Skam og skyld, ikke svik

Over ikke å fikse skole og livet for øvrig

Belastning for foreldrene- snakker ikke med foreldrene om det som er vanskeligst

Burde ha vært på et annet sted i livet enn der de er nå, i et slags ingenmannsland

Livet er kjørt!, og de har selv kjørt det i grøfta

Mens livene ruller av gårde for jevnaldrende

Jeg skulle ikke være en av de som slutter, liksom

Å falle ut – ikke den enkle løsningen

Heller siste nødløsning

Fikser det ikke, til tross for alle de skuffer, som har stilt opp for dem, gitt dem en «ny sjanse»

Hva nå? Fastlåst situasjon, overlatt til seg selv

Framtida kommer og tar deg

Framtida vanskelig å tenke på, forholde seg til

De har mer enn nok med å komme seg gjennom dagen, være her og nå

Framtida- hva skal jeg med den? Jeg vil jo ikke leve

Jeg vet ikke om jeg lever i morgen

De som er i meningsgivende dagaktivitet og oppfølging tør i større grad tenke framover enn de som er overlatt til seg selv

Ofte selve livet som er vanskelig

De sliter ikke med det ene, eller det andre

«De har ikke et problem om gangen» (Frøyland og Fossestøl 2014:xi)

Sett fra den enkelte unge selv er de Isak eller Nora

som sliter med *både* skole/arbeid, helse og hverdagslivet, samtidig

Forvent noe av meg - still krav til meg!

De unge ønsker å kvalifisere seg til voksenlivet;

Få seg en utdanning, være i jobb, ha en inntekt å leve av

Bli stilt krav til- for det betyr at man blir sett og vurdert
som betydningsfull

*En som brydde seg, og som ...ikke har lyst til
å gi meg opp*

De etterspør ofte *en* voksen
som ser dem,
hører på dem og
som tar dem på alvor

Problem med mange eiere

- Det er det største problemet



Behov for hjelp, støtte og oppfølging fra ulike deler av hjelpeapparatet,
samtidig

Problematikk som går på tvers av myndighetsområdene

Ung og utenfor - kunnskapsoppsummeringer

En rekke risikofaktorer tidlig i livet øker sannsynligheten for at man på et senere tidspunkt står utenfor skole og arbeidsliv

Manglende tilhørighet, relasjoner og oppfølging

Ulike former for brutte eller manglende relasjoner, som har tatt form av omsorgssvikt, trøblete familieforhold, mobbing i skoleårene,

Manglende tilhørighet blant jevnaldrende og ensomhet

Mangelfull oppfølging i skole og/eller av øvrig hjelpeapparat kan bidra til å akselerere prosessen som leder mot frafall og utenforskap

Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET)

En analyse av unge i NEET-kategorien

Forfattere:

Tonje Fyhn, Rebecca Lynn Radlick, Vigdis Sveinsdóttir

Rapport 2-2021, NORCE Helse



AFI-RAPPORT 2022-02

 **OSLOMET**

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTET AFI

Inkludering av unge i skole, arbeid og samfunn – en sammenstilling av kunnskap fra nordisk forskning

Kjetil Frøyland, Andreea I. Alecu, Jannike G. Ballo, Anne Leseth
og Talieh Sadeghi

– i samarbeid med Ali Abdelzadeh, Cecilie H. Anvik, Margrét Einarsdóttir,
Firouz Gaini, Anne Görlich, Ilse Julkunen og Christina V. L. Larsen

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET



Avslutningsvis – så da?

Betydningen av **forebygging, sosial og relasjonell beredskap:**

tilrettelegging for trygge skole- og læringsmiljø, for alle

Betydningen av **tidlig innsats og tett oppfølging**, for den enkelte

Tendenser og utfordringsbilde:

Mobbing, ensomhet, fravær, utenforskap, øker

«Gråsonegrupper»- mer sammensatte utfordringer

Skolen – en oppvekstarena, med fagfolk som fanger opp, og som jobber sammen rundt, barn og unge, i hverdagen

Takk for meg!
Cecilie.h.anvik@nord.no



Ellen-Marit Oskal Gaup, avdelingsleder Statped

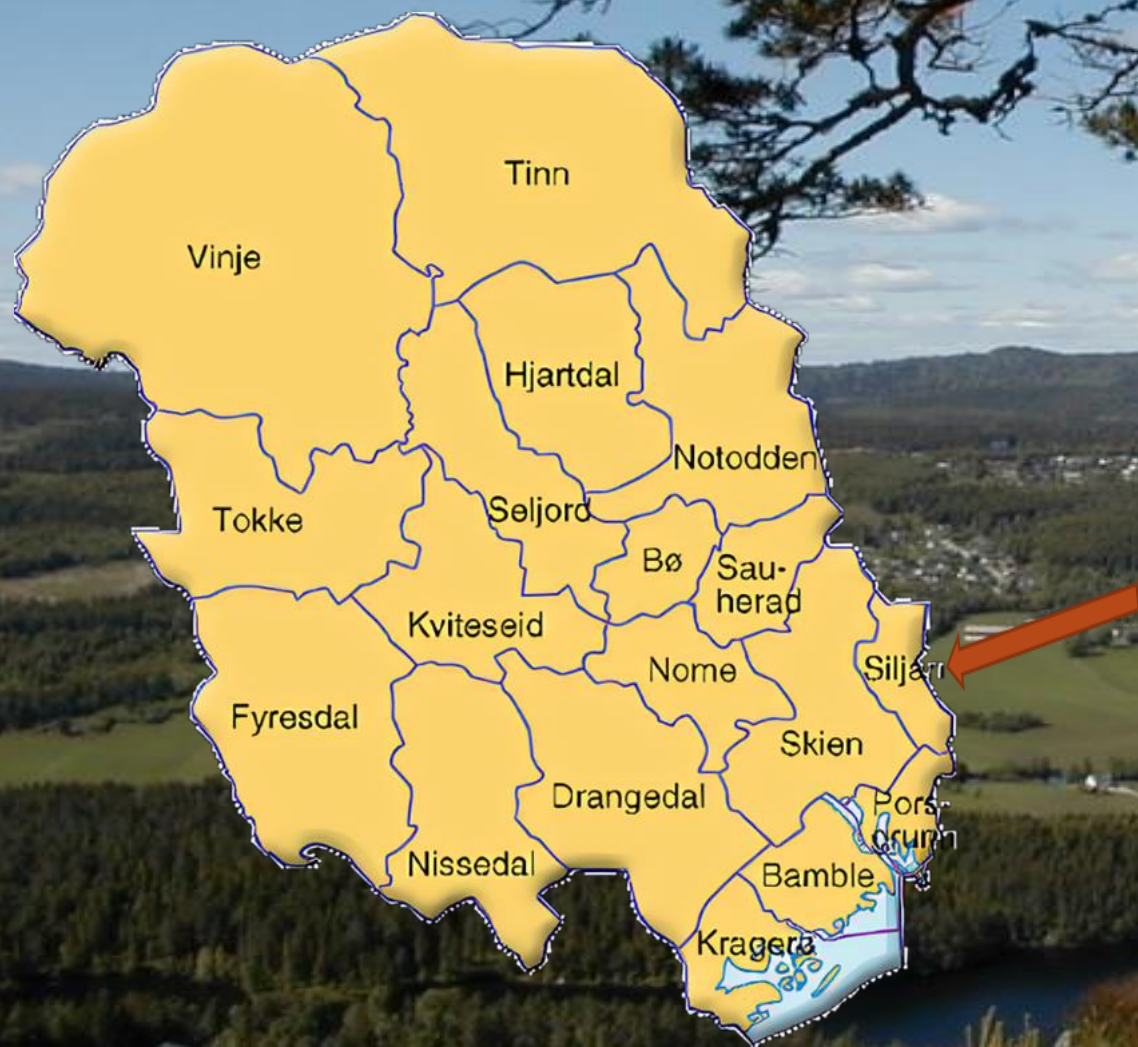
Har ikke denne – deler selv

– virker til Nordlands beste



Helhetlige tjenester for sårbare barn og unge Siljan kommune



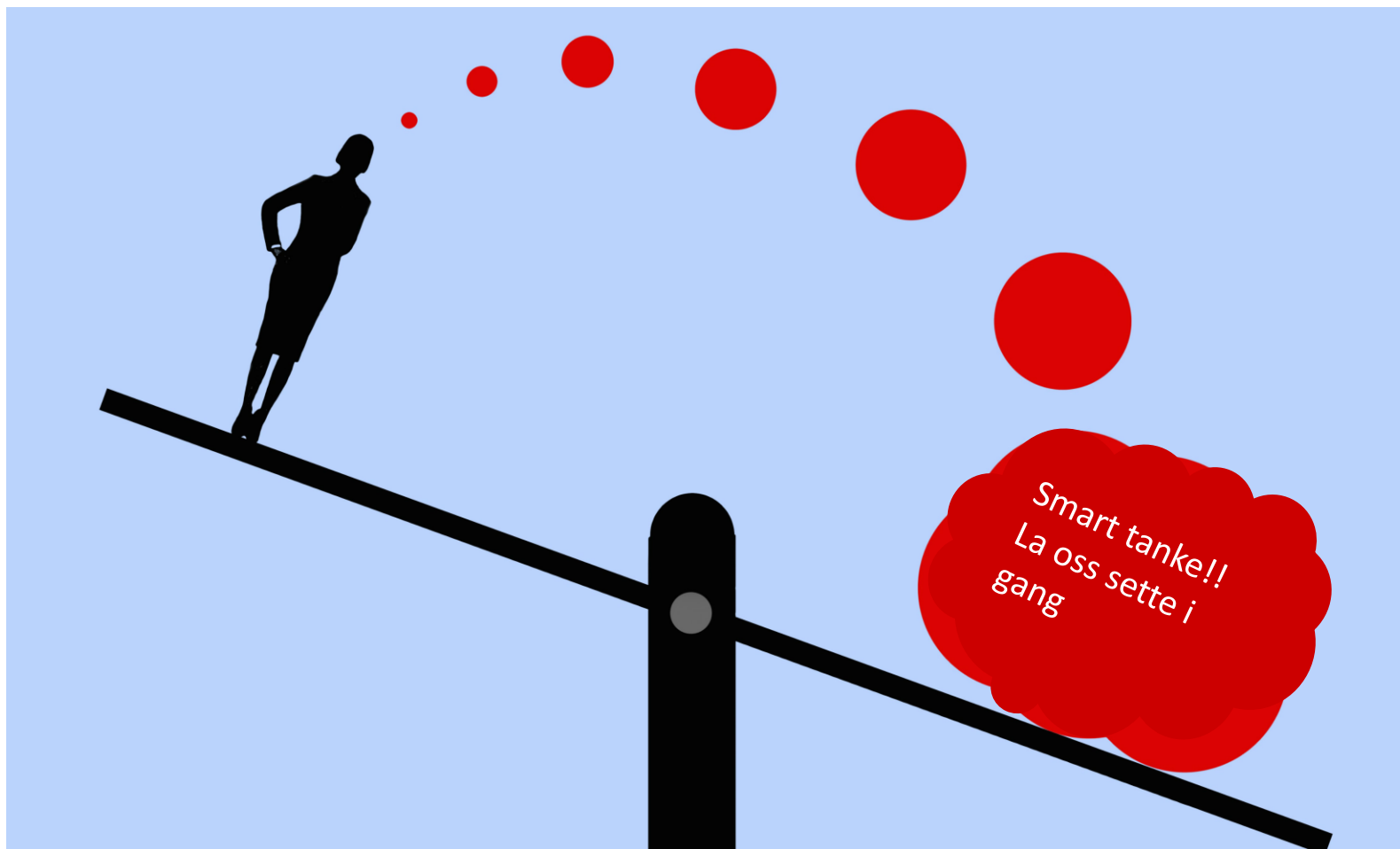




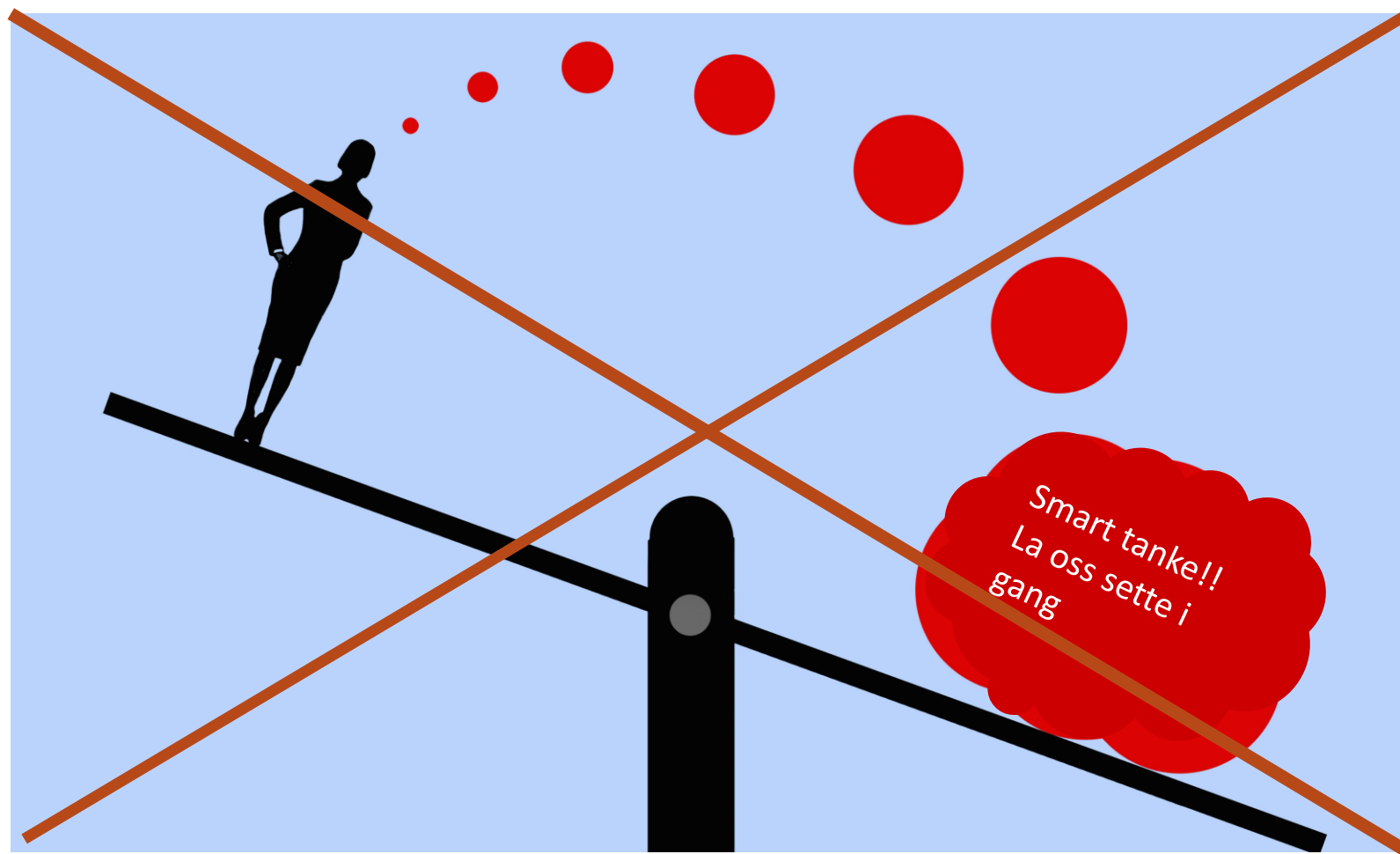
Vår kongstanke: Alle som jobber med barn og unge i Siljan er med og forvalter framtida!



Lederperspektiv på hvordan Siljan har jobbet med utviklingen av helhetlige tjenester til sårbare barn og unge



Lederperspektiv på hvordan Siljan har jobbet med utviklingen av helhetlige tjenester til sårbare barn og unge



Kommunalsjef oppvekst

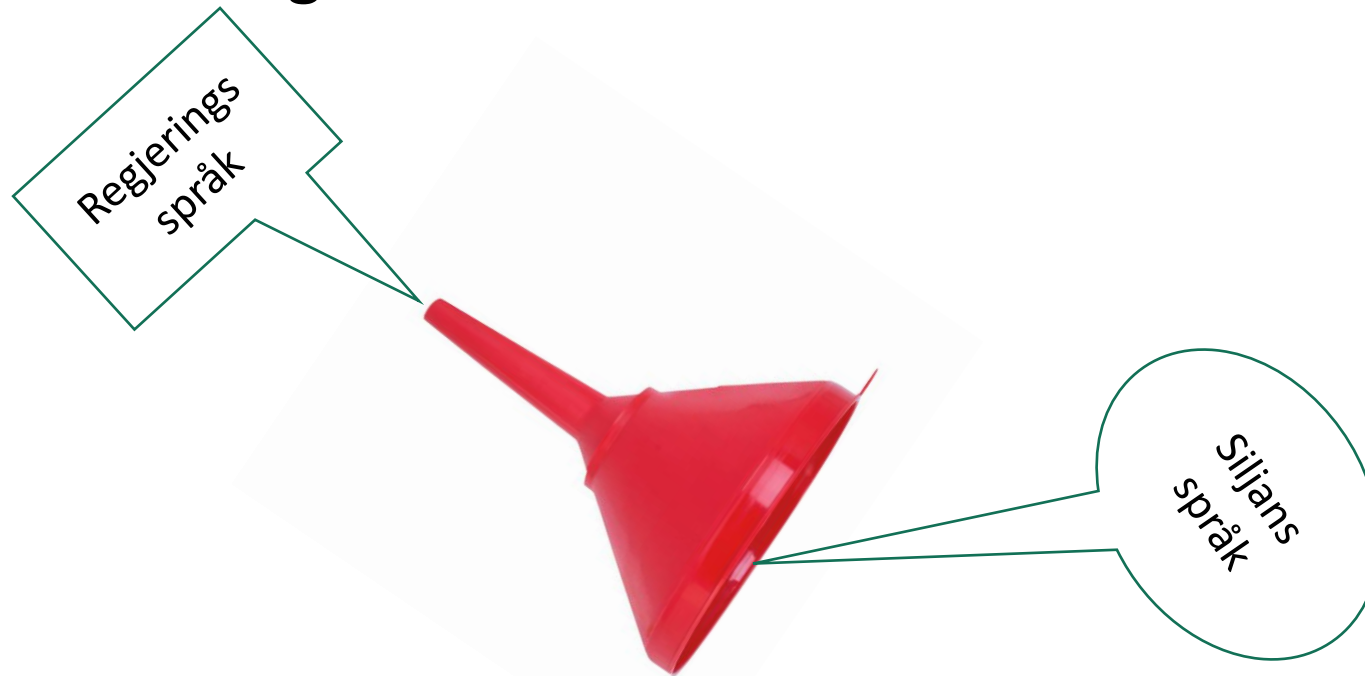
- sette retning og kommunisere tydelig mål
 - hvor er vi – hvor skal vi
- finne penger
 - oftest eksterne midler
- etablerer gode strukturer og roller
 - hvem skal med, har vi kompetansen vi trenger i egen organisasjon
- tenke bærekraft
 - hva skjer når tilskuddsmidlene forsvinner
- delegere
- implementering
- være tett på, vise interesse og engasjement

- **HOLDE SEG LANGT UNNA PROSESSENE!!**



Overordnede mål er satt

- Like muligheter for alle barn og unge
- Målet er at barn og unge skal være inkludert i arbeids- og samfunnsliv når de blir voksne.



Likhet contra likeverd



Gode fellesskapsløsninger er vårt utgangspunkt for et inkluderende oppvekstmiljø for alle barn og unge.

Barn og unge og deres familie skal bli møtt på samme måte uavhengig av person og enhet

Nullpunkt
sanalyse

Søke
midler

➤ sette retning og kommunisere tydelige mål

- **hvor er vi** – hvor skal vi

➤ finne penger

- oftest eksterne midler

➤ etablerer gode strukturer og roller

- hvem skal med, har vi kompetansen vi trenger i egen organisasjon

➤ tenke bærekraft

- hva skjer når tilskuddsmidlene forsvinner

➤ delegere

➤ implementering

➤ være tett på, vise interesse og engasjement

➤ HOLDE SEG LANGT UNNA PROSESSENE!!

- Sikre et tverrfaglig styre
- Ansette dyktige folk

Systeminnovasjon

- arbeidsmåter
- prosesser
- kompetanse
- Bygge muskler i egen organisasjon

Tillitsbasert ledelse

- Delegere ansvar og budsjett

Samarbeidsmodell



Skal sikre:

- **helhetlig** og **koordinert** innsats overfor barn, unge og familier det er knyttet bekymringer til uten at det blir **oppfølgingsbrudd**.
- At aktørene får **bedre** og **gjensidig forståelse** og **oversikt** over hverandres oppgaver.
- Innsatsen blir **dokumentert**.
- **Gode overganger** mellom de ulike tjenestene.

BTI - kommune



Nivå 3: Beskriver mer omfattende tverrfaglig samarbeid mellom flere tjenester.

Nivå 2: Beskriver enkelt tverrfaglig samarbeid mellom fortrinnsvis to tjenester

Nivå 1: Beskriver innsats innenfor hver enkelt tjeneste

Nivå 0: Avklarar om det er grunn til bekymring.

Nivå 0 Identifisere barn/ungdom	Nivå 1 TPO internt tiltaksarbeid	Nivå 2 TPO med involverte hjelpetjenester	Nivå 3 Tiltaksteam barn og unge
1. Undring oppstår	1. Definer problemstilling	1. Opprette kontakt med annen tjeneste	1. Saken meldes til og vurderes av tverrfaglig team
2. Konkretiser undring	2. Møte med foresatte	2. Planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak	2. Planlegging, gjennomføring og evaluering av tverrfaglig møte
3. Del bekymringen	3. Iverksetting av interne tiltak	3. Iverksetting av tiltak	3. Iverksetting av koordinert tiltak
4. Grunn til å gå videre? Individ- eller systemnivå	4. Evaluering av tiltak	4. Evaluering av tiltak	4. Evaluering av tiltak
	5. Beslutning	5. Beslutning	5. Beslutning

- 
- sette retning og kommunisere tydelig
 - hvor er vi – hvor skal vi
 - finne penger
 - oftest eksterne midler
 - etablerer gode strukturer og roller
 - hvem skal med, har vi kompetansen vi trenger, egen organisasjon
 - tenke bærekraft
 - hva skjer når tilskuddsmidlene forsvinner
 - delegere
 - **implementering**

- 
- Hvem holder i det?
 - Oppfølgingsanalyse

...og da er det ofte på'an igjen..



Vi ville mer....
Hvordan få til bedre
helhetlige tjenester?



NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE



KORUS
Sør

Pilot for programfinansiering

2020 - 2023

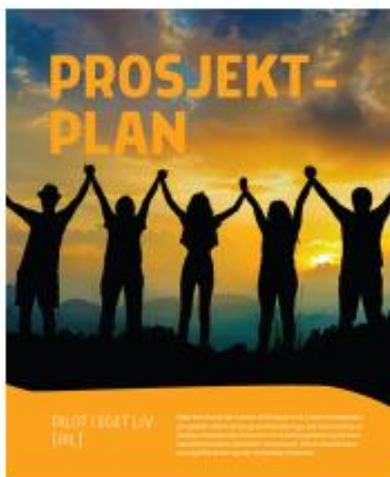


Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Nærvær

Foreldrestøtte

Samhandling og
brukermedvirkning





**Barnets
beste**

**Respekt
og
raushet**

Mot



*Verdier må konkretiseres
for å få felles forståelse.
Dette må være så klart at man
ikke er i tvil om hva som gjelder.*





Barnets beste

Respekt og
raushet

Mot

Tabu

N o r m e r

Barnets beste

Respekt og
raushet

Mot

Kjerne-
verdier

Tabu

S A N T

Prosess på vei mot en felles verdiplakat

Misbruke vår makt	Lytte til barnet	BARNETS BESTE	Bli kjent med barnet for å skape trygghet	Overse vanskelige situasjoner, tema.
Handle ut fra egne ønsker og behov	Ta barnets opplevelser og følelser på alvor		Hjelpe barnet til å takle utfordringer og bli robuste	Avvise, «dømme» eleven
Prate over hodet på barnet	La barnet få medvirke		Lytte til barnets tanker og ønsker	Tolke situasjoner uten all informasjon
Behandle alle likt	Behandle alle likt		Se barnets behov	Synlig ikke like barnet
Kun se handling, ikke barnet bak	Se hele bilde, bli kjent med «ryggsekken» til barnet.		Se barnet bak handlingen	Bestemme uten å ta med barna (barnets medvirkning)

VERDIPLAKAT

SAMMEN OM:

Barnets beste

- Vi ser barnet og lytter til barnets opplevelser.
- Vi møter barnet og barnets familie med anerkjennelse og respekt, varme og kjærlighet.
- Vi skaper trygghet ved å være større, sterkere, klokere og gode voksne som samhandler til barnets beste.
- Vi møter barnet med raushet, og har fokus på barnets styrker og ressurser.

Respekt og raushet

- Vi lytter til hverandre.
- Vi er bevisste hvordan vi snakker om og til hverandre'.
- Vi er åpne og nysgjerrige på hverandres fagområder og kompetanse.
- Vi støtter hverandre og gjør hverandre gode.

Mot

- Vi våger å si vår mening, dele våre synspunkter og be om hjelp.
- Vi er en lærende organisasjon med rom for å prøve og feile.
- Vi våger å vise åpenhet, ydmykhet og sårbarhet.
- Vi våger å handle og tenke kreativt om alternative løsninger.

Barnets beste

Normer	Tabuer
Vi ser barnet og lytter til barnets opplevelser.	Barnets stemme har ingen betydning. De voksne vet best. Ansatte reflekterer ikke over egen rolle. Ansatte setter inn tiltaket mot symptomer og ikke årsak.
Vi møter barnet og barnets familie med anerkjennelse og respekt, varme og kjærlighet.	Barnet og familien opplever at de ansatte ikke bryr seg Barnet og familien opplever at de ansatte er forutinntatte og definerer utfordringer og løsninger.
Vi skaper trygghet ved å være større, sterkere, klokere og gode voksne som samhandler til barnets beste.	Ikke skape trygghet og en god relasjon. Snakke om barnet og familien i uoffisielle møter. Snakke «over hodet» på barnet og familien.
Vi møter barnet med raushet, og har fokus på barnets styrker og ressurser.	Være dømmende og forutinntatt

Respekt og raushet

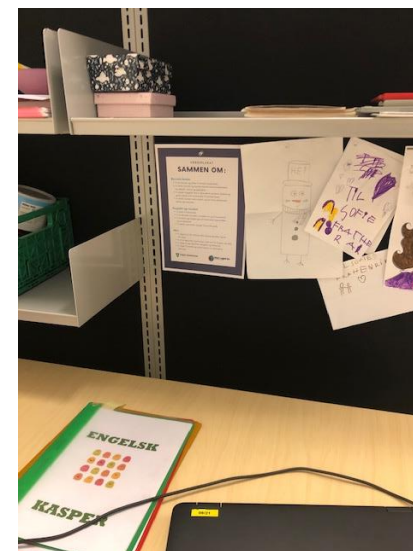
Normer	Tabuer
Vi lytter til hverandre	Vi er mest opptatt av egne perspektiver
Vi er bevisste hvordan vi snakker om og til hverandre.	Vi er allvitende og nedlatende Vi snakker hverandre ned og overser hverandre Vi baksnakker hverandre
Vi er åpne og nysgjerrige på hverandres fagområder og kompetanse.	Vi er ikke interessert i andre kompetanse og fagområder Vi gjør faglig uenighet til personlig uenighet
Vi støtter hverandre og gjør hverandre gode	Vi unner ikke hverandre å lykkes Vi deler ikke med hverandre av refleksjoner og kunnskap

Mot

Normer	Tabuer
Vi våger å si vår mening, dele våre synspunkter og be om hjelp	Vi vet alltid best selv Vi er ikke interessert i å dele våre meninger og synspunkter
Vi er en lærende organisasjon med rom for å prøve og feile	Vi er dømmende, og ber ikke om unnskyldning Vi er nedlatende ovenfor de som har feilet
Vi våger å vise åpenhet, ydmykhet og sårbarhet	Vi går i forsvar Vi er avvisende
Vi våger å handle og tenke kreativt om alternative løsninger	Vi gjør slik vi alltid har gjort Vi bruker tiltak som ikke fungerer Vi unnlater å handle

Verdier i daglig drift

- Plan for implementering
- Synlighet
 - Plakater, plansjer, kalender
 - Punkt på avdelingsledermøter og personalmøter
 - Medarbeidersamtaler
 - Utlysningstekst



29. januar - 4. februar 2024

Porsgrunn/Skien, Telemark ▾ Værtjenesten er ikke tilgjengelig

Søk i Kalender (Ctrl+E)

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSdag	FREDAG	LØRD
9	30	31	1	2	3
Måneden verdi: Raushet og respekt. Ukens norm: Vi er åpne og nysgjerrige på hverandres fagområder og kompetanse; Torny Strand Moripen					
Oppvekstkonsferansen Bodø; Torny Strand Moripen					
	Oppvekstkonsferansen Sammen om ung inkludering ; Bodø				
	BODØ				

Møter med mening

- Verdiene våre satt ut i praksis
- Struktur og kultur
- Kompetanseheving møteledelse
- Møtereferat
- Sjekkliste



Siljan kommune

Trygg - Levende - Inkluderende

Sjekkliste til møter

FORBEREDELSE FØR MØTET

1. Innhente samtykke fra foresatte/ungdom.

Bruk samtykkeskjema som finnes på kommunens hjemmeside under BTI

2. Hvem kaller inn?

- Samarbeidsmøter: Styrer og rektor
- Ansvarsgruppemøter: Koordinator

3. Hvem kalles inn?

Avklares i samarbeid med foresatte/ungdommen (over 15 år). Hovedregel: De som er inne i saken på nåværende tidspunkt og som har noe å bidra med i saken (tiltak). Husk å snakke med barnet/ungdommen/foresatte før møtet.

4. Lag møteinnkalling.

- Bruk mal som ligger i 360.
- Sett opp dagsorden og tidsramme for møte. Møtested og referent må avklares.
- Beskriv formålet med møtet.
- Agenda for møtet. Bør jeg ringe noen for å avklare dagsorden nærmere?

5. Hvordan skal vi sitte i møtet?

- Tenk gjennom plassering av de ulike deltakerne i rommet.
- Den med god relasjon bør sitte ovenfor barnet/ungdommen/foresatte.

VELKOMMEN

1. Velkommen og kort om hvorfor møtet avholdes.

Vær vertskap. Sørg for vann/kaffe/te dersom det er behov. Ta imot møtedeltakerne når de kommer inn.

2. Kort presentasjon av deltakerne. Navn og rolle.

3. Henvend deg til barn/ungdom/foresatte og snakk om at vi alle er der for å hjelpe deg/dere. Husk verdiene våre.

4. Kort gjennomgang av historikk ved behov (hva har vi jobbet med.- spesielt dersom det er nye deltakere).

5. Forslag til innledning:

I Siljan kommune er vi opptatt av å ha fokus på barnets/ungdommens beste. Vi er opptatt av å lytte til hverandres kompetanse. Det er viktig at vi i dette møtet kan være sikre på at vi kan si vår mening og dele våre synspunkter på en respektfull måte. Dette skal være en trygg arena med rom for å tenke kreativt om alternative løsninger. Vi er opptatt av at alle deltakere her i møtet har fokus på hva de kan bidra med inn for å finne løsninger til barnet/ungdommens beste.

Evaluerings

1. Gjennomgang og evaluering fra forrige møtet

Møtereferat

Sted:	
Dato og tid:	
Deltakere:	

☐ Samtykke til tverrfaglig samhandling er innhentet

Hensikt med møtet (mål for møtet):

--

Tilbakemeldinger:

--

Evaluerings av tidligere tiltak:

--

Barnets stemme:

--

Forebyggende foreldrestøtte

- Samarbeid om å jobbe forebyggende
- Foreldrestøtte-team fra ulike tjenester i kommunen
- Ulike metoder for å støtte foresatte i deres omsorg for deres barn.



International Child
Development Programme

Hold meg, slipp meg!
Samhörighet gjennom samtaler.
Et kurs for familier med tenåringer.

Resultater

- «Stein på stein»
- Tetter stadig nye hull
- Vi er mer samkjørte
- Implementering og endring tar tid
- Vi er på vei



Og så er det på`n igjen...

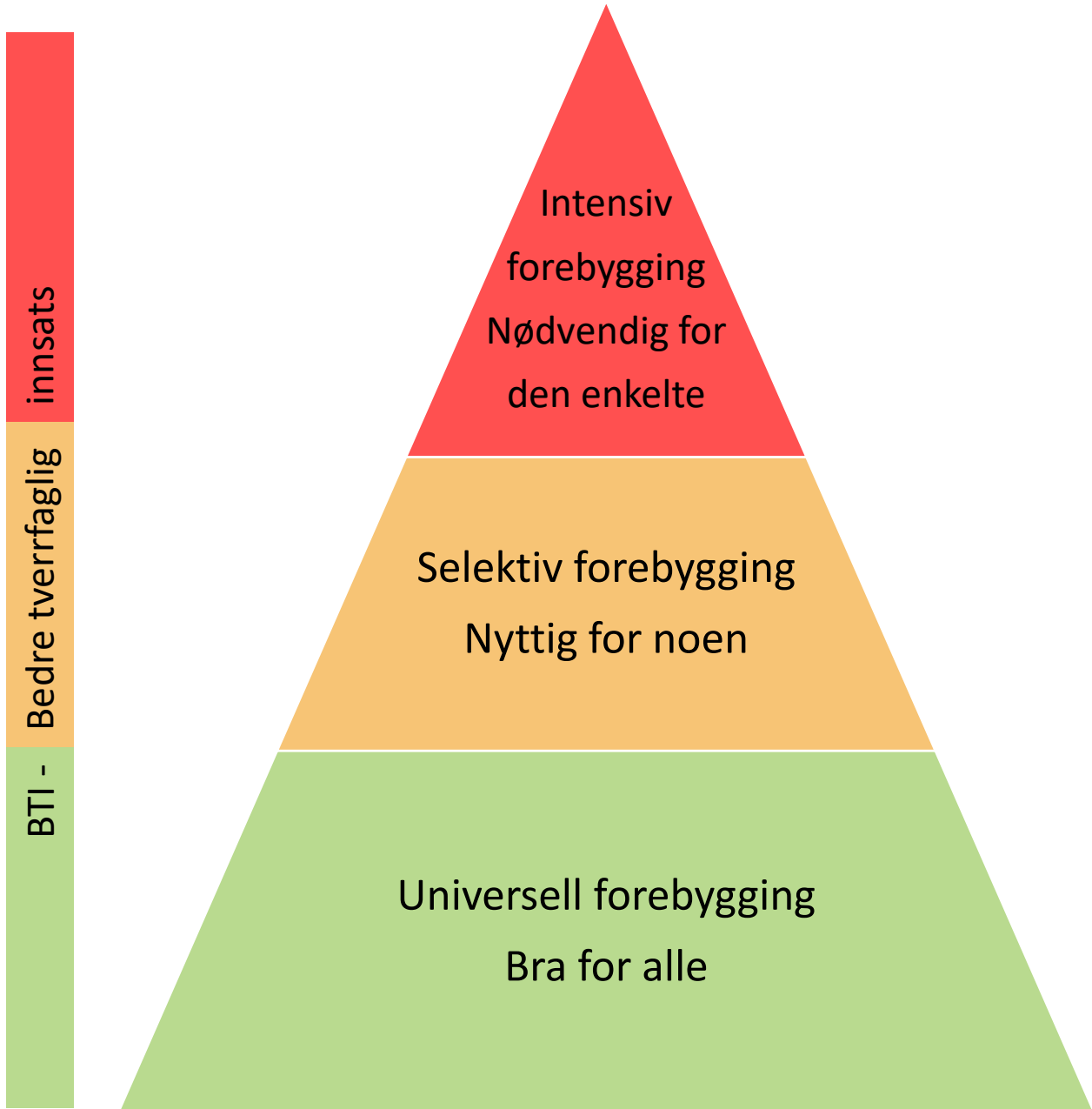


Tilskudd til kompetanseutvikling
i psykisk helse -
grunnopplæringen



Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Forsterket innsats og
samarbeid om inkludering



Barneskole	Felles	Ungdomsskole
Miljøterapeutiske team Motiverende intervju Familieråd	Tiltaksteam barn og unge Barnekoordinator Cos-p/ICDP Tiltakssirkelen Ansvarsgruppe/IP Kurs i bekymringsmestring	TEC-gruppe IPT Miljøterapeutisk team Henting av elever (los) Hold meg, slipp meg Motiverende intervju Familieråd

Barneskole	Felles	Ungdomsskole
Miljøterapeutiske team ART IPT	Nærværsteam Tiltakssirkelen Motiverende intervju Samarbeidsmøter Kurs i bekymringsmestring Tjeneste katalog Cos-p/ ICDP	Mekke-gruppe Miljøterapeutisk team Hold meg, slipp meg Skillsmissegruppe' Psykologisk førstehjelp

Barneskole	Felles	Ungdomsskole
Zero Zippys venner Kjærlighet og grenser Sosiale aktiviteter Miljøterapeutiske team Liv og røre Aktiv 365 Vennebenk	Tema-foreldremøter Liv og røre Ukis Ferieaktiviteter Sosial handlingsplan Motiverende intervju Helsesykepleier Overgangsrutiner Simo (vold og incest) Cos-p/ ICDP	MOT Miljøterapeutisk team Hold meg, slipp meg Utvidet rådgivertjeneste Kjæreste-vold Frokost/lunsj

Samarbeid og koordinering

FILM



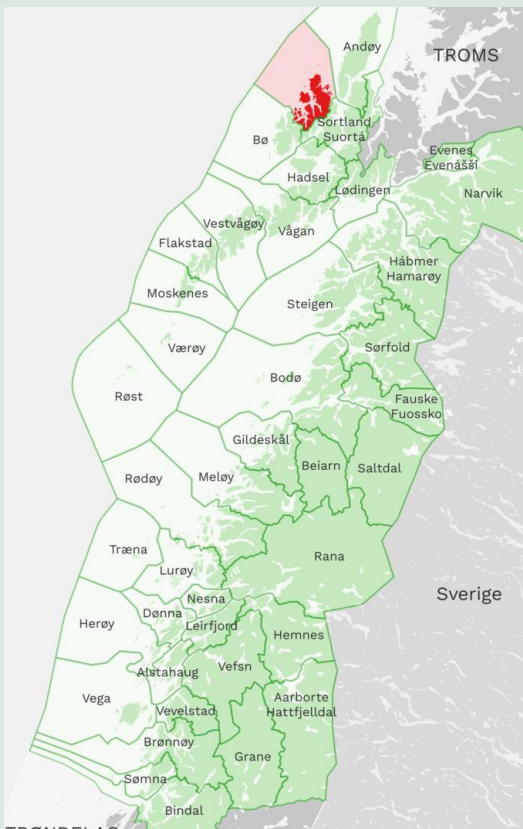


Øksnes
kommune

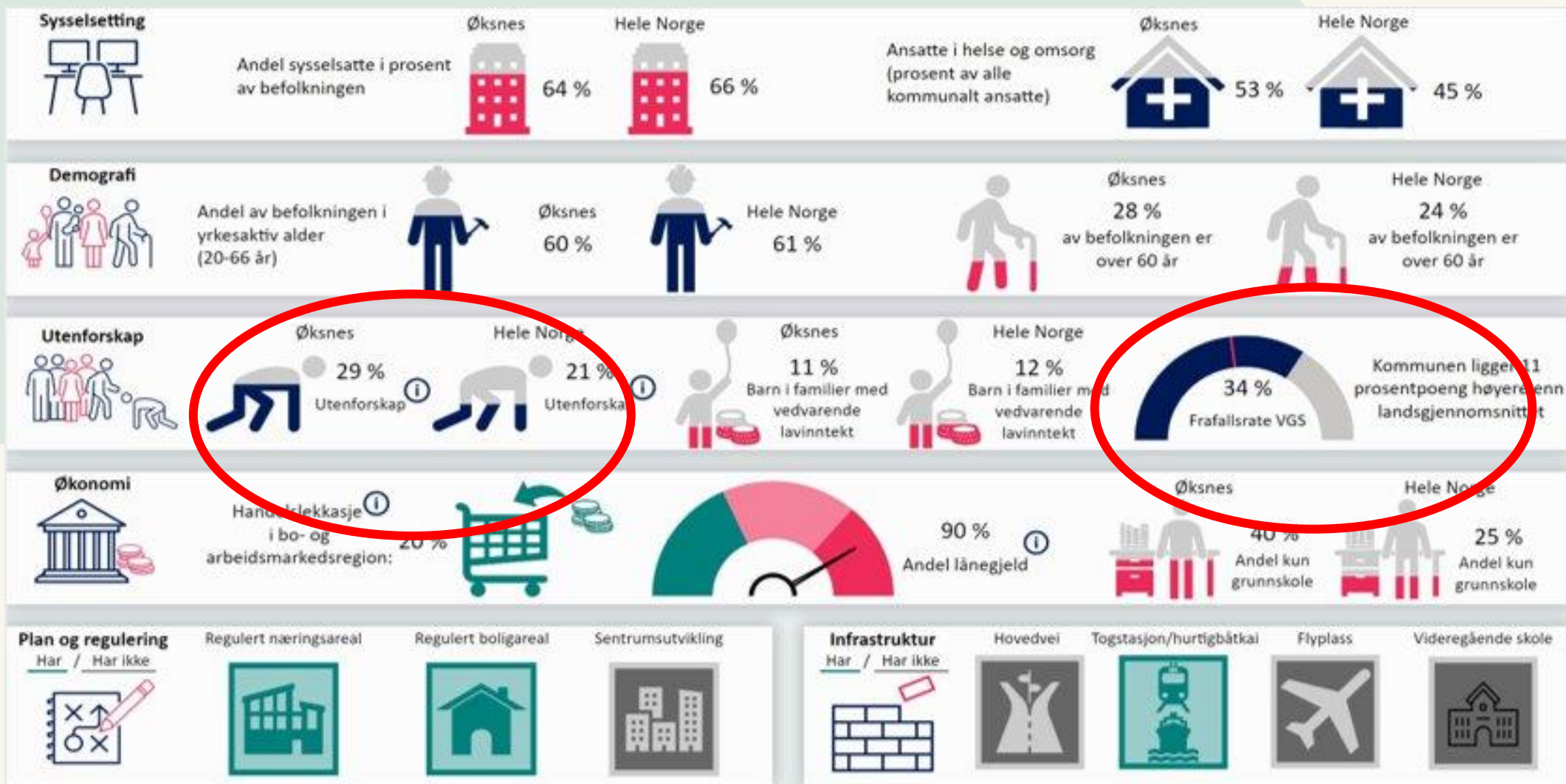
Sammen om Ung Inkludering

Samarbeid for inkludering og motvirke utenforskap

Øksnes - kæm e vi?



Status 2022



Tema		Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Øksnes
Befolkning	1	Andel barn, 0-17 år	17,7	19,1	20,4	prosent	
	2	Innvand. og norskf. med innv.foreldre	12,1	12,1	19,8	prosent	
Levekår	3	Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	7,3	9,1	12	prosent	
	4	Barn i familier som mottar sosialhjelp	11	6,7	5,7	prosent	
	5	Bor trangt, 0-17 år	14	18	18	prosent	
	6	Barn av enslige forsørgere	14,9	16,5	14,7	prosent	
	7	Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	5,5	4,6	3,9	prosent	
	8	Unge som står utenfor, 15-24 år	13,0	6,8	7,4	prosent (a,k)	
	9	Bemanning i barnehage, oppfylt	100	91	92	prosent	
	10	Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	34	27	23	prosent (k)	
Barnehage og skole	11	Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	36	29	24	prosent (k)	
	12	Trives på skolen, 7. trinn	65	81	86	prosent (k)	
	13	Mobbes på skolen, 7. trinn	16	8,7	7	prosent (k)	
	14	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	42,7	43,3	43,3	poeng (k)	
	15	Gjennomføring i vdg. opplæring	68	75	79	prosent (k)	
Fritid og nærmiljø	16	Fornøyd med lokalmiljøet, 2022	62	63	67	prosent (a,k)	
	17	Fornøyd med treffsteder, 2022	64	48	55	prosent (a,k)	
	18	Med i fritidsorganisasjon, 2022	46	54	58	prosent (a,k)	
	19	Ensomhet, 2022	23	24	23	prosent (a,k)	
	20	Regelbrudd, Ungd. 2022	10	10	9,2	prosent (a,k)	
	21	Skjermtid over 4 timer, 2022	48	51	45	prosent (a,k)	
Helse og helseatferd	22	Fornøyd med helsa, 2022	58	64	67	prosent (a,k)	
	23	Høy tilfredshet med livet, Ungd. 2022	53	50	50	prosent (a,k)	
	24	Psykiske plager, 2022	14	16	16	prosent (a,k)	
	25	Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	197	182	166	per 1000 (a,k)	
	26	Søvnproblemer, 2022	34	33	30	prosent (a,k)	
	27	Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	37	29	27	prosent (k)	
	28	Overvekt og fedme, 17 år	36	28	22	prosent (k)	
	29	Reseptfrie smertest. ukentlig, 2022	18	22	20	prosent (a,k)	
	30	Alkohol, har vært beruset, 2022	14	16	13	prosent (a,k)	

Arbeid mot et inkluderende Øksnes

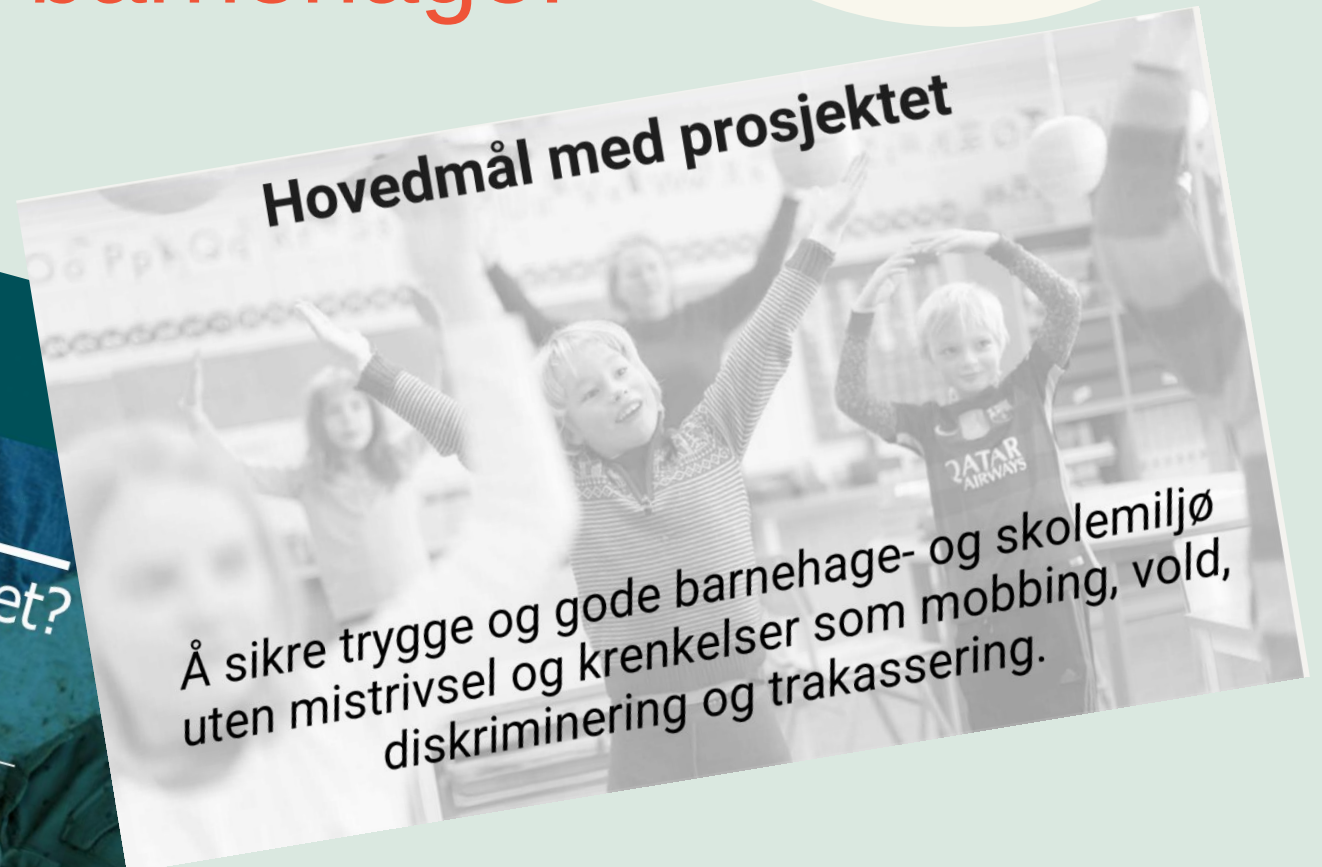
I det videre fokuserer vi på tre avgjørende faktorer i prosessen vi er inne i:

- Systematisk arbeid med inkludering i skole og barnehage!
- Tverrsektoriell samhandlingsmodell forebyggende innsats
- Utvikling av lokalsamfunnet



Øksnes
kommune

Systematisk arbeid med inkludering i skole og barnehage!



Helhetlig arbeid

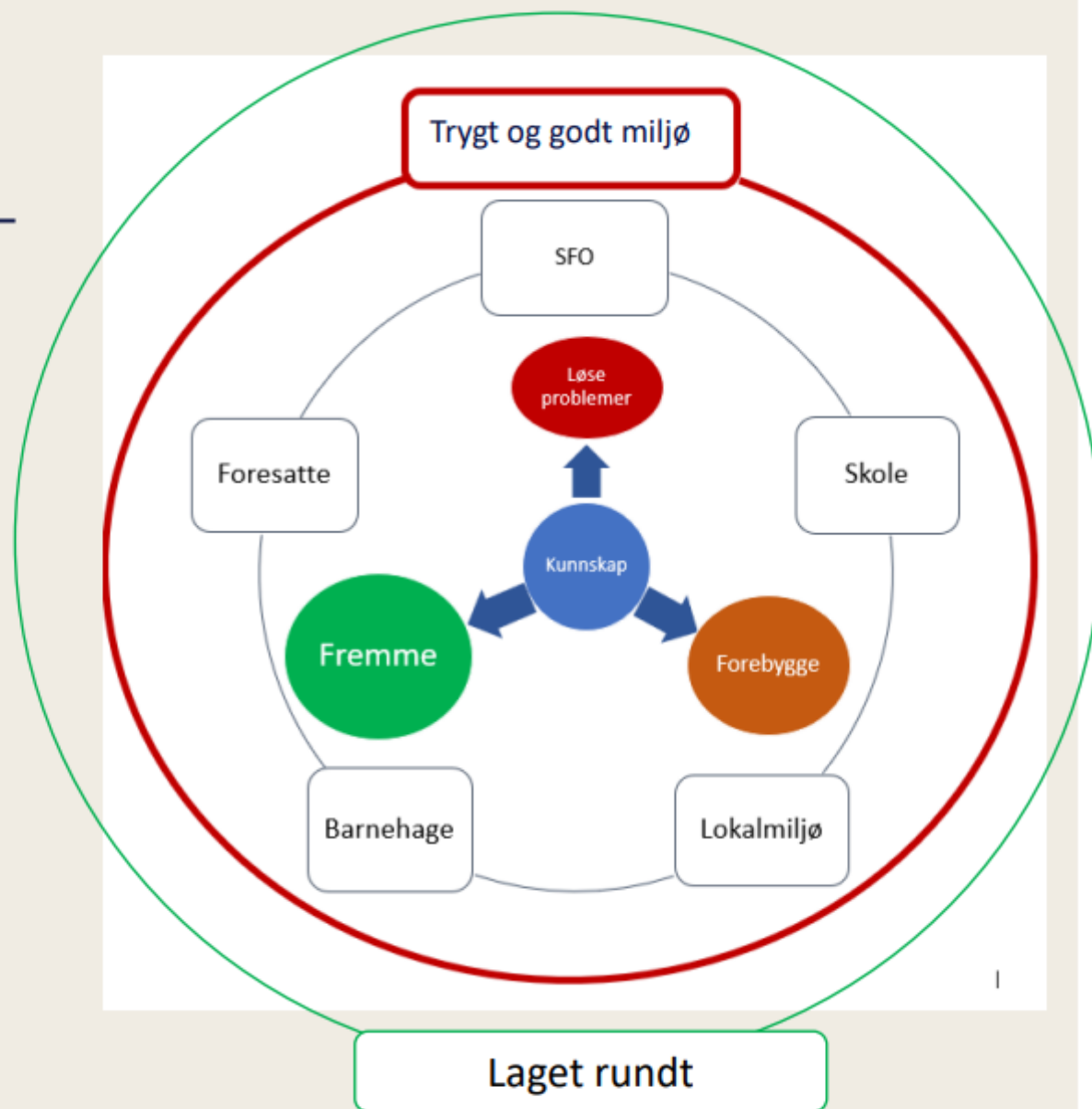
Et felles kunnskapsgrunnlag

Arbeidet består i tiltak for å

- fremme trygt og godt miljø
- forebygge negative situasjoner
- håndtere problemer

Involvering av *alle aktører* i barns liv

- Likeverdige og like viktige
- Fokus på:
 - Relasjoner og samarbeid
 - Kommunikasjon og interaksjon





Øksnes
kommune

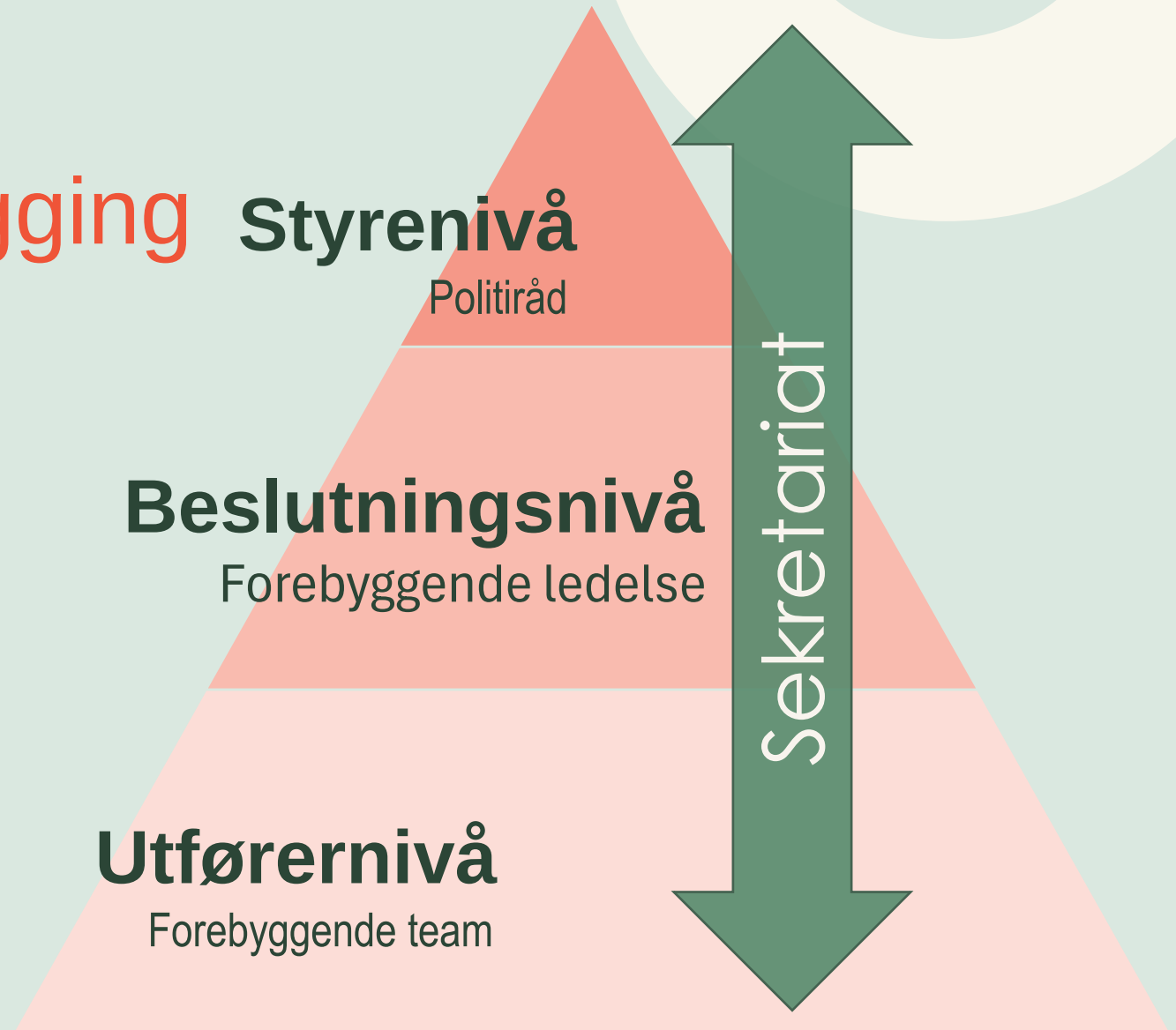
System for inkludering i skole

Myre skole

Opprettelse av eget Ressursteam		Strukturert arbeid på 9a-saker		Opprettelse av to-lærersystem	
Assisterende rektor Spesialpedagogisk rådgiver Sosiallærere		Nytt skjema		Matematikk Norsk Engelsk ++	
Utvidet: PPD Helsesykepleiere		Fokus på at det er skolen som skal ta kontakt hjem		To kontaktlærere i hver klasse	
Neste steg: BUP og Barnevern?		Lavterskel for å begynne på undersøkelser skjematisk		Utvidet trinnlederressurs	
		2022	2023	2024	
Saker hos Statsforvalter på læringsmiljø		8	0	1	
Henvisninger til PPD		27	24 (3 fra august)	0	

Tverrfaglig organisering forebygging

i Øksnes



Kommuneplanens samfunnsdel

- Et samfunn tilrettelagt for alle
- Sosial bærekraft og forebygging
- Læring og deling av kunnskap



Forebygging
+ deltakelse
= inkludering
La stå!



Fellesskapets betydning for et trygt og godt oppvekstmiljø

Kilder:

- Bahn, Henning (2013) *Organisasjonskultur: En begrepsavklaring*, Tidsskrift for Norsk psykologforening, hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2013/04/organisasjonskultur-en-begrepsavklaring> (25.02.21 klokken 12.03)
- Eriksen, Ingunn Marie og Lyng, Selma Therese (2018) *Elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker i skolemiljøarbeidet*, Fagbokforlaget
- Guvå, Gunilla (2007) *Fra jeg til vi. Gruppeutvikling i barnehage og skole*.
- Lund, Ingrid
- Restad, Frode og Sandsmark, Jorun (red) (2021) *Mobbeforskning i et fellesskapsperspektiv. Nye stemmer i praksis*, Kommuneforlaget.
- Støen, Janne, Fandrem, Hildegunn og Roland, Erling (red) (2018) *Stemmer i mobbesaker*, Fagbokforlaget
- Utdanningsdirektoratet (2017) *Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser*.
- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven) LOV-1998-07-17-61, Kunnskapsdepartementet
- Overordnet del av læreplanen – verdier og prinsipper for grunnopplæringen
- Rundskriv Skolemiljø Udir-3-2017, sist endret 06.07.2020 Regelverkstolkningar frå Udir
- Historien fra barn og unge, og deres foreldre.

Innhold



1. Kultur som rammer inn fellesskapet
2. Hvorfor fellesskapet er så viktig i et trygt og godt læringsmiljø

(Presentasjonen blir gjort tilgjengelig)

Skriv et lite dikt så pent du kan. ☺

Det var en gang en

Bjørn som var sønn

sønn. Han ville ha seg en

sønne. Han fikk en tur i skogen

og fikk og fikk og fikk hatt

til han fant en venn.

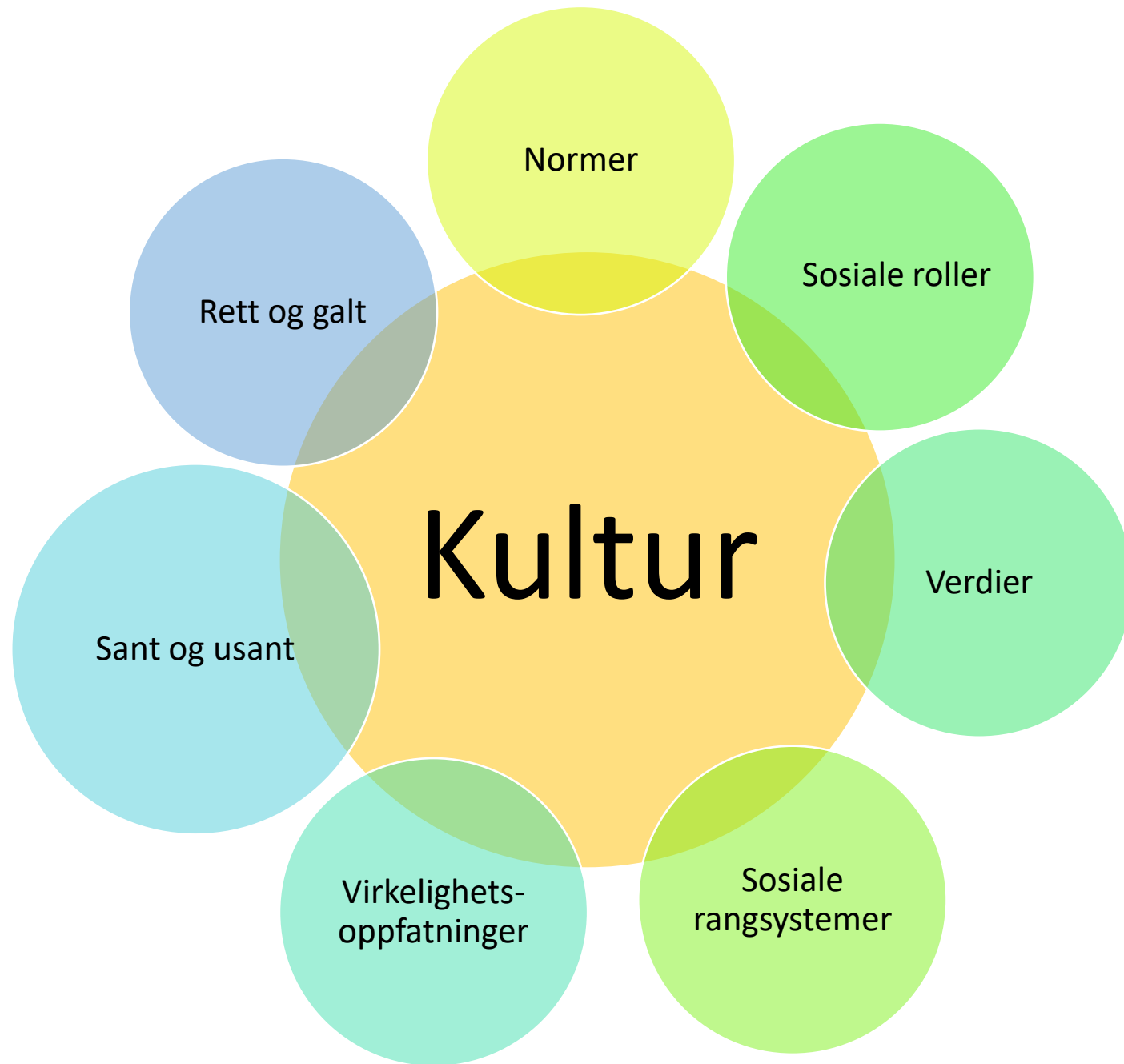
Den lekte hele dagen

og snar snar snute og

En tur ute ☺



1 Kultur som rammer inn fellesskapet



2 Hvorfor fellesskapet er så viktig i et trygt og godt læringsmiljø

Felleskapet

Formelle $\leftrightarrow$ uformelle

Røde og grønne fellesskap

Trygghet og forutsigbarhet.

Tilhørighet: å få bidra og bety noe.

Opplevelse av mening og mestring.

Rom for mangfold og forskjellighet.

Opplevelse av demokratisk deltakelse.

Positiv indrejustis

Fremmer helse, læring, trivsel, vekst og utvikling.

Motgift mot mobbing, krenkelser og utenforskap.

Fellesskapet produserer utenforskap.

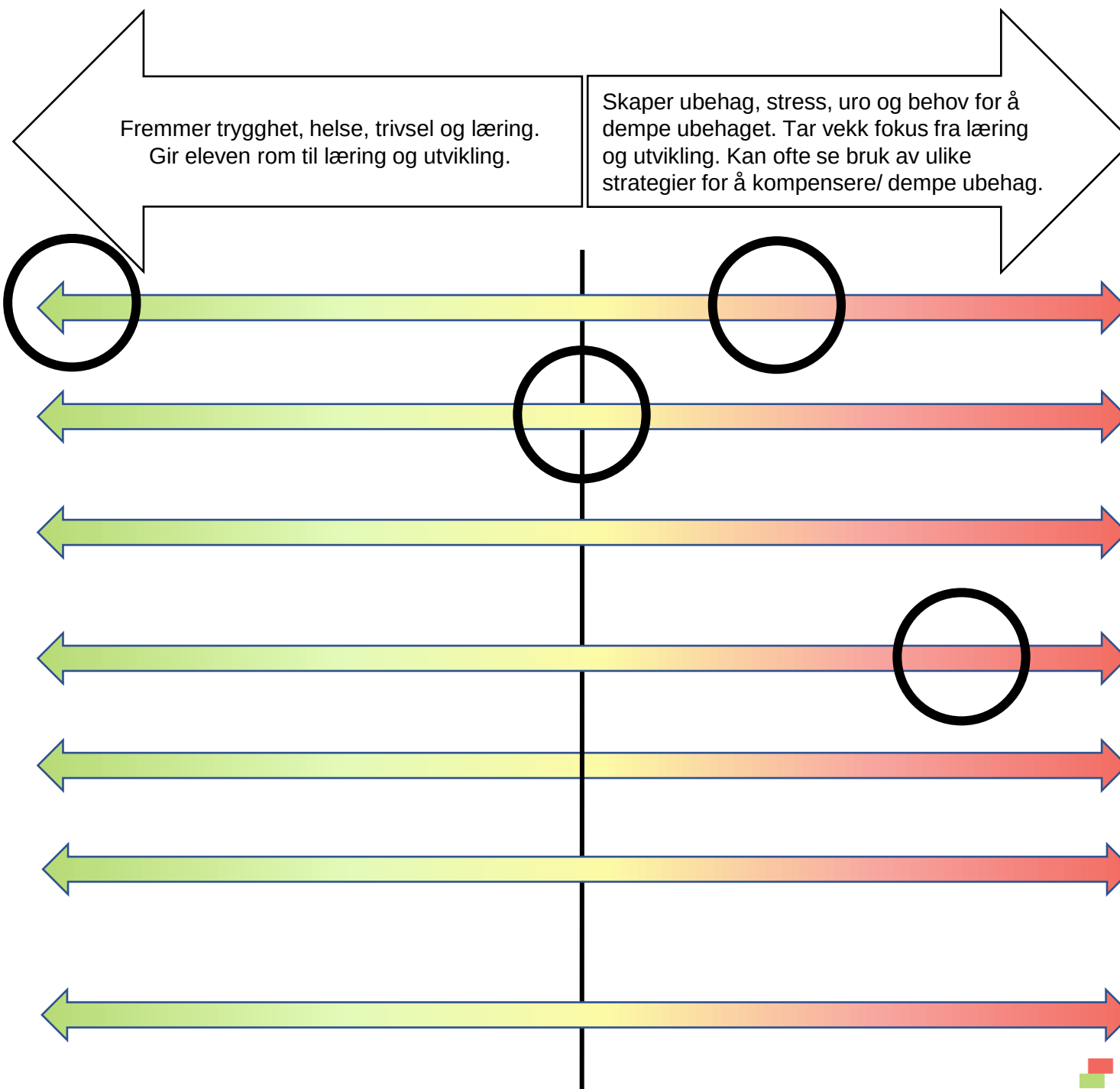
Frykten for å falle utenfor

«Oss og dem»

Bekrefter egen normalitet med å peke ut andre som avvikere.

Negativ indrejustis

Øker risikoen for mobbing, krenkelser og utenforskap.





www.omnimodellen.no



Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmáarkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni



Nordland
FYLKESKommUNE



Tromsø
kommune

VELKOMMEN TIL DAG 2 OPPVEKSTKONFERANSEN – SAMMEN OM UNG INKLUDERING



Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje



Nordland
FYLKESKOMMUNE

HELSE  NORD



NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

— virker til Nordlands beste

Boligens betydning for å motvirke utenforskap

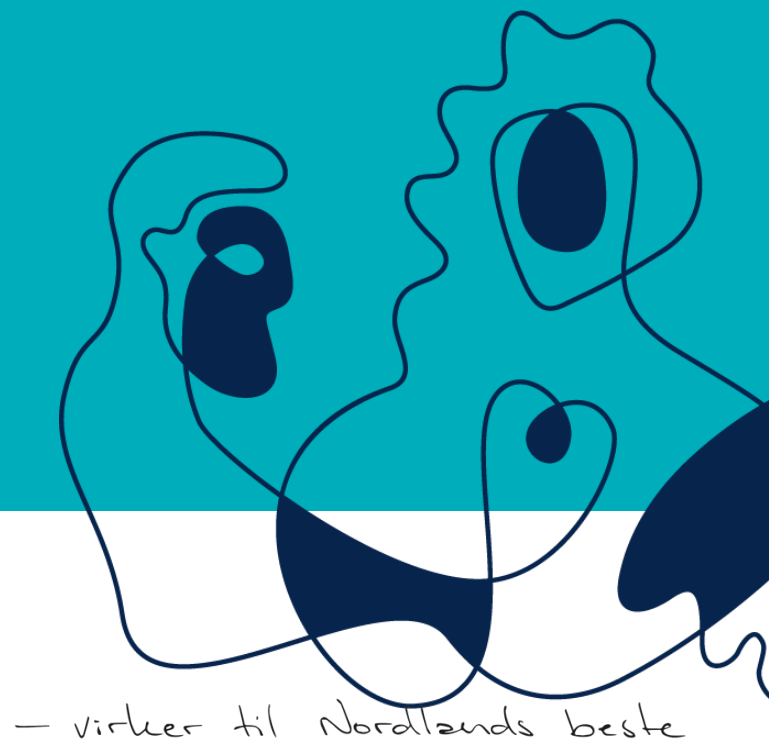
Oppvekstkonsferansen 30.01- 31.01. 2024

Linn Edvardsen, Statsforvalteren i Nordland



Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*





UNGDOM I KOMMUNALE BOLIGER



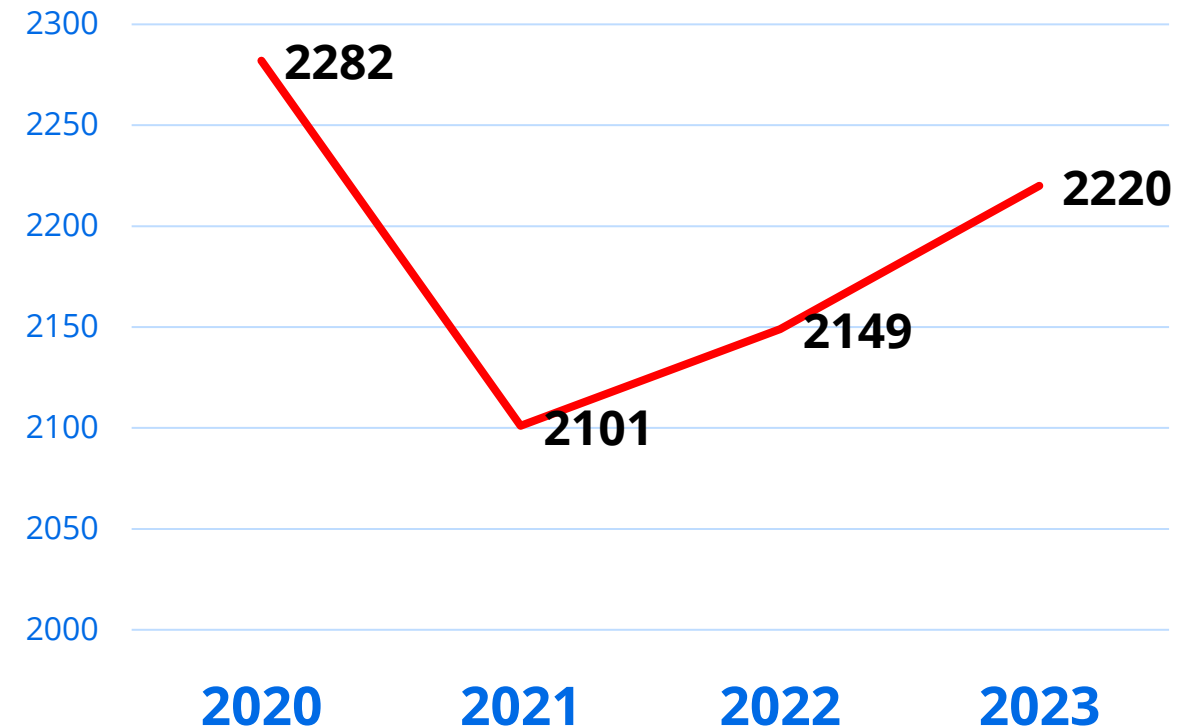
Levekår og boforhold i Nordland

7 931 barn bor trangt (2022)

43 % av barn i familier med **vedvarende lavinntekt** bor trangt

57 % av barn i familier med **vedvarende lavinntekt** bor i leid bolig

Husholdninger med lavinntekt, EU- 60% som bor trangt





Oppvekst i eid bolig kan motvirke at utenforskap ikke går i arv

OSLOMET

INSTITUTT
FOR SAMFUNNS-
FORSKNING

- Barn som bor dårlig gjør det dårligere på skolen
- Verre hos eldre barn som bor trangt
- Økt sannsynlighet for behov for sosialhjelp i voksen alder



— virker til Nordlands beste



Boligsosiale tiltak barn og unge

- Ny boligsosial lov - **Barnas beste i planleggingen og saksbehandlingen**
- Flere barnefamilier over i **eid bolig** (startlån/bostøtte)
- Flere kommunale botilbud med koordinator til unge i stedet for institusjon- **Foyer/Due**
- Flere **botilbud** til sårbare barnefamilier med **oppfølging i hjemmet**
- Bedre **tverrfaglig samhandling mellom ulike tjenester**
- **Hjemmebesøk**- hvordan bor barna? Hvem kan dere kontakte?



UNGDOMSMEDVIRKNING – HAR IKKE PRESENTASJONEN ENDA ELVIRA OG VIKTORIA

– virker til Nordlands beste



RAUS





— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste



Skolevegring meldes til En uheldig

TEFTT PÅ BARN- OG FAMILIEMINISTER: Toppet ligger langt over en felle opp rett for å undersøke om det faktisk er riktig å si at barn blir
skolevegring. Foto: Janne Møller-Hansen / VG

UTDANNINGSNYTT

bar
pr



Flere elever opplever skolen som utrygg: – Vi er bekymret for det vi ser

I år har det vært en kraftig økning i antallet klagesaker fra elever som
opplever skolemiljøet som utrygt. De aller fleste får medhold av
statsforvalterne i sine klager.



- Dessverre jeg om fler



Preget av historien om «Andreas»:
- Dessverre
jeg om fler

skolen er et
mamma»



Dagsavisen
101

(+) Fortvilte foreldre opplever at barna blir kasteballer i systemet: – Jeg har aldri møtt en
eneste forelder som ønsker at barnet skal være hjemme

har fått sl

er nesten ett år med hjem
øker etter langvarig frava



Skolevegring / Ufrivillig skolefravær-
foresatte og fagfolk

Privat gruppe · 5,8 k medlemmer

Om · Diskusjon · Fremhevet · Emner · Medlemmer · Arrangementer · Medier · Filer

TIRSDAG 31. AUGUST 2021
NR. 199 • 184. ÅRGANG • KR. 40,-

Her blir det storaksjon
Det er ryktning på korset, men fullt utspilte på Næringslivet i Norge. Forsterket oppmerksomhet på det store arbeidet. Det er ryktning på korset, men fullt utspilte på Næringslivet i Norge. Forsterket oppmerksomhet på det store arbeidet. Det er ryktning på korset, men fullt utspilte på Næringslivet i Norge. Forsterket oppmerksomhet på det store arbeidet.

FORELDRE BLE URETTMESSIG ANMELDT TIL BARNEVERNET:

- Livet raste sammen

URD OPPLEVELSE: - Det har vært en voldsom følelsesmessig belastning. Først nå, når vi har medhold av Statsforvalteren, føler vi at vi kan legge saken bak oss, sier en mor som ble meldt til barne-
aten at det var grunnlag for det.

SIDE 4-5

mpet seg tilbake til skolebenken

ing var toff

Hva er RAUS?

Et problem - en følelse av krise?

Hvem kan hjelpe oss?

Hva trenger vi?



Er det noen der ute?



NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE



REGIONALE
FORSKNINGSFOND



Kunnskapsparken
Helgeland

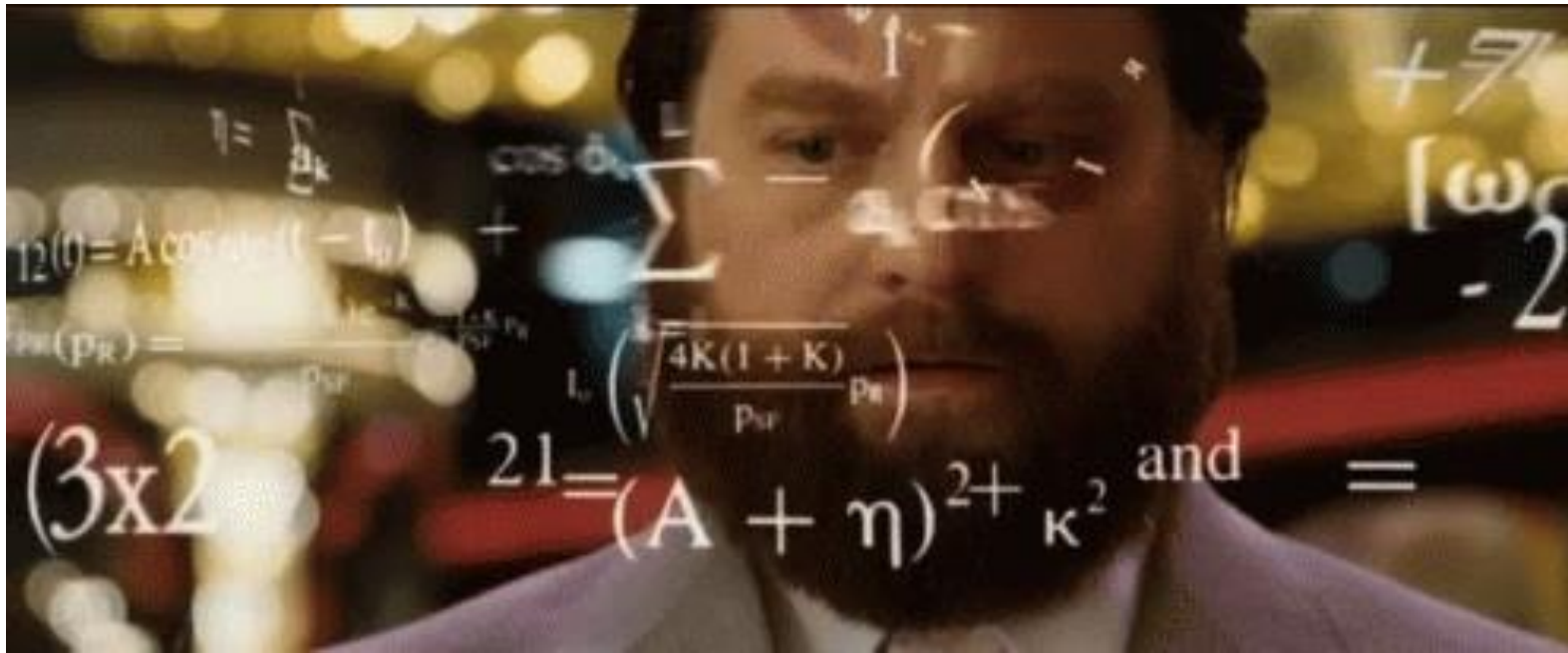


NORD
universitet



Nordland
FYLKESKOMMUNE





- Third level
 - Fourth level
 - Fifth level

Styringsgruppe

- Nordlandsforskning
- Rana U

Referansegruppe

- Nordland fylkeskommune, Ronny Olsen
- Statsforvalteren i Nordland, Terje Dypfest
- Kommunaldirektør for oppvekst og kultur, Lillian Nærem
- Kommunaldirektør for Helse og omsorg, Sissel Karin Andersen
- Nord Universitet, Førsteamanuensis

Ingrid Fylling

— vinner til Nordlands beste



- RAGNHILD HOLMEN WALDAHL
- Forskningsleder Nordlandsforskning



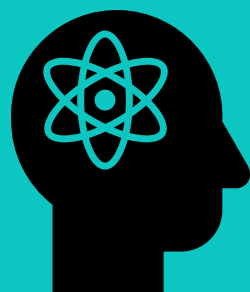
- LEA LOUISE VIDET
- Forsker III Nordlandsforskning



- JØRGEN LYGHEI
- Ressurslærer Rana ungdomsskole



- HILDE THORESEN
- Avdelingsrektor 9.trinn



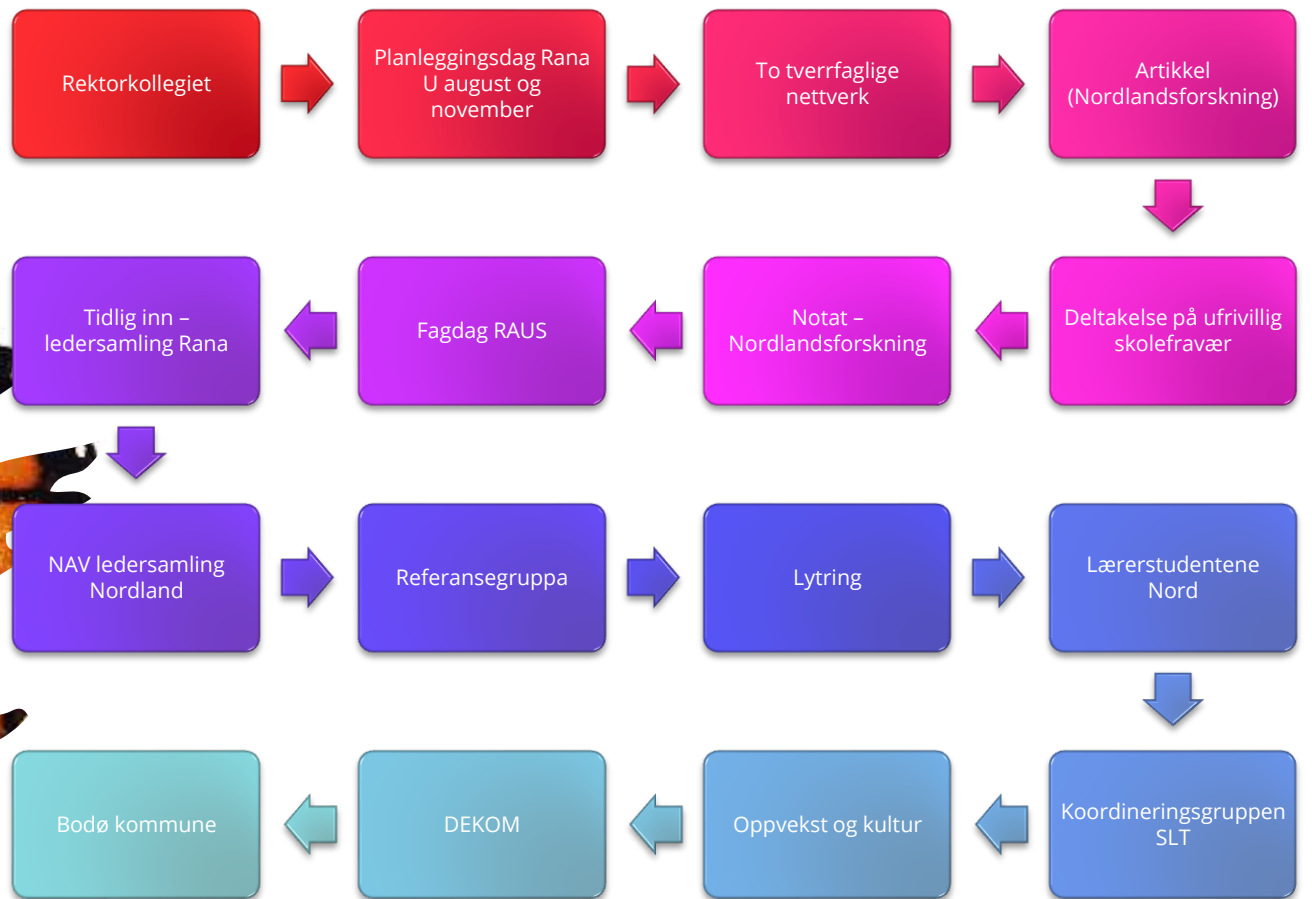
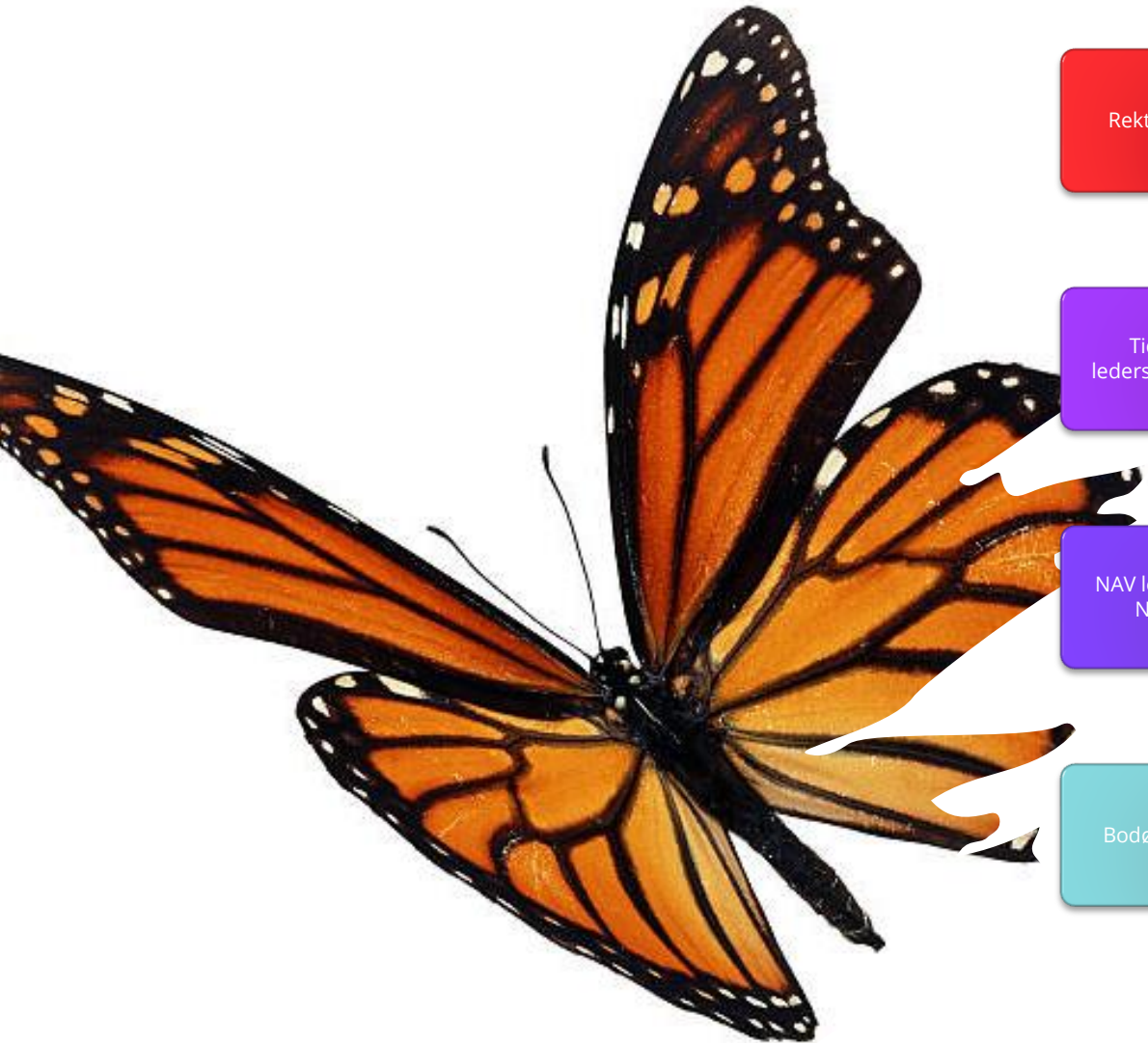
2022-2023



2023-2024



2024-2025





NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

[Hjem](#) / [Nordlandsforskning](#) / [Øvrige samlinger](#) / [Publikasjoner fra Cristin - Nordlandsforskning](#) / [Vis innførsel](#)

Problematisk skolefravær – årsaker, tidlig identifisering og kartlegging. En redegjørelse av kunnskapsgrunnlaget.

Videt, Lea Louise; Waldahl, Ragnhild Holmen

Research report

Utgiver

Nordlandsforskning

Published version



– virker til Nordlands beste

Hvor er vi nå....

Fra quick fix - slow cook

HOLDNINGER

Hvordan møte familier som sliter?



2022-2023

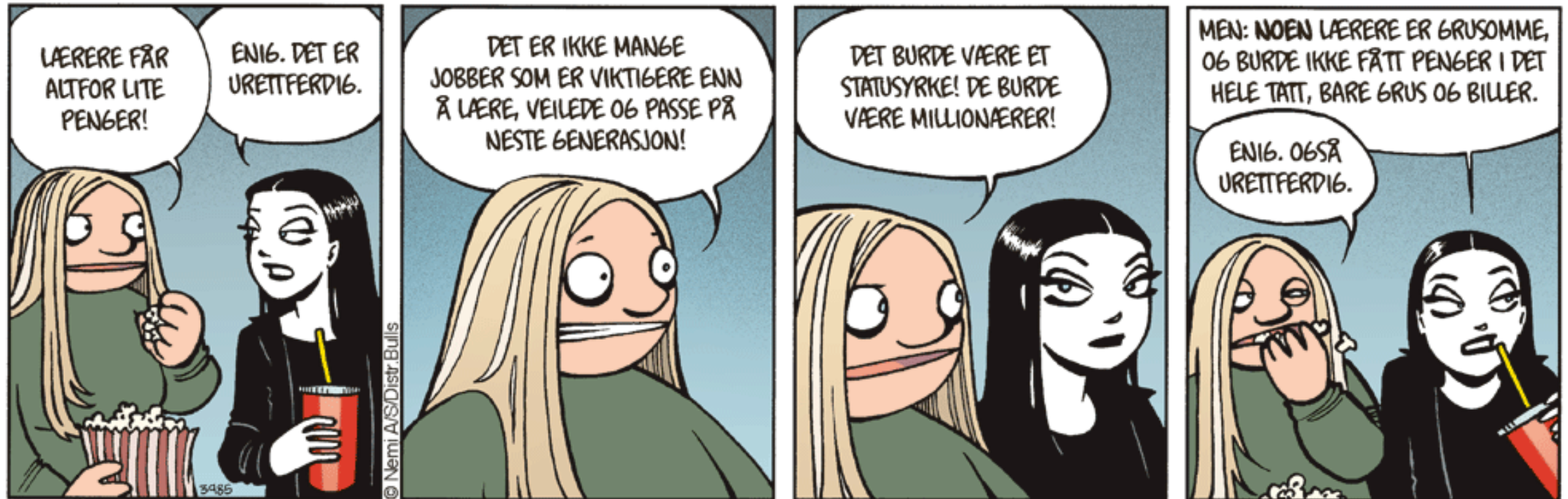


— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste





«Dette er lærerens egentlige fag:



Å like elever. Å være glad i dem. Han skal være glad i pene barn og stygge barn, i flinke barn og dumme barn, i dovne barn og flittige barn, i snille barn og i slemme barn. Og er han ikke glad i barn, da må han lære det. For selvfølgelig kan det læres, det som alt annet. Hans gjerning er å omgås hele, levende barn, og ikke bare hoder. Derfor krever lærerkallet av ham at han også selv skal møte fram som helt og levende menneske, ikke bare som et noe større hode.

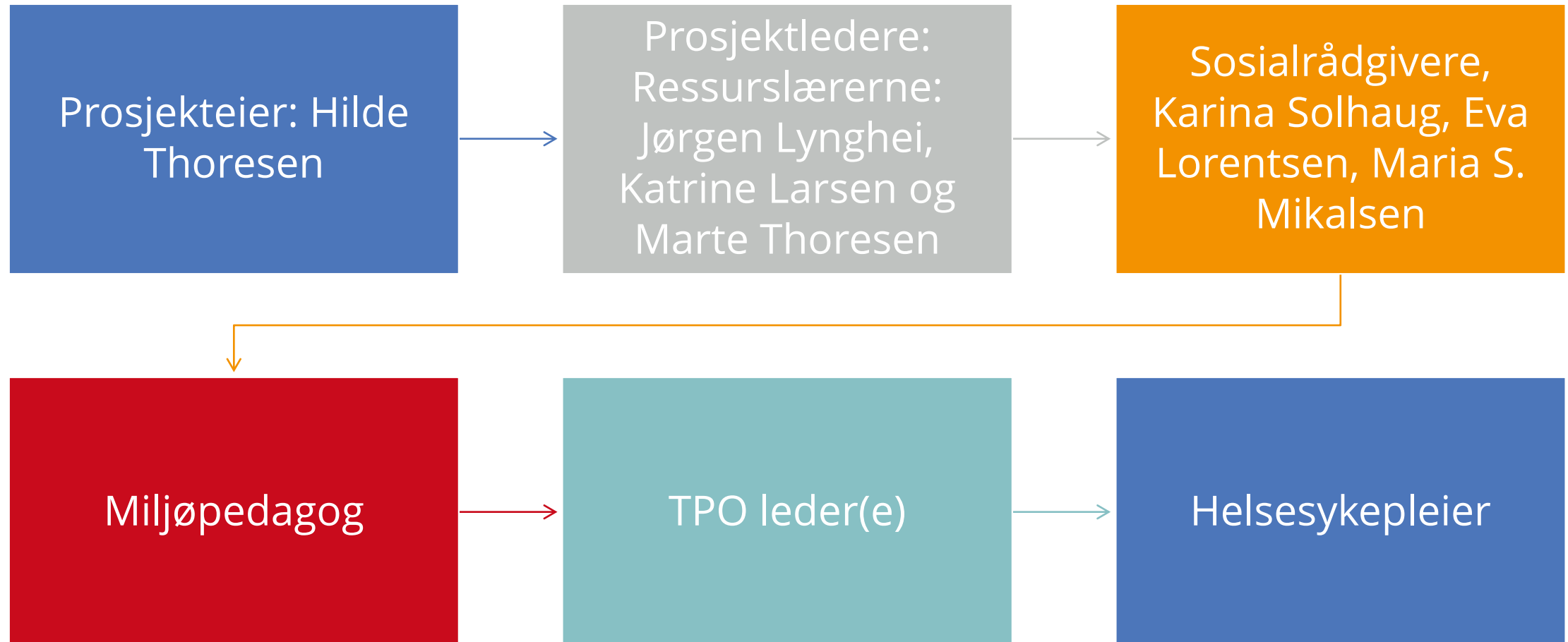
Så enkelt, og så vanskelig, er det å være lærer»,

Jens Bjørneboe.

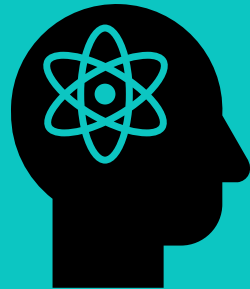
*Hvordan kan
hele systemet
være den
ENE?*

— virker til Nordlands beste





— virker til Nordlands beste



2022-2023



2023-2024



2024-2025

— virker til Nordlands beste

- Klikk for å redigere tekststiler i malen
 - Andre nivå
 - Tredje nivå
 - Fjerde nivå
 - Femte nivå



2023-2024

Forebygging eller kartlegging?

Hvordan jobbe inn mot utfordrende skolefravær?

- Forebyggende arbeid?
- Kartlegging av saker?

Ja, takk. Begge deler.

- Forhindre at elever faller utfor brua
- Fange opp elevene som har havnet i elva

— virker til Nordlands beste



Raus kommer heim – hva vil det si?

I inneværende år har vi hatt fokus på dette:

- **Holdninger** til utfordrende skolefravær
- Hva gjør vi, og **hvilke systemer** har vi?
- Hvem skal ha **ansvaret** for hva?
- Store **forskjeller** fra lærer til lærer?

Vi skal ikke nødvendigvis finne opp hjulet på nytt, men se på hvilke systemer vi har og hvordan disse kan videreutvikles. Det gjøres mye bra ute i den norske skolen, men er ting satt godt nok i system? Og hvorfor er det ikke satt godt nok i system? Hvilke faktorer spiller inn?



– virker til Nordlands beste

Oppstart

7. september

*Nettverkssamling arbeidsgruppe
Rana U med Lea Louise Videt
(Nordlandsforskning)*

Arbeidsgruppe Rana U:

Ressurslærere (pedagogisk
utviklingsarbeid), TPO-ledere,
miljøpedagog, sosialrådgivere
og helsesykepleier



Oppstart

12. september

Kick-off med kollegiet på Rana U

**Hva er RAUS? (elva)
Hvordan skape det gode møtet/de
gode relasjonene?**



Kartlegging

27. September

Relasjonskartlegging

**Lærerne kartlegger sine relasjoner til
elevene med fargekoder (individuelt
og sammenlikning i klasseteam)**



September

5 minutter:



Individuelt – Tenk gjennom og beskriv situasjoner der du som lærer opplevde å skape den gode relasjonen med én eller flere elever.



— virker til Nordlands beste



elev



**Hei, elev! Rakk du
ikkje bussen? E har
tid te å kjør d heim.**

Nei, eg rakk
den ikke fordi
det har skjedd
nåkka på
skola i dag. E



Stefan

“Snakker om situasjonen på skolen”



— virker til Nordlands



Vil du se på ATV'en
min?



Klart dæ, fortæl
fortæl! Kor stilig den
va. Har du fiksa den
sjøl?

**Tusen takk Stefan for at du
tok deg tid tel å hør om mine
interessa! No gled eg meg tel skola
mårra :)**



Gir eleven skryt/positiv respons

**Bruker
friminutt/inspeksjonstid til
en god uhøytidelig prat**

*Få frem at vi ønsker at vi
ønsker at de skal være i
timen og lære mest mulig.
Men hver enkelt elev har
ulikt behov.*

*Ærlig i møte med eleven (må
gå begge veier) -> skape tillitt*

*Opp med en gang – klare å
finne løsninger hvis elevene
klarer å stå i det litt til*

*Fokus på det elevene
mestrer, eller finne det
elevene mestrer*

**Lytt, stopp og spørre. Stopp
opp å spørre, istedenfor å ta
"den sure"...**

Finne de gode situasjonene

*Ta noen på fersken i å gjøre
noe bra*

Eleven blir sett og anerkjent

*Situasjoner der man
innrømmer feil, møtes på
midten.*

Lete etter situasjoner der man



1. **Individuell jobbing.** Ta utgangspunkt i klassen(e) du underviser mest i. Finn klasselista i Visma og fyll inn navnene selv. Hvilken relasjon har du til elevene?
 - a. **Sikkerhetssonen** – de elevene du er sikker på at du har en positiv og utviklingsstøttende relasjon til
 - b. **Risikosonen** – de elevene du har en litt usikker relasjon til og ikke veldig nær kontakt med
 - c. **Faresonen** – de elevene du har en problematisk relasjon til, eller som du strever med å komme i posisjon til
2. **Sammenlikn resultatene** med de andre lærerne i klasseteamet. Det mest interessante er å se om det dukker opp mønstre og hvor mange voksne som skårer sin relasjon til å være i faresonen for en elev. Det kan også forekomme store sprik i resultatene hvor noen har en god relasjon mens flere er usikre eller har en problematisk relasjon. Diskuter hva dette kan skyldes.
 - Hva er likt?
 - Hva er ulikt?
 - Hva er det som gjør at vi har ulike relasjoner til elevene?
 - Kan vi lære av hverandre?

Merk: Vi jobber med dette dokumentet **digitalt**, slik at det ikke kommer på avveie.

Elev				Kommentar

Kartlegging + forebygging

18. oktober 2023

*Aktivitetsplikten og
aktivitetsplan*

- Hva er en aktivitetsplan?
 - Hvordan skrive en aktivitetsplan?
 - Case-jobbing: Lage fiktive caser og lage fiktive aktivitetsplaner
-
- hvilket problem tiltakene skal løse
 - hvilke tiltak skolen har planlagt
 - når tiltakene skal gjennomføres
 - hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
 - når tiltakene skal evalueres

Kartlegging

Oktober 2023

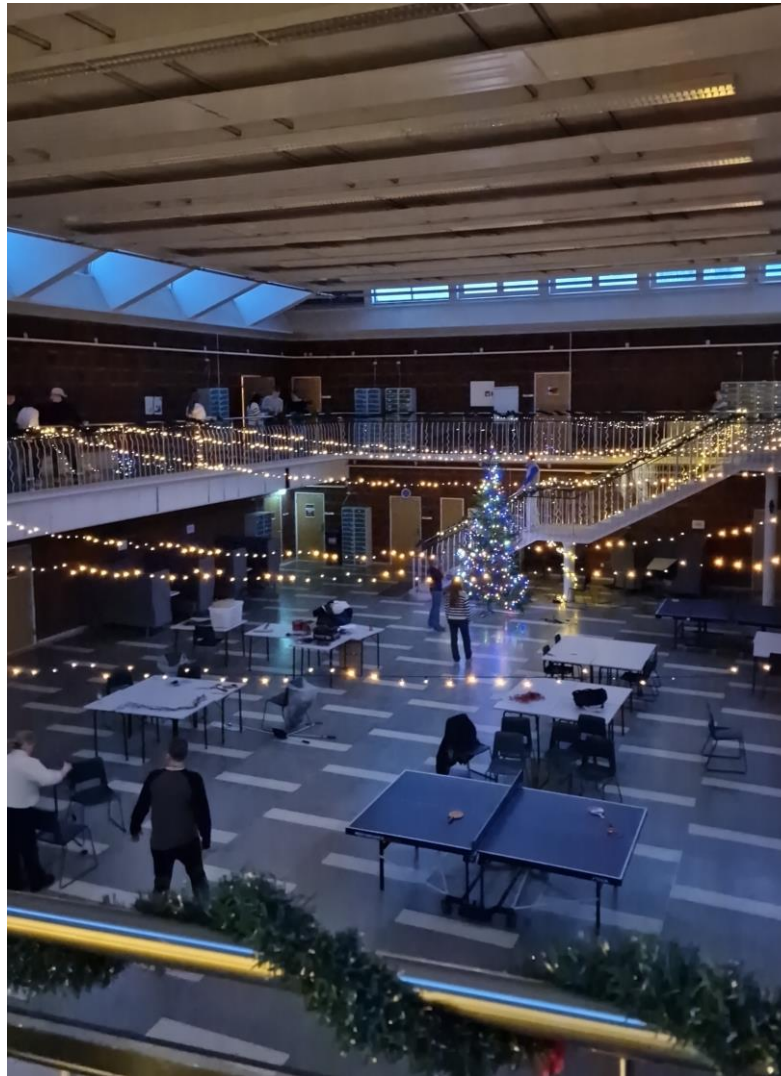
*Klassetrivselsundersøkelse
(klassetrivsel.no)
+ oppfølging av resultater*

Oktober



— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste



ØNSKER VELKOMMEN (GRUPPE 4)

VAFLER, KAKE OG KAFFE (GRUPPE 3)

FILM (GRUPPE 5)

QUIZ (GRUPPE 1)

KONKURRANSE (GRUPPE 2)

HEDERSPRIS (GRUPPE 6)

LEK (GRUPPE 7)

FILM (GRUPPE 8)



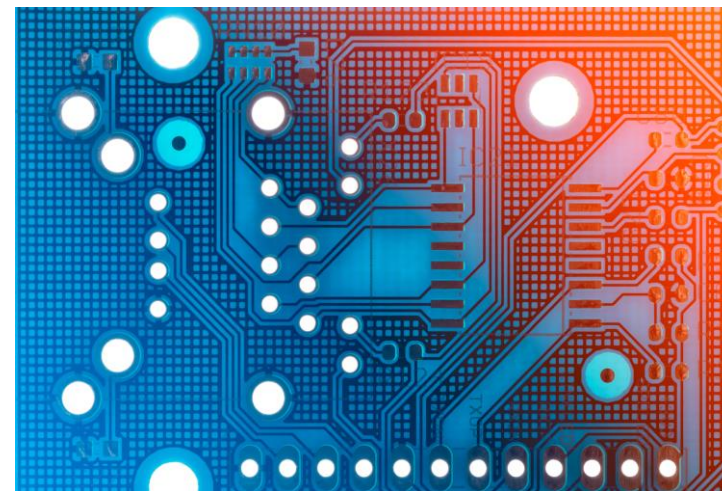
— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

Metodene vi bruker = er på mange måter **ikke noe nytt**

Vi trenger å **sette det vi har i et bedre system.**



Noen eksempler på kvalitetssikring:

- Hvordan sikrer vi at nytilsatte blir trygge på rutinene når de starter hos oss?
- Hvordan sikrer vi at rutinene ikke er avhengige av én person/pådriver. Hva skjer hvis denne personen slutter?

Framoverlent og forebyggende = skape en **god arbeidsplass** for ungdommene våre!

— virker til Nordlands beste

Lærer 1: Vi MÅ gjøre det på denne måten!
Lærer 2: Hvorfor det?
Lærer 1: Jo, sånn har det bestandig vært!

Hvordan ta med seg det
beste fra gammel
skolekultur og kombinere
det med nye tanker?

Hva om vi som lærere skulle blitt
vurdert med karakter hver måned?

— virker til Nordlands beste

Andre ting som rører seg på Rana ungdomsskole:

- 21st Century Skills gjennom satsning på tverrfaglig årsplanarbeid med fokus på flerfaglighet, tverrfaglighet og dybdelæring
- Elevaktive undervisningsformer, åpne oppgaver, innovasjon, kreativitet, skaperevne, kritisk tenking, og det å lære å lære
- Vurderingsarbeid, vurderingsformer og stressnivå

— virker til Nordlands beste

— virker til Nordlands beste

Framover:

Møte i **referansegruppa RAUS** (kommunaldirektør, Nordlandsforskning, Nord universitet, prosjektleder og prosjekteier)

Jobbe med **BTI – Bedre tverrfaglig innsats**

Arbeidsgruppa ved Rana U (ressurslærere (pedagogisk utviklingsarbeid), TPO-ledere, miljøpedagog, sosialrådgivere og helsesykepleier)

Utarbeide nytt **kartleggingsverktøy/veileder**. Fokus: Samle trådene og tilspisse. Dette ønsker vi å se nærmere på

- Er **fraværshføringa vår stigmatiserende**? Har vi nok funksjoner som legger til rette for korrekt og tydelig fraværshføring?
- Kartleggingsverktøy - hva **konkret** skal være i **kartleggeren**?
- Fra **individ til systemfokus**?
- Fra **skjema- og kartleggingsfokus** til **samtaleguide**?

Andre ting:

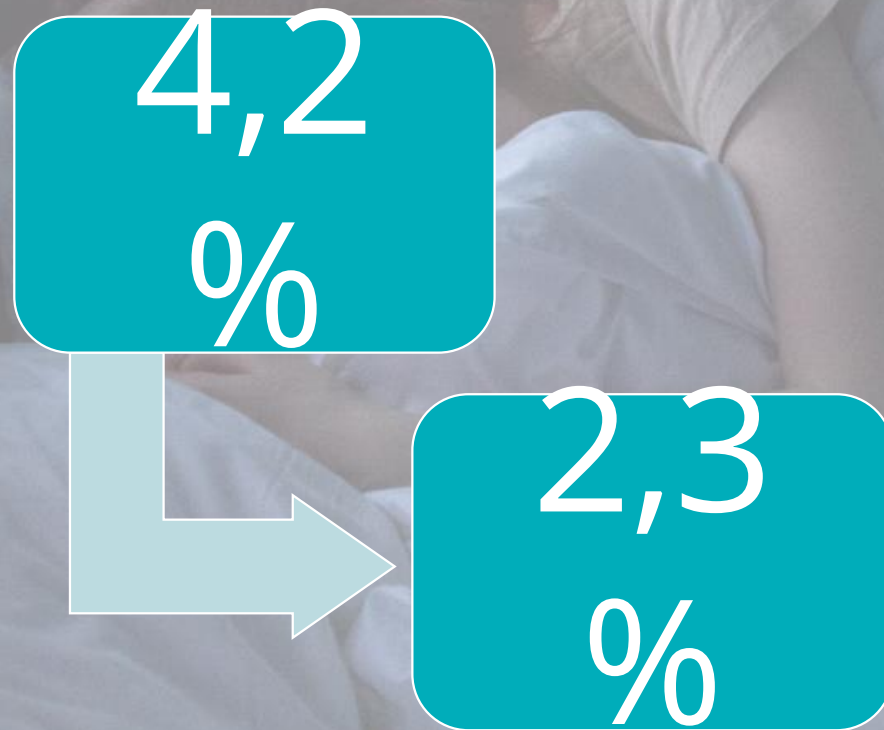
- **Samarbeid med videregående skole** for å **sikre overgangen** fra ungdomsskolen til VGS for sårbare elever

Som resten av landet fikk vi en høy score på mobbing i elevundersøkelsen 2023 (10,2%) og dette skal vi jobbe målrettet med. Likevel ser vi at elevene trives godt . Elevundersøkelsen viser høy score på trivsel på 4,2/5 og vi ligger her over landsgjennomsnittet på 4.0

— virker til Nordlands beste



Klikk for å redigere tittelstil



— virker til Nordlands beste

Vil du vite mer?

Ta gjerne kontakt med oss.

Hilde Thoresen

Hilde.thoresen@rana.kommune.no

Jørgen Lynghei

jorgen.Lynghei@rana.kommune.no



RAUS

— virker til Nordlands beste